

امارت اسلامی افغانستان

اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکي

ریاست پلان و هماهنگی استراتژیک

آمریت احصائیه

کتاب سال نامه ۱۴۰۴

بهار سال ۱۴۰۵

پیشگفتار:

در دین مبین و مقدس اسلام در کنار دیگر دستورالعمل های حیاتی و نجات بخش، کسب علم و فن و نیز پیشرفت های علمی، فرهنگی و هنری از کلیدی ترین و مبنایی ترین آموزه ها و کنش های انسانی به شمار می رود. در عصر کنونی که نظام های تعلیمی و تحصیلی یکی از بنیادی ترین و مهمترین عوامل موثر در پیشرفت و توسعه پایدار بسیاری از کشورهای مهم، بویژه در جوامع صنعتی و کشورهای جهان اول محسوب گردیده و مورد عطف توجه متولیان کشوری و سیاست گذاران حکومتی قرار داده می شود. از همین خاطر اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی در افغانستان تأسیس و بنیان گذاری گردیده است تا ضمن ارایه خدمات علمی و فرهنگی برای جامعه، بخش تعلیم و تحصیل در کشور را ارتقای کیفی داده و نیروی با فن و مهارت های کاربردی را تقدیم جامعه و بازار کار نماید. این اداره از آغاز تأسیس تاکنون کوشیده است تا خدمات ارزشمندی در حوزه آموزش های تخنیکی و مسلکی برای جامعه و مخصوصاً جوانان عزیز فراهم نماید.

آمریت احصائیه ریاست پلان و هماهنگی استراتژیک که یکی از مهمترین واحدهای اداره مستقل تعلیمات تخنیکی و مسلکی به شمار می رود، در کنار دیگر فعالیت های خویش در چارچوب پلان های عمومی و استراتژیک، در ادامه انتشار سلسله گزارش های احصائیوی، این بار اقدام به تدوین و ترتیب نهمین کتاب احصائیه نمود. این گزارش به دنبال ارایه معلومات دقیق و واقع بینانه از اقدامات و فعالیت های اساسی آموزش های تخنیکی به شاگردان و مباحث مرتبط به آن توسط این اداره در سطح مرکز و ولایات می باشد. در این گزارش تلاش گردیده است تا اطلاعات، آمارها و ارقام احصائیوی در قالب چارت ها و گراف ها از طریق منابع معتبر و قابل وثوق جمع آوری و سپس مورد تجزیه و تحلیل دقیق و کارشناسانه قرار بگیرد.

مطالعه و پیگیری یافته های این گزارش و تحقیق علمی به مسئولین گرامی اداره کمک می نماید تا ضمن در جریان قرار گرفتن واقعیت ها و هست ها، اولیت های عینی و ضروری را تشخیص داده و تصمیم گیری منطقی و مقتضی داشته باشند. همچنین، این نوشته به دیگر خوانندگان و مخاطبان عزیز کمک خواهد کرد تا از مزایای فعالیت های این اداره، مخصوصاً عملکردهای حیاتی حوزه آموزش های تخنیکی و مسلکی در این اداره قرار گرفته و نیز از انگیزه های مضاعف برای مستفید شدن از برنامه های آموزشی آن بهره مند گردند تا باشد که جامعه شاهد ظهور نسل شایسته و برخوردار از توانایی های عالی تخنیکی و مسلکی برای آبادانی و رونق اقتصادی و نیز رفاه اجتماعی در حد مطلوب باشد.

در نهایت، گزارش های احصائیوی تعلیمات تخنیکی و مسلکی رسمی، باتوجه به تحلیل وضعیت فعلی تعلیمات تخنیکی و مسلکی در کشور، تلاش دارد تا یک تصویر روشن و واقعی از بخش های مختلف اداره ارائه نماید، باشد که مقامات ذیصلاح و مسئولین محترم تعلیمات تخنیکی و مسلکی و سایر جوانب ذی دخل تصمیمگیری های مبتنی بر واقعیت های میدانی اداره در جهت بهبود پالیسی و استراتیژی های همه جانبه اتخاذ نمایند.

بااحترام

مولوی غلام حیدر شهابت

رئیس اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی

سپاسگزاری

این کتاب و گزارش احصائیوی سال ۱۴۰۴ به واسطه اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی تحت رهبری محترم مولوی غلام حیدر "شہامت" تهیه گردیده است. این گزارش که یکی از بهترین فعالیت های مربوط به این اداره به شمار می رود، از نقش حیاتی و ارزشمندی در پیشبرد و نیز تطبیق پلان استراتیژیک در دستیابی به اهداف این نهاد معتبر علمی و تخنیکی برخوردار می باشد؛ زیرا این گزارش می تواند مسئولین و مقامات تصمیم گیرنده را در انجام فعالیت های غنی و سازنده و اجراات اصلاحی مورد حمایت و پشتیبانی مطلوب قرار دهد.

نویسنده این گزارش این جانب محمد قاسم (فکرت) کارشناس معلومات احصائیه، مخلصانه از برادران ورجاوند آقاییان شریف احمد راسخ رئیس محترم پلان و هماهنگی استراتیژیک، محمد اکرام طیب آمر احصائیه، استاد اسدالله قیتمس کارشناس تجزیه و تحلیل، آصف رضایی کارشناس جمع آوری معلومات، تمامی واحدهای همکار در هسته مرکزی اداره و بخصوص آمران محترم ولایتی و هیئت اداری مراکز تعلیمی تشکر و قدردانی به عمل می آورد. بدون شک همکاری های صادقانه و مخلصانه این عزیزان و بخصوص همکاران شایسته آمریت احصائیه باعث گردید تا این کار بزرگ (تدوین کتاب احصائیه) به ثمر نشسته و قادر به انجام و تحقق پلان عملیاتی خویش گردیم. هریک از همکاران گرامی آمریت احصائیه با جمع آوری، توحید و سرانجام در اختیار قرار دادن اطلاعات و ارقام گردآوری شده، با حوصله مندی در تدوین این نوشته این جانب را مورد حمایت همه جانبه شان قرار داده اند. درخاتمه برخورد لازم می دانم تا یکبار دیگر از عموم همکاران ولایتی این اداره اعم از آمران تخنیکی و مدیر صاحبان نظارت نیز تشکر نمایم که در ارسال معلومات و ارقام احصائیوی دقیق، با حوصله مندی کامل و حجم کاری این زیاد، این جانب را با وجود مشکلات و محدودیت های بسیار حمایت لازم کردند.

فهرست مطالب

فهرست مطالب.....	۵
فصل اول (کلیات).....	۱
۱. مقدمه.....	۱
۲. چکیده‌ای از تاریخچه تعلیمات تخنیکی و مسلکی.....	۳
۳. بیان مسأله.....	۴
۴. هدف گزارش.....	۴
۵. اهمیت و ضرورت گزارش.....	۵
۶. محدوده مکانی و زمانی گزارش.....	۶
۷. روش تحقیق.....	۶
۷,۱ جمع آوری معلومات و ارقام.....	۶
۷,۲ فرایندها و مراحل گردآوری، توحید سازی و تحلیل ارقام.....	۸
۲,۱,۷ جمع آوری معلومات.....	۸
۲,۲,۷ تصفیه و توحید معلومات.....	۹
۲,۳,۷ تحلیل و تجزیه معلومات و نهایی سازی آن.....	۹
۲,۴,۷ گزارش‌دهی.....	۹
۲,۱,۷ استفاده نظریات (بازخورد).....	۱۰
۸. چارچوب حقوقی تعلیمات تخنیکی و مسلکی.....	۱۰
۹. تعریف مفاهیم.....	۱۱

۹-۱	تعلیمات تخنیکي و مسلکي رسمي	۱۱
۹-۲	تعلیمات تخنیکي و مسلکي نیمه رسمي	۱۱
۹-۳	تعلیمات تخنیکي و مسلکي غير رسمي	۱۲
۱۰	ساختار گزارش	۱۲
۱۱	اصطلاحات کلیدی	۱۳
	فصل دوم (بررسی مراکز آموزشی)	۱۵
	مقدمه	۱۵
	جامعیت مراکز آموزشی و دسترسی یکسان	۱۵
	توزیع و تنوع مراکز تعلیمی بر اساس ولایات	۱۶
	مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکي به تفکیک جنسیت	۲۰
	مراکز تعلیمی بر اساس موقعیتهای شهری و بیرون شهری	۲۳
	مراکز تعلیمی شهری و اطرافى به تفکیک ولایت	۲۵
	اقلیم مراکز تعلیمی	۲۶
	اقلیم مراکز تعلیمی به تفکیک نوعیت آنها	۲۹
	مراکز تعلیمی با تفکیک سکتورها در سطح ملی	۳۰
	بررسی رشتههای فعال تعلیمی و تحصیلی در سال ۱۴۰۴	۳۲
	رشتههای فعال تعلیمی و تحصیلی به سطح ولایتی	۳۳
	مراکز تعلیمی جدید التأسیس در سال ۱۴۰۴	۳۶
	فصل سوم (بخش شاگردان)	۳۹
	مقدمه	۳۹

۱- بررسی وضعیت کلی شاگردان در مراکز دولتی و خصوصی	۳۹
۲- بررسی شاگردان دولتی در سطح ملی	۴۰
۳- بررسی شاگردان بخش‌های خصوصی به تفکیک ولایتی	۴۲
۴- توزیع جغرافیایی مراکز و فرصت سازی برابر	۴۳
۵- ارقام شاگردان فارغ التحصیل به سطح ملی	۴۴
۵-۱: ارقام شاگردان فارغ التحصیل به سطح ولایتی	۴۶
۵-۶: ارقام فارغ التحصیلان برنامه مجاهدین به سطح ولایتی	۴۷
۶- بررسی ارقام و احصائیه شاگردان جدیدالشمول	۴۷
۱-۲: ارقام شمولیت شاگردان سمستر بهاری به سطح ولایتی	۵۰
۲-۲: ارقام شمولیت شاگردان سمستر خزان به سطح ولایتی	۵۱
۲-۳: بررسی احصائیه شمولیت شاگردان برنامه مجاهدین	۵۲
فصل چهارم (بخش استادان)	۵۳
مقدمه	۵۳
۱- بررسی تعداد استادان دولتی	۵۳
۲- بررسی تناسب استادان مرد و زن	۵۶
۳- بررسی تعداد استادان به سطح ولایتی	۵۷
۴- بررسی استادان شهری و بیرون شهری	۵۸
۴-۱: بررسی استادان موجود در مراکز شهری	۵۸
۴-۲: تعداد استادان مراکز بیرون شهری/ روستایی	۶۰
۵- تحلیل استادان به تفکیک استادان رسمی و حق الزحمه‌ای	۶۱

۵-۱: بررسی احصائیه استادان رسمی به سطح ولایتی.....	۶۲
۵-۲: احصائیه استادان حق الزحمه داخل تشکیل به سطح ولایتی.....	۶۳
۵-۳: بررسی استادان حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل.....	۶۴
۶- بررسی میزان تحصیلات استادان.....	۶۵
۶-۱: درجه تحصیل استادان رسمی.....	۶۶
۶-۲: بررسی درجه تحصیل استادان قراردادی به سطح ولایتی.....	۶۹
۶-۳: توزیع جغرافیایی استادان قراردادی به تفکیک درجه تحصیل.....	۷۰
فصل پنجم (بخش املاکی).....	۷۱
مقدمه.....	۷۱
۱- بررسی تعمیرات مراکز تعلیمی به سطح ولایتی.....	۷۱
۱-۱: مراکز تعلیمی دارای تعمیر در سطح ولایتی.....	۷۲
۱-۲: مراکز تعلیمی بدون تعمیر در سطح ملی ولایتی.....	۷۳
۲- بررسی دیوارهای مراکز تعلیمی.....	۷۵
۲-۱: تعداد مراکز تعلیمی دارای دیوار و فاقد دیوار.....	۷۵
۳- بررسی زمینهای مراکز تعلیمی در سطح داخلی و ولایتی.....	۷۶
۳-۱: بررسی مراکز تعلیمی دارای زمین و فاقد زمین.....	۷۷
۴- بررسی املاک تجهیزاتی مراکز (کیفیت و مرتبط بودن).....	۷۸
فصل ششم (نتیجه گیری و پیشنهاد).....	۸۲
الف- دسترسی متوازن.....	۸۲
ب= کیفیت و مرتبط بودن.....	۸۳

ج- توزیع و تراکم مراکز آموزشی و شاگردان ۸۵

د= جنسیت ۸۷

فصل اول (کلیات)

۱. مقدمه

نظام تعلیم و تربیه هر کشور، تحول، پیشرفت و خوداتکایی آینده آن کشور را رقم می‌زند. آموزش مبتنی بر پرورش قابلیت، مهارت و یادگیری حرفه، یکی از اهداف مهم در سیستم تعلیمی است که شاگردان را برای ورود به جامعه و بازار کار به عنوان یک عضو فعال و توانمند آماده می‌سازد. اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی به سان یک بخش مهم از نظام تعلیم و تربیه کشور، نقطه پیوند و اتصال دو امر مهم آموزش و اقتصاد آینده کشور را در این سیستم رقم می‌زند. از این جهت، اهمیت و مسئولیت این اداره در سیستم تعلیمی جامعه یک امر انکارناپذیر است.

تعلیمات تخنیکی و مسلکی افغانستان که قدمت بیش از ۸۰ سال را در کشور دارد، در بخش‌های مختلف؛ مانند زراعت، تخنیک، علوم صنایع، اداره و حسابداری، تجارت، تنرم و فرهنگ، هنر و سایر ساحات تخنیکی و مسلکی فعالیت داشته و ده‌ها هزار افراد مسلکی را در صنوف ۱۲ و ۱۴ و نیز در مقاطع دیگر تعلیمی و تحصیلی در بخش‌های تخنیکی و مسلکی تربیت نموده و جهت خدمت‌گزاری به جامعه تقدیم نموده است.

باوجود کارهای عمده که در طول زمان به منظور احیای مجدد و انکشاف لیسه تخنیکی و مسلکی صورت گرفته است در مقایسه با نیازمندی‌های کشور، ایجاب فعالیت‌های بیشتر را می‌نمود که رهبری کنونی اداره با تلاش‌های بی‌وقفه، در پی اقدامات موثر و کاربردی برای دسترسی هم‌وطنان خویش و مخصوصاً جوانان کشور در سراسر افغانستان، به تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌باشند. لازم به ذکر است که در حال حاضر فراهم سازی آموزش‌های نوین و کاربردی برای نسل جوان کشور در رشته‌های مسلکی و تخنیکی که در بازسازی و ترقی کشور نقش مهمی دارد، مورد توجه جدی رهبری امارت اسلامی افغانستان و بخصوص مدیران ارشد اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی قرار گرفته است. ایجاب می‌نماید تا از نهادها و مراجع مختلف داخلی و بیرونی که با این اداره همکاری دارند، نام برده شود که هریک از آنها عبارت اند از:

- ✓ وزارت کار و امور اجتماعی؛
- ✓ وزارت شهدا و معلولین؛
- ✓ وزارت تحصیلات عالی؛
- ✓ وزارت فواید عامه؛
- ✓ وزارت تجارت و صنایع؛
- ✓ ریاست برشنا؛

✓ مؤسسات / انجوهای ملی و بین‌المللی؛

✓ مؤسسات خصوصی عرضه‌کننده برنامه‌های آموزشی.

عرضه تعلیمات تخنیکي و مسلکی به سه کتگوری در سطح کشور تقسیم می‌گردد:

تعلیمات تخنیکي و مسلکی رسمی

تعلیمات تخنیکي و مسلکی غیررسمی تعلیمات تخنیکي و مسلکی بیمه رسمی

عرضه فعالیت‌های مرتبط به تعلیمات تخنیکي و مسلکی شامل دسته بندی‌های مانند تعلیمات تخنیکي و مسلکی رسمی، تعلیمات تخنیکي و مسلکی نیمه رسمی و تعلیمات تخنیکي و مسلکی غیر رسمی می‌شود که به خوبی نشان دهنده گستره و عمق فعالیت‌های این اداره تعلیمی و تحصیلی می‌باشد.

اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی (TVET-A) مسئولیت عرضه تعلیمات تخنیکي و مسلکی رسمی را در افغانستان به عهده داشته و شاگردان صنف نهم تعلیمات عمومی بعد از فراغت، شامل برنامه‌های اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی می‌شوند. اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی از طریق لیسه‌ها و انستیتوت‌های رسمی، فعالیت‌های تعلیمی را عرضه می‌دارند. در این لیسه‌ها و انستیتوت‌ها، برنامه‌های مختلف آموزشی با در نظر گرفتن مقاطع مختلف تعلیمی، عرضه می‌گردد. این گونه برنامه‌ها شامل برنامه‌های آموزشی سه‌ساله در لیسه‌ها (از صنف ۱۰-۱۲) و برنامه‌های دوساله به سطح انستیتوت‌ها از (صنف ۱۳-۱۴) می‌گردد. علاوه بر این، اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی دارای برنامه آموزشی منسجم ۵ ساله (از صنف ۱۰-۱۴) نیز می‌باشد. در این انستیتوت‌ها شاگردانی شامل می‌گردند که صنف نهم و دوازدهم تعلیمات عمومی را تکمیل کرده باشند. در حال حاضر، این اداره دارای ۳۹۲ باب مرکز تعلیمی می‌باشد که تعداد ۲۱۰ باب آن شامل انستیتوت‌ها گردیده و تعداد ۱۵۱ باب آن لیسه از (صنف ۱۰-۱۲) و نیز به تعداد ۳۱ باب دیگر آن شامل لیسه‌های تعلیمات خاص برای نابینایان و ناشنوایان از صنف (۱-۱۲) را شامل می‌گردد.

همچنین، این اداره برای شاگردان علاقه‌مند، برنامه‌های تخنیکي و مسلکی را از طریق برنامه آموزش غیررسمی مبتنی بر سیستم استاد - شاگردی عرضه می‌نماید تا کارآموزان، آموزش‌های تخنیکي و مسلکی را به شکل نظری و عملی در محل کار بیاموزند. برنامه‌های آموزش نیمه رسمی از سوی وزارت کار امور اجتماعی شهدا و معلولین و مؤسسات غیردولتی عرضه می‌گردد. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از طریق برنامه‌های کوتاه‌مدت ۳ تا ۶ ماهه عرضه می‌گردد. برای شمولیت در این دو نوع آموزش، اولویت‌بندی بر اساس نیازمندی، اصول و مقررات استندرد شمولیت وجود ندارد. شمولیت کارآموزان سیستم استاد - شاگردی و افرادی که کورس‌های آموزش نیمه رسمی مانند (وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین) را فرا می‌گیرند، در تعلیمات رسمی به‌عنوان یک امر معمول، پذیرفته شده است.

۲. چکیده‌ای از تاریخچه تعلیمات تخنیک و مسلکی

آغاز برنامه تعلیمات تخنیک و مسلکی در افغانستان به دوره حکومت امان الله خان در سال ۱۳۰۲ هـ.ش بر می‌گردد.

در ابتدا، برنامه تعلیمات تخنیک و مسلکی توسط ریاست تعلیمات ثانوی وزارت محترم معارف می‌شد که این روند تا سال ۱۳۲۶ هـ.ش ادامه یافت و در همین سال به دلیل حجم بیشتر کارها، مدیریت مسلکی در چارچوب وزارت معارف ایجاد و تمامی مکاتب تخنیک و مسلکی تحت اثر این مدیریت قرار گرفت.

باید خاطر نشان نمود که برحسب نیاز مکاتب تخنیک و مسلکی رشته‌های زراعت، تخنیک، مدیریت و صنایع به صورت پیوسته در مرکز و ولایات کشور گسترش یافته و در سال ۱۳۳۰ هـ.ش مدیریت مسلکی به ریاست تدریسات مسلکی ارتقا نمود. این ریاست فعالیت‌های خویش را تا سال ۱۳۵۶ هـ.ش تحت اثر وزارت معارف ادامه داد و تا سال ۱۳۵۷ هـ.ش از بدنه وزرات معارف جدا گردید، با تشکیل و بودجه به حیث واحد دومی در ساختار وزارت تحصیلات عالی قرار گرفت که با انتقال این ریاست، وزارت تحصیلات عالی به وزارت تحصیلات عالی و مسلکی تغییر نام یافت.

در سال ۱۳۶۱ هـ.ش با توسعه مکاتب تعلیمات تخنیک و مسلکی در کشور، این نهاد آموزشی تحت نام ریاست تعلیمات تخنیک و مسلکی در ساختار وزارت تحصیلات عالی و مسلکی ایجاد گردید. سپس در سال ۱۳۶۷ هـ.ش ریاست تعلیمات تخنیک و مسلکی از وزارت تحصیلات عالی و مسلکی جدا شده و به وزارت تعلیمات تخنیک و حرفوی ارتقا نمود.

در سال ۱۳۶۸ هـ.ش، این نهاد بار دیگر تحت عنوان معینیت تعلیمات تخنیک و مسلکی به وزارت تحصیلات عالی انتقال نموده و در سال ۱۳۷۱ هـ.ش این معینیت به ریاست تعلیمات تخنیک و مسلکی تغییر نام یافت.

در سال ۱۳۷۴ هـ.ش ریاست تعلیمات تخنیک و مسلکی از وزارت تحصیلات عالی دوباره جدا و در ساختار تشکیلاتی وزارت معارف انتقال داده شد. این درحالی است که در سال ۱۳۸۷ هـ.ش این ریاست به معینیت تعلیمات تخنیک و مسلکی ارتقا داده شد.

سرانجام در سال ۱۳۹۷ هـ.ش به اساس فرمان رسمی شماره (۱۱) مورخ (۱۳۹۷/۲/۱) معینیت تعلیمات تخنیک از وزارت محترم معارف جدا شده و به اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی ارتقا یافت که تا اکنون این اداره به حیث یک واحد بودجوی مستقل فعالیت دارد.

۳. بیان مسأله

اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی به عنوان یکی از مهمترین ارکان اساسی نظام تعلیم و تربیه در طول سالیان متمادی در سطح کشور تلاش نموده است تا در زمینه تربیت و پرورش نسل متخصص و کاردان در حوزه ها و بخش های مختلف، نقش آفرینی داشته باشد. روشن است که محتویات، ساختار و کیفیت نظام های آموزشی همانند بسیاری از چیزهای دیگر در مطابقت با واقعیت ها و پیشرفت های جهانی دستخوش تغییر و دگرگونی است. تغییرات بنیادین و اساسی با سرعت بالا بیشتر حوزه مباحث تخنیک و مسلکی را تحت تأثیر قرار می دهد. از همین خاطر، آمریت احصائیه می خواهد گزارشی را تهیه و به دست نشر بسپارد تا مسئولین محترم اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی و سیاست گذاران مرتبط به آن در جریان واقعیت ها و نیز توصیف و تحلیل وضعیت فعلی اداره قرار گرفته و با درنظرداشت واقعیت های بیرونی و تغییرات صورت گرفته در حوزه های جهانی در عرصه های تکنالوژی و سایر تخصص های مورد نیاز جامعه، تصامیم مقتضی و منطقی را در ستور کار خویش در راستای فعالیت های اداره مزبور قرار دهند.

اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی دارای ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سراسر افغانستان است که هر یک به عنوان یک واحد مستقل فعالیت می نمایند. برای مدیریت مؤثر این مراکز، نیاز به اطلاعات دقیق و منظم در زمینه تعداد شاگردان، استادان، رشته های فعال و فارغ التحصیلان وجود دارد. نبود یک منبع جامع و معتبر احصائیوی، تصمیم گیری های مدیریتی و برنامه ریزی های آینده را با چالش مواجه می سازد. در حال حاضر، جمع آوری معلومات به وسیله فورم های احصائیوی صورت می گیرد، اما پراکندگی ارقام و احتمال اشتباهات مسوولین محلی، ضرورت یک سیستم منظم تحلیل و گزارش دهی را برجسته می سازد. کتاب احصائیه سالانه می تواند این خلأ را به صورت نسبی پر کرده و تصویر روشن از وضعیت تعلیمات تخنیک و مسلکی ارائه دهد. چنین منبعی نه تنها برای اداره مرکزی، بلکه برای ولایات و مراکز تعلیمی نیز راهنمایی مؤثر خواهد بود. همچنین، این گزارش زمینه مقایسه و ارزیابی عملکرد مراکز را فراهم می سازد. در نهایت، تدوین کتاب احصائیه یک اقدام اساسی برای ارتقای کیفیت تعلیمات تخنیک و مسلکی و برنامه ریزی آینده کشور محسوب می شود.

۴. هدف گزارش

هدف کلی از تهیه، تدوین و ارایه این گزارش توصیف وضعیت فعلی اداره، جمع آوری ارقام، بررسی آمارها و نیز تحلیل آنها با استفاده از چارت ها و گراف ها به صورت علمی و تخصصی از تمامی مراکز آموزشی و تربیوی اعم از انسیتوت ها

و لیسه های مسلکی و لیسه های خاص در سطح مرکز و ولایات کشور می باشد. این گزارش به منظور ارزیابی وضعیت فعلی آموزش تکنالوژی و بسیاری از مباحث مسلکی و حرفوی در کشور، شناسایی و تحلیل نقاط قوت و ضعف در نظام آموزش تخنیکی و مسلکی و نیز ارایه پیشنهادات دقیق و کارشناسانه به منظور بهبود عملکرد و فعالیت های اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، در دستور کار قرارداده شده است. لازم به ذکر می باشد اینکه این گزارش به دنبال ارایه تصویر روشن و توصیف واقعی و جامع از دسترسی به منابع، زیرساخت ها و تعمیر ها و بخش املاکی، تعداد شاگردان و استادان، مراکز آموزش رسمی، غیررسمی و نیمه رسمی و سایر عوامل مرتبط با آموزش تکنالوژی و مسلکی در در سراسر افغانستان، می باشد. در نهایت، هدف از ارایه این گزارش فراهم نمودن اطلاعات قابل اعتماد و استناد در ارتباط به لیسه ها، انستیتوت ها و نیز حفظ و جذب معلمان و کارکنان تعلیمات تخنیکی و مسلکی برای پالیسی سازان، متخصصان، جوانب ذینفع و متولیان امور می باشد.

۵. اهمیت و ضرورت گزارش

تهیه و ارایه گزارش احصائیوی در قلمرو مراکز آموزشی اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح مرکز و ولایات و نیز دیگر عوامل مرتبط به آن از ضروریات و اهمیت بسیاری برخوردار می باشد. از مهمترین زمینه های و مصداق های مزایا و ضرورت گزارش می توان به این عوامل (برنامه ریزی و تخصیص منابع، ارایه اسناد و شواهد برای پلان گزاری و اهداف استراتژیک، تضمین کیفیت و ارتقای امور آموزشی، بالابردن سطح همکاری و هماهنگی میان هسته مرکزی اداره و سایر نهادها و ارگان های دخیل و نیز مقایسه و رشد پیشرفت ها و تطبیق پلان عمومی اداره)، اشاره نمود. در نهایت می توان گفت که تهیه، تدوین و ارایه گزارش کنونی نه تنها برای بهبود وضعیت موجود ضروری می باشد، بلکه زمینه ساز توسعه و تقویت آینده نگری و نیز پیشبینی منطقی از کیفیت و برنامه های مراکز آموزشی در سطح کشور به شمول انستیتوت ها، مکاتب مسلکی و خاص، همچنین در جهت آگاهی از امکانات و لوازم آموزشی و دیگر عوامل ذیدخل در امر آموزش های تخنیکی، خواهد گردید.

۶. محدوده مکانی و زمانی گزارش

الف) محدوده زمانی: این گزارش در برگرنده تمامی اطلاعات، ارقام و در نهایت توصیف و تحلیل وضعیت فعلی از مراکز آموزشی، استادان، املاک و دیگر عوامل تأثیرگذار و وابسته به آموزش های تخنیکی و مسلکی در سطح کشور از تاریخ (۱ حمل سال ۱۴۰۴) تا پایان سال (۳۰ حوت ۱۴۰۴ خورشیدی) می باشد.

ب) محدوده مکانی: این گزارش در پی آن است تا اطلاعات دقیق و موثق احصائیوی را از تمامی مراکز آموزشی تحت اثر اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح کشور با تفکیک مرکز، ولایت، ولسوالی و نیز مراکز آموزش های تخنیکی و مسلکی از نظر حالت و وضعیت قانونی با تفکیک رسمی، غیر رسمی، نیمه رسمی و خاص، همچنین مراکز آموزشی از نظر شکل و ساختار با تفکیک انستیتوت ها و لیسه ها، ارایه نماید.

۷. روش تحقیق

برای تدوین این کتاب و گزارش سالانه احصائیوی، ارقام و احصاییه از ۳۹۲ مرکز تعلیمی اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سراسر افغانستان گردآوری شده است. ابزار اصلی جمع آوری معلومات، فورم های احصائیوی استاندارد بوده که توسط آمریت احصائیه طراحی و به مراکز ارسال گردید. پس از تکمیل فورم ها توسط مسئولین مراکز، اطلاعات جمع آوری شده بررسی، توحید و در نزد این آمریت ثبت شد. برای تحلیل، از روش های آماری توصیفی مانند محاسبه مجموع، درصدها و میانگین ها استفاده گردید و نتایج به تفکیک زون، ولایت، جنسیت و رشته های آموزشی تنظیم شد. صحت و اعتبار ارقام به دلیل قلت امکانات و عواملی از این قبیل، به صورت استنباطی جمع آوری نگردیده، بلکه از طریق ایمیل و تماس با مراکز در موارد مشکوک تأیید گردیده و نیز فرم های بدست آمده از مراکز تعلیمی به صورت هاردکاپی و توأم با مهر و امضای مسئولین محلی نیز نزد این آمریت موجود می باشد. متمنی هستیم تا این تحقیق بتواند به خوبی زمینه را برای ارائه یک تصویر جامع و کامل از وضعیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح کشور فراهم ساخته و مسئولین را در امر تصمیم گیری های کاربردی، کمک شایان نماید.

۷.۱ جمع آوری معلومات و ارقام

برای تهیه کتاب احصائیه سالانه، ارقام و معلومات از طریق فورم های احصائیوی به تمام مراکز تعلیمی اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی ارسال گردید. مسئولین مراکز پس از خانه پری فورم ها، آن را به آمریت احصائیه بازگرداندند. ارقام

گردآوری شده پس از دریافت، مورد بررسی، توحید و پاک سازی قرار گرفتند تا از صحت و اعتبار آن‌ها اطمینان حاصل گردد. سپس اطلاعات گردآوری شده در نزد این آمریت ثبت و بر اساس شاخص‌های کلیدی مانند تعداد شاگردان و محصلان، استادان با شاخص‌ها و تفکیک‌های متفاوتی چون؛ رشته‌ها، مراکز تعلیمی، املاک و تجهیزات و نیز فارغان دسته بندی گردید. برای تحلیل، از روش‌های آماری توصیفی استفاده شد و نتایج به تفکیک زون، ولایت، نوعیت مرکز، جنسیت و غیره تنظیم گردید. در گام بعدی، جداول و نمودارها تهیه شد تا وضعیت مراکز به صورت روشن نمایش یابد. بر اساس این تحلیل‌ها، پیشنهادهای لازم برای بهبود کیفیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی ارائه گردید. آمریت احصائیه اطمینان دارد که گزارش کنونی در تصمیم گیری های موثر و ارزشمند بعدی از نقش حیاتی برخوردار خواهد بود.

برای فراهم آوری اطلاعات و آمار، آمریت احصائیه اقدام به طرح چارت ها و فرم های خاص نموده است. این فرم ها و جداول که در برگرنده شاخص های از قبل تعریف شده می باشد، از طریق ایمیل های رسمی اداره و یا دیگر وسایل تکنالوژیکی در سطح ولایات در مراکز تعلیمی اعم از انستیتوت‌ها و لیسه‌ها ارسال گردیده است. تکمیل و خانه‌پری این فرم ها و جداول با در نظر داشت معیارهای آماری و احصائیوی که بواسطه مسئولین مراکز تعلیمی و اشخاص حقیقی تکمیل گردیده، از نقش حیاتی و ارزشمندی در تهیه گزارش برخوردار می باشد.

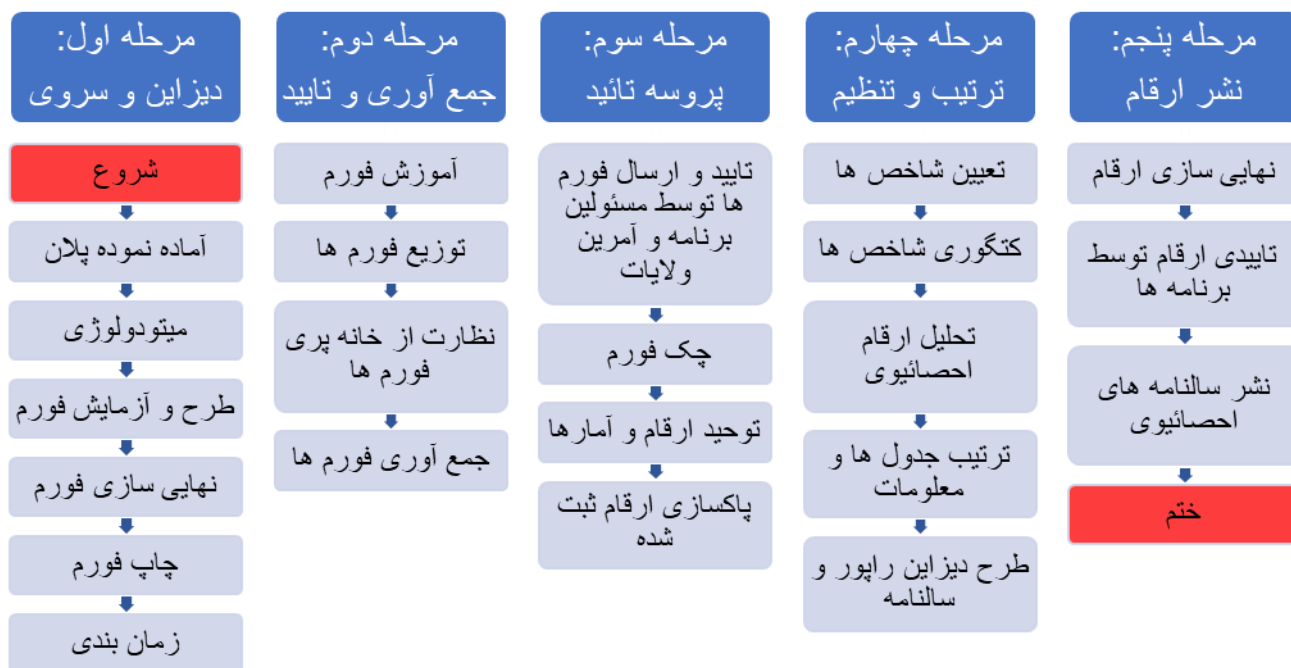
نحوه جمع‌آوری اطلاعات به دو شکل انجام می شود. اول، جمع‌آوری احصائیوی است که اطلاعات را در مورد شمولیت شاگردان، اساتید و قابلیت‌های کارمندان تعلیمات تخنیکی و مسلکی فراهم می آورد. دوم، آمارها و ارقامی را تهیه می دارد که در برگرنده زیربناها و املاک انستیتوت‌های تعلیمات تخنیکی و مسلکی رسمی بوده و اطلاعاتی در مورد زیربناها، تعمیرات لیسه ها ، تجهیزات، لیلیه‌ها، کتابخانه‌ها، تسهیلات ورزشی و امثال آن، جمع‌آوری می نماید.

انواع اطلاعات گردآوری شده از مراکز آموزشی در سطح کشور قرار ذیل می باشند:

- ✓ انستیتوت‌های دولتی دوساله برای فارغان ۱۳-۱۴؛
- ✓ لیسه های دولتی سه ساله برای فارغان ۱۰-۱۲؛
- ✓ انستیتوت‌های دولتی برای فارغان ۱۰-۱۴؛
- ✓ برنامه‌های تعلیمات خاص برای فارغان ۱-۱۲؛
- ✓ انستیتوت‌های خصوصی دوساله برای فارغان ۱۳-۱۴.

۷,۲ فرایندها و مراحل گردآوری، توحید سازی و تحلیل ارقام

در چارت و فارمت ذیل برنامه ریزی، جمع آوری، پاک سازی و نیز تحلیل ارقام احصائیه ای نشان داده شده است:

۷,۲,۱ جمع آوری معلومات

ارقام و معلومات احصائیوی به صورت سمسروار، ربع وار و سالانه از تمام مراکز آموزشی، واحدهای مرکزی و ولایتی از طریق فورمهای معیاری و سیستمهای الکترونیکی جمع آوری می‌گردد. این مرحله شامل:

۱- طراحی و نهایی سازی فورمهای معیاری احصائیوی بر اساس نیازهای تعیین شاخص ها و متغیرهای مورد نیاز در مطابقت به پلان استراتژیک اداره؛

۲- آموزش مسئولین مراکز آموزشی و آمریت‌های ولایتی در مورد تکمیل فورمها؛

۳- توزیع فورمها و رهنمودهای لازم به مراکز آموزشی از طریق واحد های ولایتی؛

۴- جمع آوری و نظارت بر روند جمع آوری معلومات خام به صورت سمستروار از مراکز آموزشی در بخش های متعلمین، استادان، رشته‌ها، تجهیزات، فارغان و اشتغالزایی....

۷,۲,۲ تصفیه و توحید معلومات

پس از جمع آوری، معلومات از نظر تخنیکي بررسی، تصفیه و از اشتباهات احتمالي پاک سازی می گردد. سپس ارقام مراکز و ولایات در یک دیتابیس مرکزی معلومات توحید می شود تا از یکدستی و اعتبار داده ها اطمینان حاصل گردد. در نهایت معلومات جهت جلوگیری از تکرار، تناقض و خطا؛ محفوظ می ماند.

۷,۲,۳ تحلیل و تجزیه معلومات و نهایی سازی آن

معلومات احصائیوی پس از جمع آوری، توسط متخصصین آمریت احصائیه با استفاده از ابزارها و نرم افزارهای تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. در این مرحله، شاخص های کلیدی عملکرد استخراج و میزان انطباق معلومات با اهداف استراتژیک اداره بررسی می گردد.

بر بنیاد این تحلیل ها، گزارش های تحلیلی تهیه می شود که وضعیت متعلمین، استادان، رشته ها، ظرفیت مراکز، فارغان و پیوند آن ها با بازار کار را به گونه منظم و دقیق بازتاب می دهد. در نهایت، ارقام و معلومات احصائیوی نهایی سازی شده بعدا از تأیید ریاست پلان و هماهنگی استراتژیک، به عنوان معلومات رسمی و قابل استفاده اداره تثبیت می گردد.

۷,۲,۴ گزارش دهی

بر بنیاد تحلیل های انجام شده، گزارش های ماهوار، ربع وار، سمستروار و سالانه تهیه و به واحدهای ذیل ارایه می گردد:

- مقام رهبری اداره؛
 - ریاست ها و واحدهای داخلی؛
 - نهادهای بیرونی ذی ربط.
- قابل ذکر است که گزارش های احصائیوی به گونه ای تنظیم می شود که برای تصمیم گیری، پلان گذاری و ارزیابی به صورت مطلوب و شایسته قابل استفاده باشد.

۷,۲,۱ استفاده نظریات (بازخورد)

در این مرحله، واحدهای ذی ربط بر اساس گزارش‌های احصائیوی:

- تصمیمات مدیریتی اتخاذ می‌نمایند؛
- پلان‌ها و برنامه‌های خویش را اصلاح یا بهبود می‌بخشند؛
- با ارایه نظریات لازم را به آمریت احصائیه شریک می‌سازند تا در دور بعدی جمع‌آوری و تحلیل مد نظر گرفته شود.

۸. چارچوب حقوقی تعلیمات تخنیکی و مسلکی

اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی به عنوان یکی از نهادهای مهم دولتی، مسئولیت تربیت هم‌وطنان گرامی و مخصوصاً جوانان عزیز را به صورت مسلکی و مفید برای بازار کار بر عهده دارد؛ نیرویی که بتواند پاسخ‌گوی نیازهای روز افزون بازار کار و توسعه اقتصادی کشور باشد. فعالیت‌های این اداره، به دلیل گستردگی و اهمیت، نیازمند چارچوب‌های حقوقی روشن و منسجم است تا تمامی برنامه‌ها و اقدامات آن در مطابقت با قوانین نافذ کشور و اصول اداره دولتی پیش برده شود.

چارچوب‌های حقوقی فعالیت‌های اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، نه تنها حدود صلاحیت‌ها و مسئولیت‌های این اداره را مشخص می‌سازد، بلکه زمینه شفافیت، پاسخ‌گویی و هماهنگی میان مراکز آموزشی و سایر نهادهای دولتی و غیردولتی را نیز فراهم می‌نماید. وجود چنین چارچوب‌ها باعث می‌شود که برنامه‌های آموزشی، استخدام استادان، مدیریت منابع بشری، و ارائه خدمات آموزشی در یک مسیر قانونی و منظم قرار گیرد.

اهمیت بررسی و تدوین چارچوب‌های حقوقی در این بخش از چند جهت برجسته است؛ تضمین مشروعیت فعالیت‌ها، ایجاد شفافیت و پیاسخگویی، تقویت هماهنگی نهادهای امارتی و دیگر مسایل و موارد ارزشمند از این قبیل.

بنابراین، بررسی چارچوب‌های حقوقی فعالیت‌های اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، نه تنها یک ضرورت اداری است، بلکه یک قدم اساسی است در جهت ارتقای کیفیت آموزش، مدیریت مؤثر منابع و تأمین آینده روشن برای نسل‌های آینده کشور محسوب می‌گردد.

مهمترین چارچوب‌های حقوقی به منظور نیل به اهداف مشابه انکشاف داده شده و نیز فعالیت‌های مرتبط با مدیریت مؤثر آموزش‌های تخنیکی و مسلکی عبارت‌اند از:

- استراتیژی تعلیمات تخنیکی و مسلکی (۱۴۰۳-۱۴۰۷)؛
- قانون اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی (۱۳۹۹)؛

- برنامه ملی انکشاف مهارت‌ها؛
- پلان پنج ساله انکشاف مهارت‌ها؛
- لوايح وظیفوی کارکنان اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی.

۹. تعریف مفاهیم:

۹-۱) تعلیمات تخنیکي و مسلکی رسمی

اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی، یگانه مرجع مدیریت، ارایه و نظارت بر تعلیمات تخنیکي و مسلکی رسمی در کشوری باشد. در حال حاضر اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی، تمامی لیسه‌ها، انستیتوت‌ها و موسسات آموزشی را در حدود ۲۶۰ ناحیه و در اغلب ولسوالی های ۳۴ گانه ولایات کشور مدیریت می‌نماید. در مراکز آموزشی مربوط به این اداره، سه نوع برنامه آموزشی ارایه می‌شود که عبارت اند از:

- ۱- برنامه دوساله صنف سیزدهم و چهاردهم در انستیتوت‌ها؛
- ۲- برنامه سه ساله آموزشی در صنف های دهم، یازدهم و دوازدهم در مکاتب و لیسه‌ها؛
- ۳- برنامه پنج ساله آموزشی از صنف دهم تا چهاردهم.

۹-۲) تعلیمات تخنیکي و مسلکی نیمه رسمی

تمرکز آموزش‌های نیمه رسمی بالای دوره‌های کوتاه مدت آموزشی برای ارتقای مهارت‌های مورد نیاز در بازار کار و کمک به بیکاران و کارگران فاقد مهارت بویژه افرادی دارای سنین بالاتر برای پیوستن و حضور فعال در بازار کار می‌باشد. دوره های آموزشی کوتاه مدت از سه تا دوازده ماه به طول می‌انجامد. در این نوع برنامه آموزشی، گروه‌های هدف آن افراد و هموطنانی هستند که قادر به سپری امتحان سراسری کانکور نبوده و یا کسانی هستند که شامل برنامه های رسمی تعلیمات تخنیکي و مسلکی نگردیده اند.

۳-۹) تعلیمات تخنیکي و مسلکی غیر رسمی

آموزش های غیررسمی در افغانستان از طرق مختلف مانند آموزشی های حرفوی در ورکشاپ ها، کارگاه ها و دکان های حرفوی مانند نجاری، آهنگری و ... ارایه می گردد. این آموزش ها می تواند از طریق تشبثات خصوصی به دو شیوه آموزشی در محیط کار و شیوه سنتی شاگردشانی یا استاد - شاگردی ارایه می گردد. شاگردشانی در این شیوه توافق شفاهی میان مالک کسب و کار با والدین، سرپرست یا ضامن است. از نگاه محتوا، این گونه آموزش وجهه شرکت را بازتاب می دهد و منتج به امتحان نهایی مشخص می گردد.

۱۰. ساختار گزارش

این گزارش که تعلق به فعالیت های آموزشی و احصائیوی اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی در سال ۱۴۰۴ خورشیدی را دارد، در پنج فصل ترتیب گریده است. فصل اول که شامل کلیات گزارش می گردد، به مباحثی چون مقدمه، بیان مسأله، اهداف گزارش، اهمیت و ضرورت گزارش، محدودیت مکانی و زمانی گزارش، چارچوب حقوقی و تعریف مفاهیم، و روش تحقیق پرداخته است. در فصل دوم، تمرکز بالای ۳۹۲ مرکز آموزشی در سطح ۳۴ ولایت کشور صورت گرفته است؛ مباحثی مانند بررسی تعداد مراکز آموزشی به تفکیک (مرکزی، ولایتی و روستایی)، موقعیت مکانی و جغرافیایی آن ها با تفکیک اقلیم هوایی (سردسیر و گرمسیر)، رشته های تعلیمی و نیز جامعیت مراکز آموزشی و دسترسی متوازن و برابر شهروندان به تعلیمات تخنیکي و مسلکی، مورد بحث و مذاقه قرار گرفته است. در فصل سوم، شاگردان مراکز تعلیمی، از محوری ترین بحث های اساسی محسوب می گردد. تعداد شاگردان در تمامی مراکز آموزشی با تفکیک (دولتی، مجاهدین و خصوصی، جنسیت، ولایتی، شهری و روستایی، نوعیت مرکز مانند؛ انستیتوت، لیسه و تعلیمات خاص، موقعیت و اقلیم و نیز فراغت شاگردان با تفکیک متذکره، مورد بررسی جدی قرار گرفته است. فصل چهارم این گزارش برای استادان مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی اختصاص داده شده است. تعداد اساتید و معلمان (با تفکیک دولتی و خصوصی در سطح کشور)، تعداد استادان از نظر جنسیت، تعداد استادان با تفکیک (رسمی، غیر رسمی)، تعداد استادان با تفکیک درجه تحصیل، تعداد استادان قراردادی با تفکیک (داخل و بیرون از تکشیل) و نیز تعداد بست های پور و خالی استادان در سطح ملی، مورد کنکاش و پژوهش قرار گرفته است. در فصل پنجم این گزارش، املاک و تجهیزات ۳۹۲ مرکز آموزشی مرتبط به مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی به تفکیک (زمین، دیوار، و املاک تجهیزاتی) مورد بحث قرار داده شده است. همچنین در این بخشی از تحقیق، در خصوص امکانات و تجهیزات مراکز آموزشی اعم از

ورکشاپ ها، لابراتوار ونیز فارم های تحقیقاتی در سطح مرکز و ولایات، معلومات تکمیلی رایه گردیده است. در نهایت، این گزارش با نتیجه گیری و پیشنهادات مختصر به کار خویش پایان داده است.

۱۱. اصطلاحات کلیدی:

مراکز تعلیمی شهری: مراکزی که در مرکز ولایات و حومه شهرها قرار دارند.

مراکز تعلیمی روستایی یا دهاتی: مراکزی که در قریه جات و قصبات دور دست واقع هستند و از خدمات عامه به ندرت بهره مند می گردند.

مراکز تعلیمی سردسیر: مراکزی که نظر به اوضاع جوی همان ولایت (ساحه)، سال تعلیمی شان از تاریخ ۳- ۱۵ حمل آغاز و در ۱ الی ۱۵ قوس ختم میگردد.

مراکز تعلیمی گرمسیر: مراکزی که نظر به اوضاع جوی همان ولایت (ساحه)، سال تعلیمی شان از ۱۵ سنبله آغاز و در ۱۵ جوزا سال بعد، ختم می گردد.

شفقت در سی: نظر به کثرت شاگردان در یک نهاد، شاگردان در ۲ الی ۳ وقت معین درس می خوانند که هر وقت آن را یک شفقت می نامند.

مراکز تعلیمی دولتی: مراکزی که تأسیس، نظارت و تمویل آن توسط اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی صورت می گیرد.

مراکز تعلیمی خصوصی: مراکزی که توسط سکتورهای خصوصی تأسیس شده اند و با جواز اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی فعالیت می نمایند. ضروریات دیگر این مراکز همچون؛ تعمیر، تجهیزات، پرداخت معاش معلمین توسط مالک نهاد صورت می گیرد و شاگردان در مقابل این خدمات تعلیمی و تربیتی فیس پرداخت می نمایند.

ANDS	استراتژی انکشاف ملی افغانستان
TVET-A	اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی
TVET-MIS	سیستم آمریت اطلاعات
GE	تعلیمات عمومی
ICT	تکنولوژی معلوماتی و ارتباطات
VTC	مرکز آموزش حرفوی

TVET Institutions	انستیتوت‌ها، لیسه و مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی
-------------------	---

فصل دوم (بررسی مراکز آموزشی)

مقدمه

تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی همانند دیگر فعالیت‌های آموزشی و تربیتی به عنوای یکی از مهمترین عوامل پیشرفت و توسعه جهانی به شمار می‌رود. مسلماً مراکز آموزشی به عنوان زیربنا، از نقش حیاتی در بسترسازی امور تعلیمی و تربیتی برخوردار می‌باشد. بخش آموزشی با هدف تربیه نیروی انسانی ماهر و متخصص در عرصه‌های مختلف نقش مهمی در تأمین نیازهای بازار کار و بهبود وضعیت اقتصادی کشور ایفا می‌کند. با توجه به رشد سریع تکنالوژی و تغییرات در نیازهای بازار، ارتقای کیفیت مراکز آموزشی تخنیک‌ی و مسلکی اهمیت دوچندانی پیدا کرده است.

اداره تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی افغانستان به عنوان نهاد اصلی مسؤل تنظیم و مدیریت این مراکز، همواره تلاش کرده است تا با بهبود زیرساخت‌های آموزشی، تقویت ظرفیت‌های استادان و فراهم‌سازی امکانات معیاری، آموزش‌های فنی و مسلکی را مطابق با نیازهای جامعه و معیارهای بین‌المللی توسعه دهد. بررسی و تحلیل وضعیت این مراکز در سال ۱۴۰۴ می‌تواند تصویری روشن از وضعیت فعلی، پیشرفت‌ها، چالش‌ها و فرصت‌ها در این بخش ارائه کند.

در این گزارش، تلاش می‌شود تا با استفاده از ارقام و احصائیه‌های معتبر، وضعیت مراکز آموزشی اداره تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی در سطح افغانستان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. این تحقیق می‌تواند به مدیران ارشد اداره تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی، متولیان امور این نهاد و دیگر واحدهای ذی‌ربط کمک کند تا تصمیمات آگاهانه‌تری در راستای ارتقای کیفیت و گسترش این مراکز اتخاذ نمایند.

جامعیت مراکز آموزشی و دسترسی یک‌سان

عوامل متعدد و گوناگون برای توسعه و انکشاف در جامعه وجود دارد که یکی از مهمترین عوامل آن، راه اندازی و زمینه سازی مساوی و برابر آموزشی و تربیتی در کشورها و جوامع می باشد؛ زیرا فعالیت‌های مرتبط به حوزه آموزش و تعلیم به مثابه شناخته شده ترین عامل انکشاف و پیشرفت عمومی در دنیا مطرح است. از همین خاطر است که اداره تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی دسترسی یک‌سان و برابر خدمات آموزشی را در رأس اهداف استراتژیکی خویش قرار داده و قاطعانه تعهد دارد تا مراکز آموزشی و زمینه‌های تربیتی را در سراسر کشور انکشاف داده و حتی سطوح ولسوالی‌ها و روستاها

را تحت پوشش قرار دهد. همچنین در پلان استراتژیک اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی بالای بهبود آموزش و دسترسی متوازن به خدمات آموزشی به شمول تعلیمات تخنیک و مسلکی برای همه اقشار جامعه و مخصوصاً جوانان به شمول دختران، معلولین و گروه‌های محروم مانند کوچی‌ها، عودت‌کنندگان و بی‌جا شدگان داخلی، تمرکز دارد. لازم به ذکر است که پلان عمومی و استراتژی‌های عمده اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی طوری طراحی گردیده است تا سیستم ورودی تعلیمات تخنیک و مسلکی را بهبود بخشیده و قادر گردد تا جوانان فقیر و محروم مناطق دور افتاده و روستایی از چانس بالاتری برای جذب برخوردارگردند. از همین خاطر است که در سراسر کشور به تعداد ۳۹۲ مرکز آموزشی با نوعیت‌های انستیتوت، لیسه و نیز تعلیمات خاص به صورت رسمی وجود دارد که آمارها و احصائیه‌های مرتبط به آنها به صورت جداگانه و علیحده با تفکیک (ولایتی، شهری، اطرافی و نیز اقلیمی مورد بحث و مذاقه قرار بگیرد.

توزیع و تنوع مراکز تعلیمی بر اساس ولایات

طوری که در جدول شماره (۱) مشاهده می‌گردد در سراسر کشور به تعداد ۳۹۲ مرکز تعلیمی با نوعیت‌های انستیتوت، لیسه و تعلیمات خاص رسمی و دولتی وجود دارد که شامل ۲۱۰ باب انستیتوت، ۱۵۱ باب لیسه و ۳۱ باب تعلیمات خاص می‌گردد. لازم به ذکر می‌باشد که در کنار مراکز دولتی، به تعداد ۲۹ باب مرکز تعلیمات تخنیک – مسلکی مربوط به سکتور خصوصی در سطح کشور در کنار مراکز تعلیمی دولتی فعالیت دارند که با این احتساب تعداد مراکز آموزشی مربوط به تعلیمات تخنیک و مسلکی در کشور به حدود ۴۲۱ مرکز می‌رسد. برای فهم و توضیحات بیشتر می‌توان جدول ذیل را مورد مشاهده قرار داد.

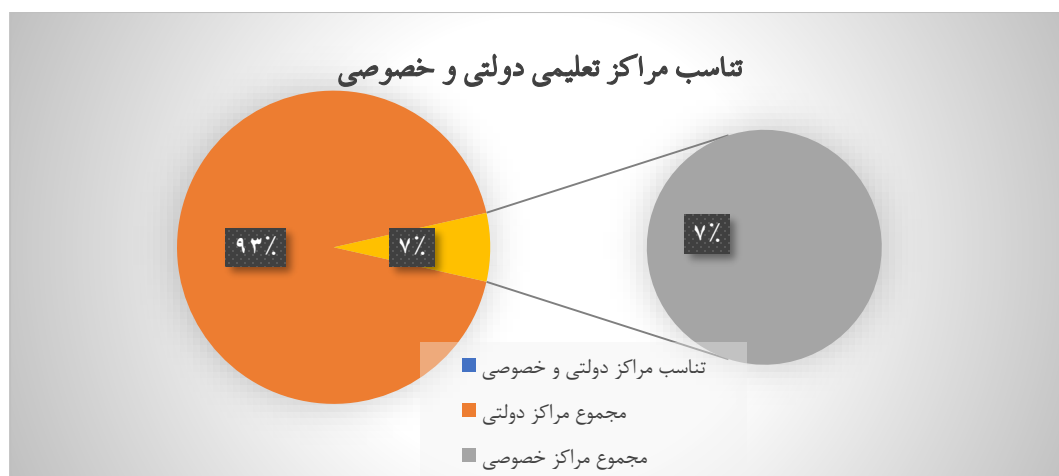
لیست مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی در سال ۱۴۰۴							
شماره	ولایت	انستیتوت	تعداد لیسه	تعلیمات خاص	مجموع	فیصدی	مراکز خصوصی
							فعال / غیرفعال
1	کابل	31	5	2	38	9.819%	2 فعال / 9 غیرفعال
2	ننگرهار	7	12	1	20	5.168%	1 فعال / 1 غیرفعال
3	میدان وردک	13	1	1	15	3.876%	0 فعال / 0 غیرفعال
4	پکتیا	5	9	1	15	3.876%	0 فعال / 0 غیرفعال
5	بلخ	7	6	1	14	3.618%	2 فعال / 2 غیرفعال
6	فاریاب	4	9	1	14	3.618%	1 فعال / 0 غیرفعال

0	0	3.618%	14	1	5	8	هلمند	7
1	1	3.618%	14	1	5	8	کندهار	8
0	0	3.618%	14	1	5	8	خوست	9
0	0	3.359%	13	1	3	9	بدخشان	10
0	0	3.359%	13	1	7	5	فراه	11
0	0	3.359%	13	0	6	7	کنر	12
0	0	2.842%	11	1	5	5	غزنی	13
2	0	2.842%	11	2	1	8	هرات	14
0	1	2.842%	11	1	5	5	بامیان	15
0	0	2.842%	11	1	2	8	پروان	16
0	0	2.584%	10	1	3	6	تخار	17
0	0	2.326%	9	1	4	4	لغمان	18
0	0	2.584%	10	1	1	8	بغلان	19
0	0	2.584%	10	1	4	5	کندز	20
0	0	2.326%	9	1	5	3	جوزجان	21
0	0	2.584%	10	1	6	3	سرپل	22
0	1	2.584%	10	1	5	4	دایکندی	23
0	0	2.067%	8	1	2	5	لوگر	24
0	0	2.326%	9	1	4	4	سمنگان	25
0	1	2.326%	9	1	5	3	نیمروز	26
0	0	2.067%	8	0	6	2	پکتیکا	27
0	0	2.067%	8	0	5	3	پنجشیر	28
1	0	1.809%	7	0	0	7	کاپیسا	29
0	0	1.809%	7	1	4	2	زابل	30
1	0	1.809%	7	1	2	4	غور	31
2	0	1.809%	7	1	3	3	بادغیس	32

0	0	1.550%	6	1	3	2	ارزگان	33
0	0	1.809%	7	0	3	4	نورستان	34
19	10	100	392	31	151	210	مجموع	

جدول شماره (۱): مراکز تعلیمی دولتی و خصوصی به تفکیک ولایت در سال ۱۴۰۴

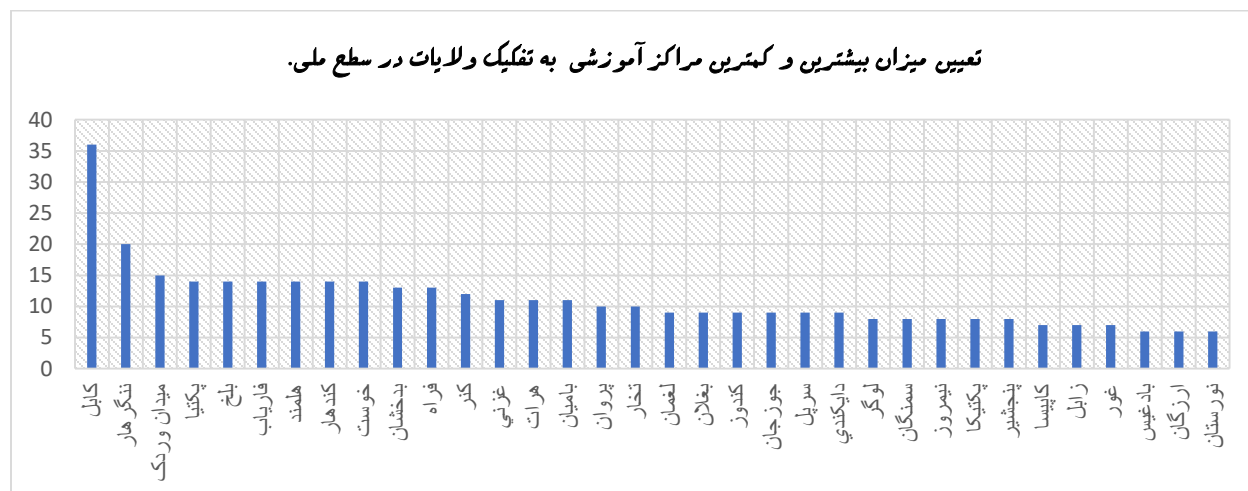
جدول فوق به وضوح نشان می دهد که از مجموع ۲۹ باب مراکز تعلیمات تخنیکی – مسلکی خصوصی در سطح کشور، به تعداد ۱۰ باب مرکز آن فعال بوده و به تعداد ۱۹ باب دیگر آن غیرفعال می باشد. در نهایت، از مجموع ۴۲۱ باب مرکز آموزش تعلیمات تخنیکی و مسلکی در کشور، به تعداد ۳۹۲ (۹۳٪) مرکز آن دولتی بوده و به تعداد ۲۹ (۷٪) مراکز تعلیمی آن خصوصی می باشد. قابل یادآوری است که تعداد مراکز تعلیمی خصوصی در سال ۱۴۰۴ در مقایسه به سال های قبل کاهش قابل توجه را نشان می دهد.

گراف شماره (۱): تناسب مراکز تعلیمات تخنیکی دولتی و خصوصی.

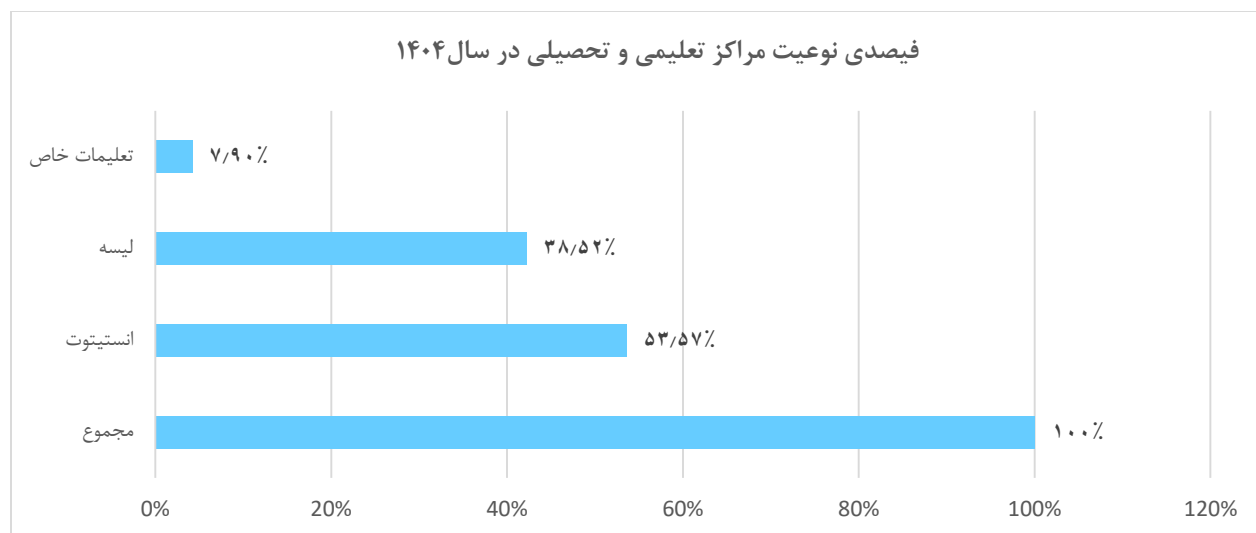
ارقام های گردآوری شده از سراسر مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در کشور نشان می دهد که بیشترین تعداد مراکز تعلیمی دولتی در سال ۱۴۰۴ به شمول انستیتوت ها، لیسه ها و تعلیمات خاص و نیز در قالب مراکز شهری و بیرون شهری را ولایت کابل دارد با داشتن ۳۷ باب مرکز تعلیمی، به تعقیب آن ولایت ننگرهار با داشتن ۲۰ باب مرکز آموزشی از جایگاه دوم برخوردار بوده و پس از آن ولایت میدان وردک با داشتن ۱۵ باب مرکز آموزشی تعلیمی-تخنیکی و مسلکی رتبه سوم را دارا می باشد. همچنین کمترین رقم مراکز دولتی به شمول انستیتوت ها، لیسه ها و تعلیمات خاص و نیز در قالب مراکز شهری و بیرون شهری را از پایین به بالا ولایت های ارزگان و بادغیس هریک با داشتن ۶ مرکز آموزشی و نیز ولایت های غور، نورستان، کاپیسا و زابل هریک با داشتن ۷ مرکز آموزشی و همینطور ولایت های پنجشیر، نیمروز، و لوگر هریک با داشتن ۸ مرکز آموزشی، دارا می باشند. باید اضافه نمود که بیشترین تعداد مراکز تعلیمی خصوصی را شهر کابل و ولات کندهار که هرکدام ۲ مرکز را در بر داشته و در غالب ولایات کشور هیچ کدام مرکز

تعلیمات تخنیکي و مسلکي خصوصي فعالیت ندارد. همچنین آرمارهای گردآوری شده نشان می‌دهد که در سراسر کشور به تعداد ۱۹ باب مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکي جواز خویش را از واحدهای مربوط اخذ نموده اما بنابر دلایل مختلف غیر فعال می‌باشند.

گراف شماره (۲): تناسب و میزان موجودیت مراکز تعلیمی در به تفکیک ولایت.

ارقام گردآوری شده نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ از مجموع مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکي فعال در سراسر کشور اعم از مراکز شهری و بیرون شهری، ۹۳٪ مرکز آن دولتی بوده و صرفاً ۷٪ فیصد آن‌ها را مراکز تعلیمی خصوصی به خود اختصاص داده است. قابل یادآوری می‌باشد که به تعداد ۱۹ باب مرکز تعلیمات تخنیکي و مسلکي به رغم اینکه جواز فعالیت خویش را از اداره اخذ نموده اند، اما بنابر دلایل مختلف غیر فعال گزارش گردیده اند.

گراف شماره (۳): تناسب و فیصدی مراکز تعلیمی به تفکیک نوعیت.

طوری‌که در گراف شماره (۳) به نمایش گذاشته شده است، در سال ۱۴۰۴ تعداد مجموعی مراکز تعلیمات تخنیکی – مسلکی به ۳۹۲ باب مرکز می‌رسد که از این میان ۵۳٫۵۷٪ فیصد آن شامل انستیتوت‌ها، ۳۸٫۵۲٪ فیصد آن شامل لیسه‌ها و نیز به تعداد ۷٫۹۰٪ فیصد دیگر آن شامل تعلیمات خاص می‌گردد؛ یعنی بیشترین فیصدی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ خورشیدی را انستیتوت‌ها و کمترین فیصدی آن را مراکز تعلیمات خاص به خود اختصاص داده است.

مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به تفکیک جنسیت

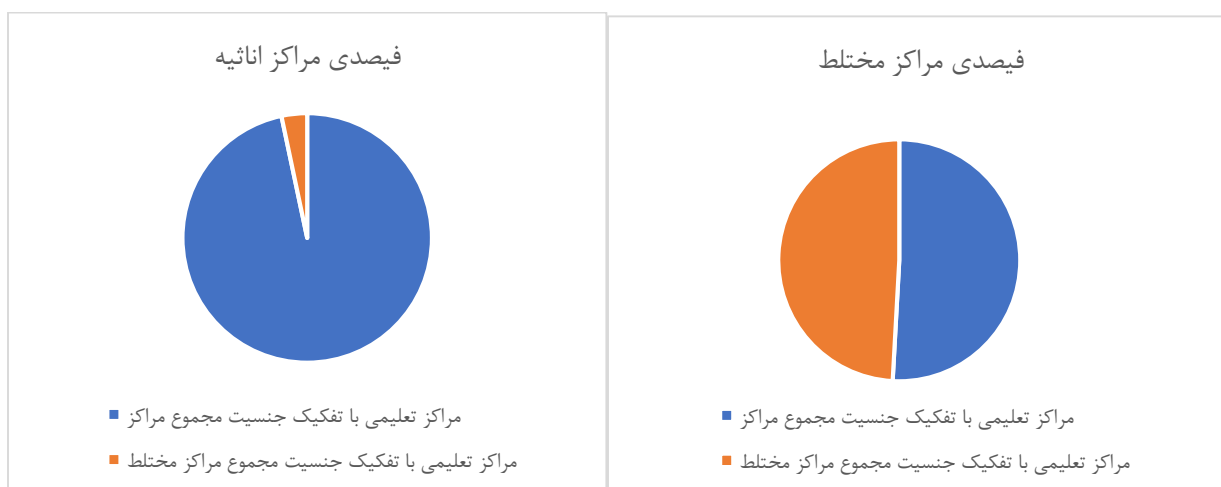
همان‌طوری‌که در جدول شماره (۲) نشان داده شده است، مجموع مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال (۱۴۰۴) از نظر جنسیت، به مراکز اناث و مختلط تقسیم بندی گردیده است؛ به این معنا که در سراسر کشور فقط به تعداد (۱۳) مرکز تعلیمی وجود دارد که می‌توانند شاگردان اناثیه را جذب کنند، این درحالی است که به تعداد (۳۷۹) مرکز دیگر آن به صورت مختلط اقدام به جذب و آموزش شاگردان می‌نمایند.

مراکز تعلیمی با تفکیک اناثیه و مختلط							
مراکز مختلط			مراکز اناثیه			ولایت	شماره
مجموع	مکتب	انستیتوت	مجموع	مکتب	انستیتوت		
13	5	8	0	0	0	کابل	1
7	0	7	0	0	0	کاپیسا	2
11	3	8	0	0	0	پروان	3
15	2	13	0	0	0	میدان وردک	4
7	3	4	1	0	1	لوگر	5
11	6	5	0	0	0	غزنی	6
14	10	4	1	0	1	پکتیا	7
20	13	7	0	0	0	ننګرهار	8
9	5	4	0	0	0	لغمان	9
12	6	6	1	0	1	کنړ	10
13	4	9	0	0	0	بدخشان	11
10	4	6	0	0	0	تخار	12
9	2	7	1	0	1	بغلان	13
10	4	5	1	0	1	کنډز	14
8	5	3	1	0	1	سمنگان	15
14	7	7	0	0	0	بلخ	16
9	6	3	0	0	0	جوزجان	17
14	10	4	0	0	0	فاریاب	18
7	4	3	0	0	0	بادغیس	19
11	3	8	0	0	0	هرات	20
12	8	4	1	0	1	فراه	21
8	6	2	1	1	0	نیمروز	22
13	6	7	1	0	1	هلمند	23
14	6	8	0	0	0	کندهار	24
7	5	2	0	0	0	زابل	25

26	ارزگان	0	0	0	2	4	6
27	غور	1	0	1	3	3	6
28	بامیان	0	0	0	5	6	11
29	پکتیکا	0	0	0	2	6	8
30	نورستان	0	0	0	4	3	7
31	سرپل	0	0	0	3	7	10
32	خوست	1	0	1	7	6	13
33	پنجشیر	0	0	0	3	5	8
34	دایکندی	0	0	0	4	6	10
35	شهر کابل	2	0	2	23	0	23
	مجموع	12	1	13	201	178	379

جدول شماره (۲): تفکیک مراکز تعلیمی در سال ۱۴۰۴ براساس جنسیت

لازم به ذکر می باشد که از مجموعه (۱۳) مرکز انائیه به تعداد (۱۲) مرکز آن انستیتوت بوده و صرفاً (۱) مرکز آن مکتب می باشد. این درحالی است که از مجموع (۳۷۷) مرکز تعلیمی مختلط در سطح کشور به تعداد (۱۹۹) باب مرکز آن انستیتوت بوده و به تعداد (۱۷۸) باب دیگر آن را لیسه تشکیل می دهد. باید خاطر نشان نمود که انستیتوت های مخصوص شاگردان اناث در ولایت های لوگر، پکتیا، کنر، بغلان، کندز، سمنگان، فراه، نیمروز، هلمند، غور، خوست و شهر کابل موقعیت دارند.

گراف شماره (۴): مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به اساس جنسیت

لازم به ذکر می باشد که برحسب پالیسی رهبری امارت اسلامی افغانستان، تمامی مراکز انائیه به حالت تعلیق بوده و شاگردان آن تا اکنون تحت امر تعلیم و تحصیل قرار ندارند.

مراکز تعلیمی بر اساس موقعیتهای شهری و بیرون شهری

تمامی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی برحسب موقعیت به دو دسته (شهری و بیرون شهری / اطرافی) تقسیم بندی می شود. با توجه به تفاوت های موجود میان محیط های شهری و بیرون شهری، شناخت و تفکیک مراکز آموزشی در این دو حوزه اهمیت بسزایی دارد. در شهرها، مراکز آموزش های تخنیکی و مسلکی بیشتر با امکانات پیشرفته، دسترسی به منابع آموزشی و ارتباط نزدیک با صنایع و بازار کار همراه اند؛ در حالی که در مناطق بیرون شهری، این مراکز نقش ارزشمند در توانمند سازی اجتماعات بیرون شهری، ایجاد فرصت های شغلی و جلوگیری از مهاجرت گسترده جوانان ایفا می کنند. بررسی و تدوین اطلاعات این مراکز بر اساس موقعیت جغرافیایی، امکان برنامه ریزی دقیق تر، سیاست گذاری مؤثر تر و توسعه ای متوازن را فراهم می سازد. در این بخش از کتاب و سالنامه احصائیه تلاش می شود تا تصویری روشن از وضعیت مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سراسر کشور ارائه دهد و با تفکیک مراکز تعلیمی به شهری و بیرون شهری، زمینه ای مقایسه، تحلیل و تصمیم گیری های دقیق و کاربردی تر را در تناسب با اهداف استراتژیک اداره بستر سازی شود.

جدول شماره (۳): ارقام و احصاییه مراکز تعلیمی با تفکیک محیط های شهری و بیرون شهری

مراکز تعلیمی با تفکیک شهری و اطرافی								
شماره	نام ولایت	شهری			بیرون شهری			مجموع
		انستیتوت	لیسه	خاص	انستیتوت	لیسه	تعلیمات خاص	
1	کابل	0	0	0	8	5	0	13
2	کاپیسا	1	0	0	6	0	0	7
3	پروان	2	1	1	6	1	0	10
4	میدان وردک	2	0	1	11	1	0	15
5	لوگر	3	1	1	2	1	0	8
6	غزنی	3	0	1	2	5	0	11
7	پکتیا	4	0	1	1	9	0	15
8	ننګرهار	3	0	1	4	12	0	20
9	لغمان	3	1	1	1	3	0	9
10	کنر	3	0	0	4	6	0	13
11	بدخشان	1	0	1	8	3	0	13

10	0	3	4	1	0	2	تخار	12
10	0	1	6	1	0	2	بغلان	13
9	0	4	1	1	0	4	کندز	14
9	0	4	1	1	0	3	سمنگان	15
14	0	6	1	1	0	6	بلخ	16
9	0	5	0	1	0	3	جوزجان	17
14	0	9	2	1	0	2	فاریاب	18
7	0	3	1	1	0	2	بادغیس	19
11	0	2	3	2	0	4	هرات	20
13	0	7	1	1	0	4	فراه	21
9	0	3	1	1	2	2	نیمروز	22
14	0	4	5	1	1	3	هلمند	23
14	0	3	5	1	2	3	کندهار	24
7	0	4	0	1	0	2	زابل	25
6	0	3	0	1	0	2	ارزگان	26
7	0	2	1	1	0	3	غور	27
11	0	5	2	1	0	3	بامیان	28
8	0	6	1	0	0	1	پکتیکا	29
7	0	3	2	0	0	2	نورستان	30
10	0	6	0	1	0	3	سرپل	31
14	0	5	4	1	0	4	خوست	32
8	0	5	1	0	0	2	پنجشیر	33
10	0	5	1	1	0	3	دایکندی	34
25	0	0	0	2	0	23	شهر کابل	35
392	0	144	96	31	8	113	مجموع	

همانطوری که جدول شماره (۳) به نمایش گذاشته است، در سال ۱۴۰۴ از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به سطح

ملی، به تعداد ۱۵۲ مرکز تعلیمی در مناطق شهری و مراکز ولایات فعالیت داشته است، درحالی که به تعداد ۲۴۰ مرکز دیگری از

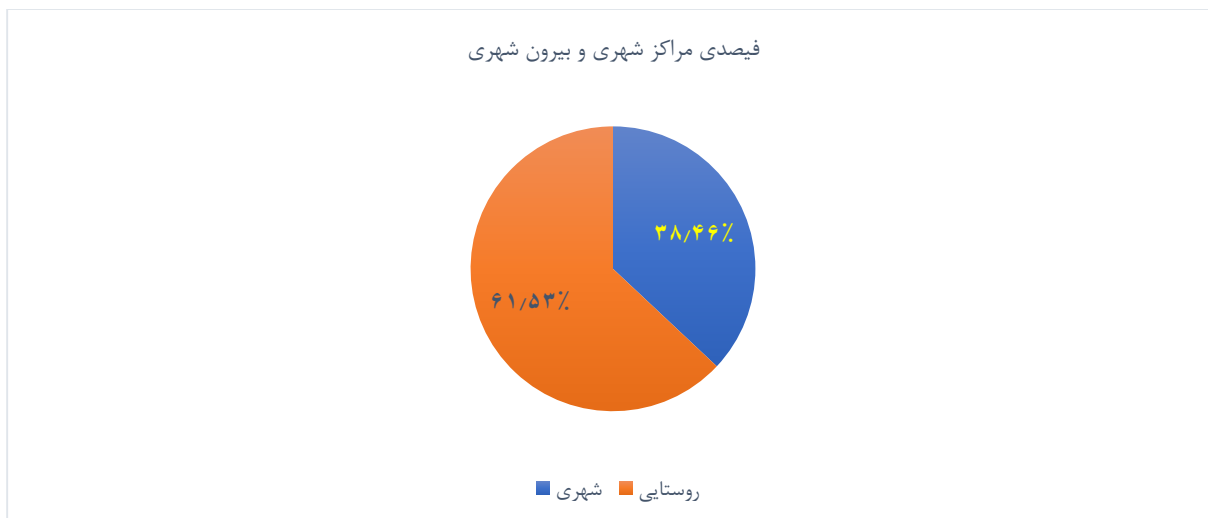
مراکز در مناطق بیرون شهری، اطراف و ولسوالی ها موقعیت دارند.

جدول فوق به خوبی گویای این امر است که بیشترین میزان موجودیت مراکز مربوط به تعلیمات تکنیکی و مسلکی در محیط های بیرون از شهر قرار دارند. پس می توان اینگونه نتیجه گیری نمود که توازن و دسترسی یکسان به مراکز تعلیمی این اداره از جمله اولویت ها بوده و این مهم یکی از استراتژیک ترین اهداف رهبری اداره محسوب می گردد؛ یعنی تنها تمرکز مسئولین معطوف به مناطق و محیط های شهری و در مراکز ولایات صورت نبوده بلکه نگاهها و رویکرد های سیاست گذاران این اداره، ملی محور و تمام شمول می باشد.

مراکز تعلیمی شهری و اطرافی به تفکیک ولایت

همان طوری که جدول شماره (۳) نشان می دهد در سال ۱۴۰۴ ولایت های کابل با داشتن ۲۵ مرکز، بلخ ۷ مرکز، هرات و کندهار هرکدام با ۶ مرکز، از جمله ولایت های محسوب می گردند که بیشترین لیسه ها و انستیتوت ها را در مناطق شهری در خود جای داده اند. این در حالی است که ولایت کابل با رقم ۰ مرکز، ولایت های پکتیکا و کاپیسا هرکدام با داشتن ۱ مرکز و نیز ولایت های بدخشان، نورستان و پنجشیر هرکدام با داشتن ۲ مرکز، همینطور ولایت های پروان، میدوان وردک، کنر، تخار، بغلان، فاریاب، بادغیس، زابل و ارزگان هریک با داشتن ۳ مرکز از میزان کمترین مرکز تعلیمی در مناطق شهری برخوردار می باشند.

همچنین ولایت های مانند ننگرهار با داشتن ۱۶ مرکز، کابل با ۱۳ مرکز، میدوان وردک با ۱۲ مرکز و بدخشان و فاریاب هریک با ۱۱ مرکز تعلیمی از جمله ولایت های هستند که بیشترین لیسه ها و انستیتوت های بیرون شهری و روستایی را دارا می باشند. در مقابل ولایت های لوگر، ارزگان و غور هرکدام با داشتن ۳ مرکز، ولایت های بادغیس، نیمروز، زابل و لغمان هرکدام با ۴ مرکز و نیز ولایت های هرات، نورستان، جوزجان، کندز و سمنگان هر کدام با داشتن ۵ مرکز، از جمله ولایت های محسوب می گردند که از میزان کمترین لیسه ها و انستیتوت های بیرون شهری و دهاتی برخوردار می باشند.

گراف شماره (۵): تناسب مراکز تعلیمی به اساس مناطق شهری و روستایی.

قسمی که در گراف بالا نشان داده شده است، در سال ۱۴۰۴ از مجموع ۳۹۰ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی موجود در کشور، در حدود ۶۱،۵۳٪ از مراکز تعلیمی در مناطق روستایی و بیرون شهری قرار دارند در حالیکه در حدود ۳۸،۴۶٪ درصد دیگر این مراکز مربوط به مناطق شهری می گردد. در نتیجه می توان بیان نمود میزان بیشتر از این مراکز در خارج از محیط های بیرون شهری و در مناطق روستایی استقرار یافته و موقعیت دارند.

اقلیم مراکز تعلیمی

توجه به اقلیم در برنامه ریزی ها و پلان گذاری های تعلیمی و تحصیلی از نقش مهم و بسزایی برخوردار می باشد؛ زیرا آشکارا و مبرهن است که عموم نیازمندی ها، مسایل تدارکاتی و تسهیلات مراکز آموزشی نظر به تفاوت ها و تغییرات اقلیمی از یکدیگر متمایز می باشد. کشور عزیز ما افغانستان همانطوری که در بسیاری از مباحث و موارد دیگر همانند یک باغستان زیبا و جذاب از نظر دموگرافیکی شاهد تنوعات بسیاری می باشد، از نظر اقلیمی نیز در این کشور شاهد تفاوت ها و اختلافات اقلیمی هستیم که در یک دسته بندی کلان و عمده به دو بخش (سردسیر و گرمسیر) تقسیم می گردد. این بخش بندی به دلیل تفاوت و تغییرات اقلیمی ولایات، مناطق و روستاهای مختلف کشور صورت گرفته است. نظر به این دسته بندی، شروع و ختم سال تعلیمی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی تعیین می شوند؛ یعنی مجموع مراکز تعلیمی مربوط به این اداره در سطح کشور نظر به اقتضای اقلیم همان منطقه ای که مراکز در آنجا موقعیت دارند، تنظیم می گردد. از همین خاطر مدیریت عمومی احصائیه لازم دانست تا ارقامی را ارایه بدارد که

لیست مراکز تعلیمی براساس اقلیم با تفکیک (گرمسیر و سردسیر)

مجموع	سرد سیر				گرم سیر				ولایت	شماره
	تعلیمات خاص		لیسه	انستیتوت	تعلیمات خاص		لیسه	انستیتوت		
	لیسه	انستیتوت			لیسه	انستیتوت				
6	1	0	3	2	0	0	0	0	ارزگان	1
7	1	0	3	3	0	0	0	0	بادغیس	2
13	1	0	3	9	0	0	0	0	بدخشان	3
10	1	0	1	7	0	0	0	1	بغلان	4
14	1	0	6	7	0	0	0	0	بلخ	5
11	1	0	2	8	0	0	0	0	پروان	6
15	1	0	9	5	0	0	0	0	پکتیا	7
8	0	0	5	3	0	0	0	0	پنجشیر	8
10	1	0	3	6	0	0	0	0	تخار	9
14	1	0	5	8	0	0	0	0	خوست	10
10	1	0	5	4	0	0	0	0	دایکندی	11
10	1	0	6	3	0	0	0	0	سرپل	12
9	1	0	4	4	0	0	0	0	سمنگان	13
11	1	0	5	5	0	0	0	0	غزنی	14
7	1	0	2	4	0	0	0	0	غور	15
13	0	0	2	0	1	0	5	5	فراه	16
7	0	0	0	7	0	0	0	0	کاپیسا	17
14	0	0	0	0	1	0	5	8	کندهار	18
13	0	0	3	5	0	0	3	2	کنر	19
9	0	0	1	0	1	0	3	4	لغمان	20
15	1	0	1	13	0	0	0	0	میدان وردک	21
9	0	0	0	0	1	0	5	3	نیمروز	22
11	2	0	2	7	0	0	0	0	هرات	23
14	0	0	0	0	1	0	5	8	هلمند	24

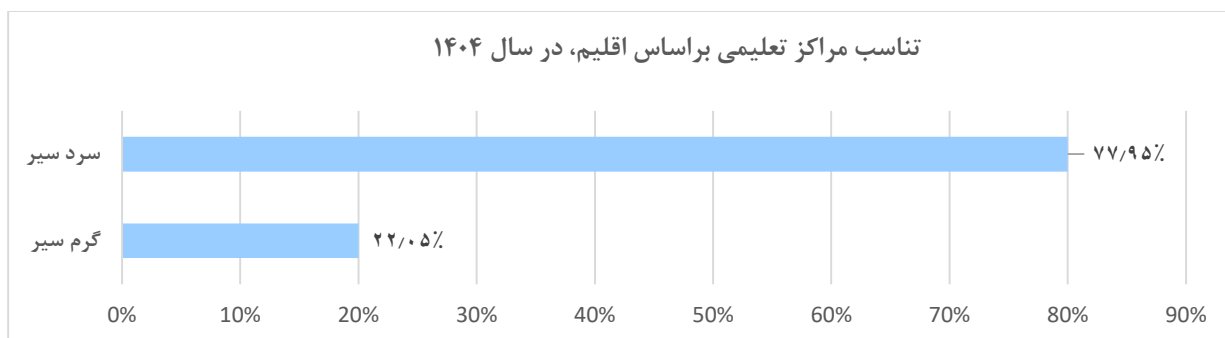
25	بامیان	0	0	0	0	0	5	0	1	11
26	کابل	0	0	0	0	0	31	5	2	38
27	کندز	0	0	0	0	0	5	4	0	10
28	جوزجان	0	3	0	0	0	3	2	0	9
29	پکتیکا	0	0	0	0	0	2	6	0	8
30	زابل	0	0	0	0	0	2	4	0	7
31	لوگر	0	0	0	0	0	5	2	0	8
32	ننګرهار	6	9	0	1	1	1	3	0	20
33	نورستان	1	0	0	0	0	3	3	0	7
34	فاریاب	0	4	0	0	0	4	5	0	14
مجموع مراکز	38	42	0	6	171	110	2	23	392	

جدول شماره (۴): لیست مراکز تعلیمی برحسب اقلیم

بربنیاد آن مراکز تعلیمی از نظر اقلیمی تفکیک گردیده باشند؛ زیرا مسئولین و مدیران ارشد این اداره قطعاً برای تصمیم گیری های درست به آن ضرورت پیدا خواهند نمود.

همانطوری که در جدول شماره (۴) مشاهده می شود، ولایت های ننگرهار با ۱۶ مرکز، کندهار و هلمند هرکدام با ۱۴ مرکز و فراه با ۱۱ مرکز بیشترین مراکز تعلیمی را در مناطق گرمسیر به خود جابه داده است، این درحالی است که ولایت های بغلان و نورستان هرکدام با یک مرکز تعلیمی، جوزجان با ۳ مرکز، فاریاب با ۴ مرکز و کنر با ۵ مرکز تعلیمی، کمترین مرکز را دارا می باشند.

همچنین ولایت های کابل با (۳۸) مرکز، میدان وردک و پکتیا هرکدام با (۱۵) مرکز، ولایت های بلخ و خوست هرکدام با (۱۴) مرکز، از میزان بیشترین و همین طور ولایت های مانند لغمان با (۱) مرکز، فراه با (۲) مرکز و ننگرهار با ۴ مرکز از میزان کمترین مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در نواحی اقلیمی سردسیر در سال ۱۴۰۴ را برخوردار می باشند.

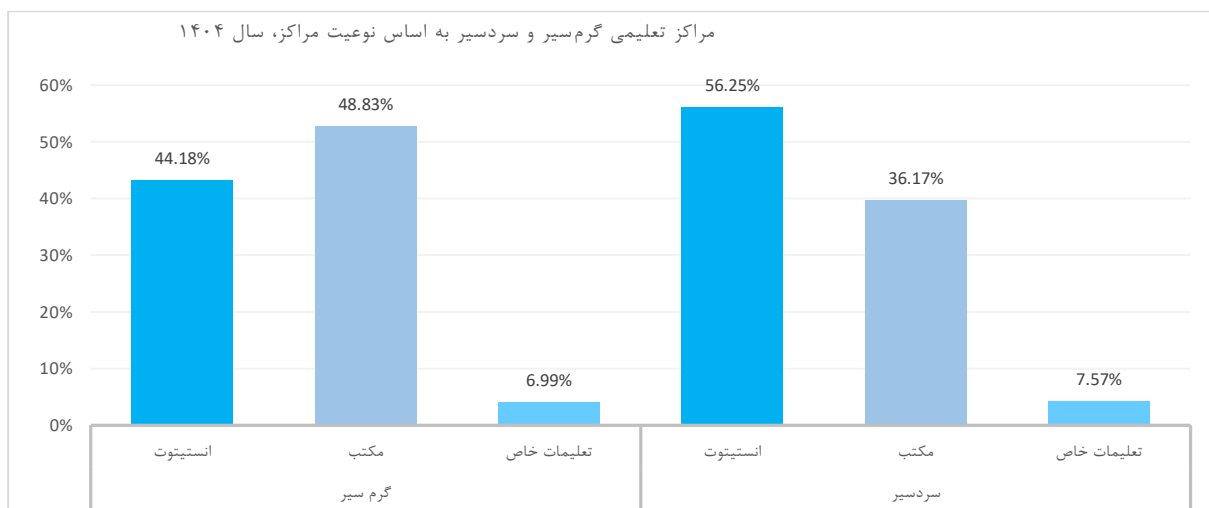

گراف شماره (۶): تناسب مراکز گرم‌سیر و سردسیر

گراف شماره (۶) نشان‌دهنده فیصدی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی از نظر اقلیم (گرم سیر و سردسیر) در سال ۱۴۰۴ می‌باشد. در این سال حدود (۲۲،۰۵) درصد از مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در مناطق اقلیمی سردسیر و نیز در حدود (۷۷،۹۵) درصد از مراکز در محیط‌ها و مناطق دارای اقلیم سردسیر مستقر می‌باشند.

اقلیم مراکز تعلیمی به تفکیک نوعیت آن‌ها

طوری که در جدول شماره (۴) نشان‌داده شده است از مجموع ۳۹۰ باب مرکز در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۸۶ باب مرکز تعلیمی در مناطق گرم سیر وجود دارند که از آن جمله به تعداد ۳۸ باب انستیتوت، ۴۲ باب لیسه و ۶ مرکز تعلیمات خاص نواحی (گرم‌سیر) موقعیت دارند. همچنین از مجموع ۳۰۴ باب مراکز تعلیمات تخنیکی مستقر در مناطق و نواحی سردسیر، به تعداد ۱۷۱ باب آن انستیتوت، به تعداد ۱۱۰ باب دیگر آن لیسه، به تعداد ۲ باب آن انستیتوت خاص و به تعداد ۲۱ باب دیگر آن از نوع لیسه خاص می‌باشند.

گراف شماره (۷) نشان‌دهنده فیصدی مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی نظر به اقلیم (گرم سیر و سردسیر) با تفکیک نوعیت این مراکز در سال ۱۴۰۴ می‌باشد. در سال ۱۴۰۴ فیصدی انستیتوت‌ها در مناطق گرم سیر ۴۴,۱۸٪ بوده که این فیصدی برای انستیتوت‌ها در مناطق سردسیر به ۵۶,۲۵٪ می‌رسد، یعنی فیصدی انستیتوت‌ها برای مناطق گرم‌سیر نسبت به مناطق سرد سیر ۸,۷٪ بیشتر می‌باشد. فیصدی لیسه‌های تعلیمات تخنیک و مسلکی در مناطق گرم سیر ۴۸,۸۳٪ بوده که این فیصدی در مناطق سردسیر ۳۶,۱۷٪ می‌باشد، این تناسب نشان می‌دهد که فیصدی لیسه‌ها در مناطق گرم‌سیر نظر به مناطق سردسیر ۱۲,۶۶٪ بیشتر می‌باشد. فیصدی مراکز تعلیمات خاص در مناطق گرم‌سیر ۶,۹۹٪ بوده درحالی‌که فیصدی مراکز تعلیمی خاص در مناطق سردسیر به ۷,۵۷٪ می‌رسد؛ یعنی تعداد مراکز تعلیمات خاص در مناطق سردسیر در حدود ۰,۵۸٪ بیشتر از مناطق گرم‌سیر می‌باشد.

مراکز تعلیمی با تفکیک سکتورها در سطح ملی

ارایه آمار و ارقام احصائیوی مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی براساس سکتور و رشته‌های تعلیمی و نیز تحلیل آنها یکی از مهمترین مباحث مربوط به این گزارش محسوب می‌گردد. زیرا این هم می‌تواند برای تصمیم‌گیری مدیران ارشد اداره ممد و مفید واقع شده و هم می‌تواند مسئولین هسته مرکزی را برای تحلیل واقعیت‌های مراکز تعلیمی در تناسب به بازارکار کمک بی‌شایبه نماید. ازهمین خاطر این گزارش درپی آن است تا واقعیت‌های مربوط به احصائیه مراکز تعلیمی را با تفکیک سکتور ارایه نماید. این بخش از کتاب سالنامه تحلیل‌خویش را در محورهای سکتورهای مانند زراعت و علوم حیوانی، کثیرالرشتوی، اقتصاد و مدیریت، علوم تخنیک، انجینیری نفت و گاز، تکنالوژی معلوماتی، علوم صنایع و سایر رشته‌ها به شمول تعلیمات خاص تنظیم نموده است. هر یک از این سکتورها با در نظر گرفتن نیازهای جامعه و بازار کار، برنامه‌های آموزشی مشخصی را ارائه کرده و زمینه تخصصی شدن شاگردان را در عرصه‌های گوناگون مساعد می‌سازد.

یکی از اهداف مهم و اساسی تهیه و ترتیب این کتاب/سالنامه احصاییه، تلاشی است برای گردآوری و انعکاس معلومات دقیق و همه‌جانبه در مورد مراکز تعلیمی تخنیک و مسلکی کشور براساس سکتورهای مربوطه. از همین خاطر، فراهم سازی یک منبع معتبر برای بخش‌ها و واحدهای مختلف اداره و همچنین دیگر نهادهای ذینفع ملی و بین‌المللی تا بتوانند بر اساس ارقام و معلومات احصائیوی گردآمده دراین گزارش، برنامه ریزی‌های مؤثر و تصمیم‌گیری‌های علمی و عملی را در راستای ارتقای کیفیت تعلیمات تخنیک و مسلکی انجام دهند.

لیست مراکز به اساس سکتور در سال ۱۴۰۴

شماره	ولایت	زراعت و علوم حیوانی	الرشتوی کثیر	مدیریت اقتصاد و	تجیکی	ساختمان	معدن نفت، گاز و	علوم صنایع	معلوماتی تکنالوژی	هنر ژورنالیزم و	تعلیمات خاص	مجموع
1	ولایت کابل	4	16	5	4	1	0	1	2	3	2	38
2	کاپیسا	3	2	0	1	1	0	0	0	0	0	7
3	پروان	1	7	0	2	0	0	0	0	0	1	11
4	میدان وردک	1	12	0	1	0	0	0	0	0	1	15
5	لوگر	1	3	1	1	0	1	0	0	0	1	8
6	غزنی	4	4	1	1	0	0	0	0	0	1	11
7	پکتیا	2	9	0	3	0	0	0	0	0	1	15
8	ننګرهار	13	2	2	2	0	0	0	0	0	1	20
9	لغمان	3	2	1	2	0	0	0	0	0	1	9
10	کنر	5	3	2	2	0	0	1	0	0	0	13
11	بدخشان	3	9	0	0	0	0	0	0	0	1	13
12	تخار	5	3	0	1	0	0	0	0	0	1	10
13	بغلان	1	6	1	1	0	0	0	0	0	1	10
14	کندوز	2	4	2	1	0	0	0	0	0	1	10
15	سمنگان	4	2	1	1	0	0	0	0	0	1	9
16	بلخ	3	4	1	3	1	1	0	0	0	1	14
17	جوزجان	4	2	1	1	0	0	0	0	0	1	9
18	فاریاب	5	8	0	0	0	0	0	0	0	1	14
19	بادغیس	4	1	1	0	0	0	0	0	0	1	7
20	هرات	2	3	1	2	0	0	1	0	0	2	11
21	فراه	5	5	1	1	0	0	0	0	0	1	13
22	نیمروز	5	1	1	1	0	0	0	0	0	1	9
23	هلمند	7	2	1	3	0	0	0	0	0	1	14
24	کندهار	4	5	2	2	0	0	0	0	0	1	14
25	زابل	3	2	1	0	0	0	0	0	0	1	7

6	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3	ارزگان	26
7	1	0	0	0	0	0	1	0	4	1	غور	27
11	1	0	0	0	0	0	1	1	3	5	بامیان	28
8	0	0	0	0	0	0	0	1	5	2	پکتیکا	29
7	0	0	0	1	0	0	0		3	3	نورستان	30
10	1	0	0	0	1	0	1	0	3	4	سرپل	31
14	1	0	0	0	0	0	1	2	8	2	خوست	32
8	0	0	0	0	0	0	6	1	1	0	پنجشیر	33
10	1	0	0	0	0	0	1	0	3	5	دایکندی	34
392	29	3	2	4	3	3	47	31	149	119	مجموع	

جدول شماره (۵): لیست مراکز تعلیمی با تفکیک سکتورها و واحدهای رشتوی

جدول شماره (۵) نشان‌دهنده معلومات احصائیوی و آماری مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی برحسب سکتور در سال ۱۴۰۴ می باشد. دراین جدول نشان داده شده است که مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به (۹) سکتور و واحد رشتوری دسته بندی گردیده است که از این میان بیشترین مراکز تعلیمی در سطح کشور را سکتور کثیرالرشتوری با داشتن ۱۴۹ مرکز به خود اختصاص داده است. سپس سکتور زراعت و علوم حیوانی با داشتن ۱۱۹ مرکز در جایگاه دوم، سکتور تخنیک با داشتن ۴۷ مرکز از جایگاه سوم، سکتور اقتصاد و مدیریت با داشتن ۳۱ مرکز از جایگاه چهارم برخوردار می باشند. همچنین، سکتور تکنالوژی با داشتن ۲ مرکز، سکتور ژورنالیزم و هنر، سکتور نفت، گاز و معدن و سکتور ساختمان هرکدام با داشتن ۳ مرکز و سکتور علوم صنایع با داشتن ۴ مرکز تعلیمی از کمترین میزان مرکز در سطح ملی برخوردار می باشند.

بررسی رشته‌های فعال تعلیمی و تحصیلی در سال ۱۴۰۴

تعلیمات تخنیکی و مسلکی که به عنوان یکی از کلیدی ترین نهاد تعلیمی و تحصیلی در تربیت مسلکی و ارتقای مهارت های تخنیکی هم وطنان کشور به شمار می‌رود، به خوبی پاسخ گویی نیازهای روزافزون بازار کار در کشور به شمار می‌رود. باتوجه به شرایط داخلی و بین المللی کشور و دنیا، اهمیت این بخش بیش از پیش برجسته گردیده است. گزارش حاضر به هدف تحلیل و ارزیابی رشته های فعال در ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح افغانستان در سال ۱۴۰۴ تهیه شده و تلاش دارد تا تصویری جامع از وضعیت موجود ارائه نماید.

این مراکز در چارچوب سکتورهای هشت گانه فعالیت می‌کنند که شامل زراعت و مالداری، تخنیک، ساختمان، صنعت و معدن، اقتصاد و مدیریت، هنر و ژورنالیزم و تکنالوژی می‌باشد. هر یک از این سکتورها ضمن اینکه از نقش مهمی در رشد اقتصادی، ایجاد فرصت های کاری و ارتقای ظرفیت های بشری ایفا می‌کنند، هریک دارای رشته ها، شاخه ها و بخش های متعددی هستند که ارقام و احصائیه آنها ذیلاً ارایه خواهد شد. بررسی رشته های فعال در این سکتورها نه تنها به شناسایی ظرفیت ها و فرصت های موجود کمک می‌کند، بلکه زمینه برنامه ریزی مؤثر برای آینده را نیز فراهم می‌سازد.

گزارش حاضر می‌کوشد تا با تحلیل وضعیت رشته های تعلیمی در این مراکز، نیازمندی های واقعی بازار کار را برجسته ساخته و ارتباط میان تعلیمات تخنیکی و مسلکی با توسعه پایدار کشور را روشن سازد. همچنان، یافته های این گزارش می‌تواند به عنوان یک منبع معتبر برای سیاست گذاران، نهادهای آموزشی و سکتور خصوصی مورد استفاده قرار گیرد تا در راستای تقویت منابع بشری و انکشاف اقتصادی افغانستان قدم های مؤثر برداشته شود.

رشته های فعال تعلیمی و تحصیلی به سطح ولایتی

در سال ۱۴۰۴ در سطح کشور در مجموع ۴۹۲ رشته فعال بوده که بیشترین رشته را به سطح ولایتی سکتور اقتصاد و مدیریت با داشتن ۱۱۸ رشته به خود اختصاص داده است. به تعقیب آن سکتورهای تخنیک با داشتن ۱۱۵ رشته، سکتور زراعت و مالداری با داشتن ۹۵ رشته، سکتور ساختمان با داشتن ۴۲ رشته، سکتور تعلیمات خاص با داشتن ۴۰ رشته، سکتور تکنالوژی با داشتن ۳۷ رشته، سکتور صنعت و معدن با داشتن ۳۴ رشته و سکتور هنر و ژورنالیزم با داشتن ۱۱ رشته از جایگاههای بعدی رشته ها، در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی برخوردار می باشند.

توزیع رشته ها و تعدد آنها در مراکز تعلیمی به سطح ولایتی نشان می‌دهد که بیشترین تمرکز بالای سکتورهای اقتصاد و مدیریت و نیز تخنیک و رشته های مرتبط به آنها صورت گرفته است ممکن است با بازار کار و نیازهای کاریابی جوانان کشور همخوانی داشته باشد.

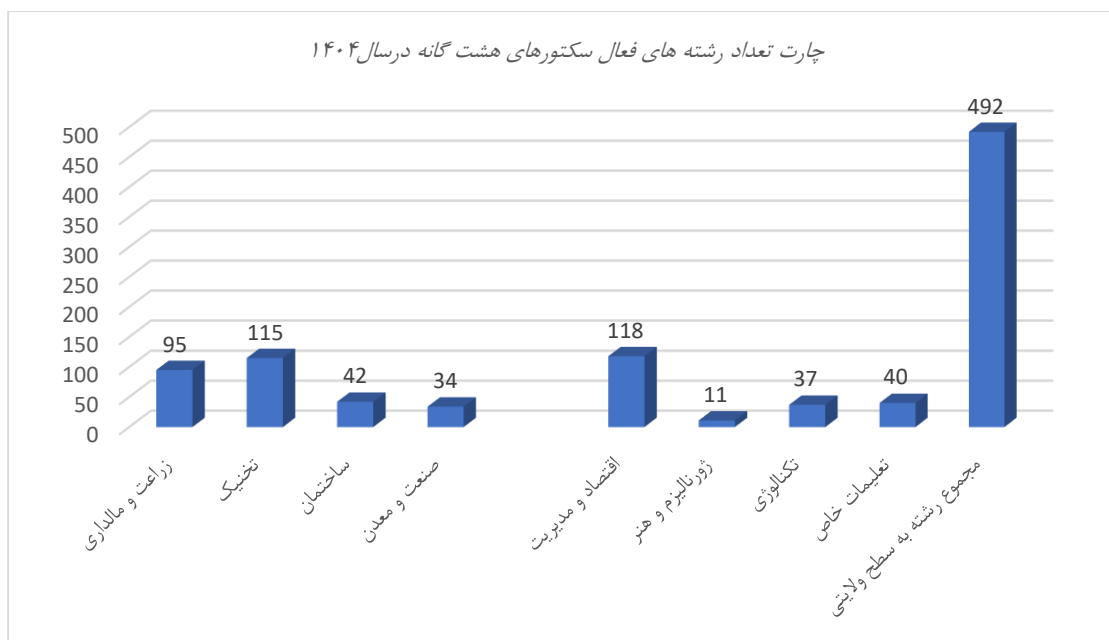
رشته های تعلیمی و تحصیلی فعال در سال ۱۴۰۴ به سطح ولایتی									
شماره	ولایت	سکتورها						تعلیمات خاص	تکنالوژی
		زراعت و مالداري	ساخت و ساز	صنعت و معدن	اقتصاد و مدیریت	ژورنالیزم و هنر	تکنالوژی		
1	ولایت کابل	3	24	8	1	6	9	5	8
2	کاپیسا	2	5	2	0	2	0	0	0
3	پروان	3	4	2	0	3	0	3	0
4	میدان وردک	2	5	2	0	3	0	2	4
5	لوگر	2	1	1	1	2	0	1	1
6	غزنی	3	3	0	0	3	0	2	2
7	پکتیا	3	3	1	0	4	0	1	0
8	ننګرهار	7	3	2	0	6	0	1	2
9	لغمان	3	4	1	0	5	0	2	1
10	کنر	4	3	1	0	5	0	0	0
11	بدخشان	3	6	0	0	2	0	2	2
12	تخار	4	3	1	0	3	0	2	2
13	بغلان	3	2	1	0	3	0	1	0
14	کندز	3	2	2	0	3	0	1	0
15	سمنگان	3	1	0	0	3	0	0	0
16	بلخ	2	5	2	2	4	0	2	2
17	جوزجان	2	4	0	2	5	0	0	2
18	فاریاب	2	2	1	0	3	0	1	1
19	بادغیس	4	1	0	0	4	0	0	0
20	هرات	3	3	2	0	5	2	2	3
21	فراه	3	2	0	0	3	0	0	2
22	نیمروز	2	1	0	0	3	0	0	1
23	هلمند	6	3	0	0	3	0	1	1

24	کندهار	2	6	2	1	4	0	2	1
25	زابل	1	0	1	0	2	0	0	1
26	ارزگان	2	1	0	0	4	0	1	0
27	غور	2	2	2	0	2	0	0	0
28	بامیان	3	1	1	0	3	0	1	3
29	پکتیکا	2	0	1	0	4	0	1	0
30	نورستان	2	0	0	2	5	0	0	0
31	سرپل	2	2	1	1	2	0	0	0
32	خوست	2	6	2	0	4	0	2	1
33	پنجشیر	1	5	2	0	3	0	0	0
34	دایکندی	4	2	1	0	2	0	1	0
مجموع		95	115	42	34	118	11	37	40

همانگونه که در جدول فوق به نمایش گذاشته است، سکتور اقتصاد و مدیریت تقریباً در تمامی ولایات حضور پررنگ دارد و بیشترین رشته ها را در اغلب ولایات و بخصوص ولایت های مانند کابل و نگرهار هرکدام با (۶) رشته، لغمان، کنر، جوزجان، هرات و نورستان هریک با داشتن (۵) رشته را به خود اختصاص داده است. این امر بیانگر تقاضای بالای بازار کار برای نیروی بشری در عرصه های اداری، مالی و مدیریتی در سطح کشور می باشد.

سپس، سکتور ساختمانی در ولایت های پرجمعیت مانند کابل با داشتن (۸) رشته، هرات، بلخ، کاپیسا، پروان، میدان وردک، ننگرهار، کندز، هرات، کندهار، غور، خوست و پنجشیر هریک با داشتن (۲) رشته در جایگاه دوم از حیث سکتور دارای بیشترین تعداد رشته به سطح ولایتی قرار دارند. به ترتیب ،

سکتور برق و تخنیک در ولایت های مانند کابل با داشتن ۲۴ رشته، بدخشان، کندهار و خوست هریک با داشتن ۶ رشته، کاپیسا، میدان وردک، بلخ و پنجشیر هریک با داشتن ۵ رشته، ازمیزان بیشترین رشته در سکتور تخنیک به سطر ولایتی برخوردار می باشند.

سکتور زراعت و مالداری در ولایت های مانند ننگرهار با داشتن ۷ رشته، هلمند با داشتن ۶ رشته، کنر، تخار، بادغیس و دایکندی هریک با داشتن ۴ رشته، از میزان بیشترین رشته برخوردار می باشند. به همین ترتیب، سکتورهای تکنالوژی با داشتن ۳۷ رشته فعال در سطح کشور و سکتور صنعت و معدن با داشتن ۳۴ رشته فعال به سطح ولایتی از میزان کمترین سکتورهای دارنده رشته برخوردار می باشند. در سکتور ژورنالیزم و هنر تنها ۱۱ رشته در سطح کشور فعال است که نشان دهنده کاهش علاقمندی جوانان، بازار کار و عدم اهتمام عمومی به این سکتور می باشد. قابل ذکر است که این رشته ها در ولایت های کابل با داشتن ۹ رشته و هرات با داشتن ۲ رشته در سکتور متذکره فعال می باشد.

مراکز تعلیمی جدید التأسيس در سال ۱۴۰۴

در سال ۱۴۰۴ خورشیدی، به منظور گسترش مراکز تعلیمی و ارایه خدمات آموزشی در بخش های تخنیک و مسلکی و نیز پاسخگویی به نیازهای روز افزون جامعه و همچنین شناسایی محدودیت ها و محرومیت های برخی از ولایات کشور به تعلیمات خاص، ایجاب توجه ویژه رهبری اداره را در بخش تأسیس و توسعه مراکز آموزشی را می نمود. از همین خاطر در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۷ مرکز آموزشی در بخش تعلیمات خاص در مطابقت به نیازمندی های جامعه و بازار کار ایجاد و تأسیس گردید. ایجاد این مراکز نه تنها بیانگر تعهد امارت اسلامی افغانستان در زمینه فراهم سازی فرصت های یکسان و برابر آموزشی در سطح کشور بوده، بلکه نشان دهنده تلاش های مستمر و مداوم رهبری اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی در تقویت پالیسی ها و تطبیق پلان استراتژیک این اداره می باشد.

لیست مراکز آموزشی تأسیس شده در سال ۱۴۰۴					
شماره	ولایت	انستیتوت	لیسه	تعلیمات خاص	مجموع
1	ارزگان	0	0	0	0
2	بادغیس	0	0	1	1
3	بدخشان	0	0	0	0
4	بغلان	0	0	1	1
5	بلخ	0	0	0	0
6	پروان	0	0	0	0
7	پکتیا	0	0	1	1
8	پنجشیر	0	0	0	0
9	تخار	0	0	0	0
10	خوست	0	0	0	0
11	دایکندی	0	0	1	1
12	سرپل	0	0	1	1
13	سمنگان	0	0	1	1
14	غزنی	0	0	0	0
15	غور	0	0	0	0
16	فراه	0	0	0	0
17	کاپیسا	0	0	0	0
18	کندهار	0	0	0	0
19	کنر	0	0	0	0
20	لغمان	0	0	0	0
21	میدان وردک	0	0	0	0
22	نیمروز	0	0	1	1
23	هرات	0	0	0	0

0	0	0	0	هلمند	24
0	0	0	0	بامیان	25
0	0	0	0	کابل	26
0	0	0	0	کنده	27
0	0	0	0	جوزجان	28
0	0	0	0	پکتیکا	29
0	0	0	0	زابل	30
0	0	0	0	لوگر	31
0	0	0	0	ننګرهار	32
0	0	0	0	نورستان	33
0	0	0	0	فاریاب	34
7	7	0	0	مجموع ارقام مراکز آموزشی	

همانطوری که در جدول شماره (۶) نشان داده شده است در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۷ مرکز آموزشی در بخش تعلیمات خاص ایجاد گردیده است که که هریک نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزشی و فراهم سازی زمینه های یادگیری برای و در ادامه اشتغال برای اقشار خاص جامعه مانند ناشنوایان و نابینایان دارد. این مراکز شامل ولایت های بادغیس، بغلان، پکتیا، دایکندی، سرپل، سمنگان و نیمروز می گردد.

فصل سوم (بخش شاگردان)

مقدمه:

در سال ۱۴۰۴ مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در کشور عزیز ما افغانستان شاهد تحولات قابل توجهی در زمینه پذیرش و آموزش شاگردان بودند. این مراکز به عنوان یکی از مهمترین و مبنایی ترین عامل پیشرفت جامعه و تقویت منابع بشری کارا و تاثیرگذار در سطح ملی، نقش حیاتی در تربیت و ارتقای سطح دانش و مهارت‌های تخصصی جوانان کشور ایفا می کنند. بررسی و ارایه ارقام احصائیوی و آماری مربوط به شاگردان این مراکز، به خصوص در سال ۱۴۰۴ می تواند تصویر دقیقی از میزان پیشرفت، چالش ها و فرصت های موجود در بخش شاگردان و محصلان را فراهم نماید. در این گزارش، به تحلیل و ارزیابی ارقام های مربوط به شاگردان پرداخته می شود تا به عالی ترین شکل ممکن بتوان جریان آموزش، کیفیت آموزش، شرایط آموزشی شاگردان و سطح مهارت های آنها را مورد بررسی قرار داد و راهکارهای برای بهبود کیفیت آموزش و افزایش دسترسی به آموزش های تخنیکی و مسلکی در سراسر کشور ارائه داد. این آمار و تحلیل های مرتبط به آن همچنین به تصمیم گیرندگان و رهبری اداره کمک خواهد کرد تا استراتژی های دقیقتری برای ارتقای سیستم آموزش و مهارت های تخنیکی و مسلکی کشور برای نسل آینده میهن عزیز ما در دستور کار قرار داد.

در این فصل ما به دنبال ارایه معلومات دقیق احصائیوی شاگردان و محصلان مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴، تحلیل های درست مرتبط به آن و اطلاعات کامل از ارقام های مورد ضرورت اداره و مخصوصاً هسته مرکزی هستیم. آمارهای مرتبط به شاگردان تعلیمات تخنیکی و مسلکی از سراسر کشور با محوریت ها و شاخص های چون آمار شاگردان دولتی و خصوصی، تحلیل آمارهای با تفکیک جنسیت ها، ارقام و معلومات احصائیوی شاگردان با تفکیک نوعیت مراکز، ولایات و دیگر مسایل حیاتی مربوط به شاگردان می تواند رهبری این اداره را در روشنی حقایق قرار داده و در اتخاذ تصمیم درست و به موقع، مثمر ثمر واقع گردد.

۱- بررسی وضعیت کلی شاگردان در مراکز دولتی و خصوصی

در تحلیل وضعیت کلی شاگردان در مراکز دولتی و خصوصی مربوط تعلیمات تخنیکی و مسلکی بر اساس ارقام و احصائیه های گردآوری شده در سطح کشور، می توان به چند نکته مهم ذیل اشاره کرد که به طور خلاصه وضعیت فعلی

تعلیمات تخنیکي و مسلکی در کشور عزیز ما را به نمایش می‌گذارد. در این تحلیل، توجه به ابعاد مختلفی همچون تعداد شاگردان، تفاوت های جنسیتی، محیط های جغرافیایی و دسترسی به امکانات آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد.

۲- بررسی شاگردان دولتی در سطح ملی

ارقام و احصائیه های گردآوری شده از عموم مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی در سطح کشور که بعد از توحید در قالب جدول ذیل ارایه گردیده است، نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ در تمامی مراکز تعلیمی مربوط به این اداره، داخله و مجموع شاگردان و محصلان به تعداد ۵۶۹۱۷ تن می‌رسد.

جدول شماره (۱): تعداد داخله شاگردان مراکز تعلیمی به سطح ولایتی در سال ۱۴۰۴

ارقام شاگردان به تفکیک دولتی و خصوصی و برنامه مجاهدین در سال ۱۴۰۴								
شماره	ولایت	شاگردان مراکز دولتی			شاگردان مراکز خصوصی			مجاهدین
		ذکور	اناث	مجموع	ذکور	اناث	مجموع	
۱	ولایت کابل	۱۰۸۹۶	۱۸۲	۱۱۰۷۸	۱۶۵	۰	۱۶۵	۱۶۷۸
۲	کاپیسا	۱۰۷۳	۰	۱۰۷۳	۰	۰	۰	۹۶۳
۳	پروان	۱۱۷۶	۰	۱۱۷۶	۰	۰	۰	۸۲۵
۴	میدان وردک	۱۶۳۴	۱۸	۱۶۵۲	۰	۰	۰	۷۴۳
۵	لوگر	۴۸۱	۱۵	۴۹۶	۰	۰	۰	۵۵۴
۶	غزنی	۱۴۰۹	۶۷	۱۴۷۶	۰	۰	۰	۵۶۵
۷	پکتیا	۱۷۷۲	۰	۱۷۷۲	۰	۰	۰	۱۵۲۵
۸	ننګرهار	۵۰۲۴	۶۰	۵۰۸۴	۴۳۲	۰	۴۳۲	۷۲۷
۹	لغمان	۱۳۲۰	۴۸	۱۳۶۸	۴۵	۰	۴۵	۱۴۷۲
۱۰	کنر	۱۹۰۷	۰	۱۹۰۷	۰	۰	۰	۲۶۰۳
۱۱	بدخشان	۱۸۸۴	۳۲	۱۹۱۶	۰	۰	۰	۵۹۴
۱۲	تخار	۱۳۶۴	۰	۱۳۶۴	۰	۰	۰	۱۱۰۰
۱۳	بغلان	۱۴۶۲	۰	۱۴۶۲	۰	۰	۰	۸۹۰
۱۴	کنډز	۱۶۰۶	۰	۱۶۰۶	۰	۰	۰	۱۰۱۹
۱۵	سمنگان	۷۰۹	۰	۷۰۹	۰	۰	۰	۲۵۲

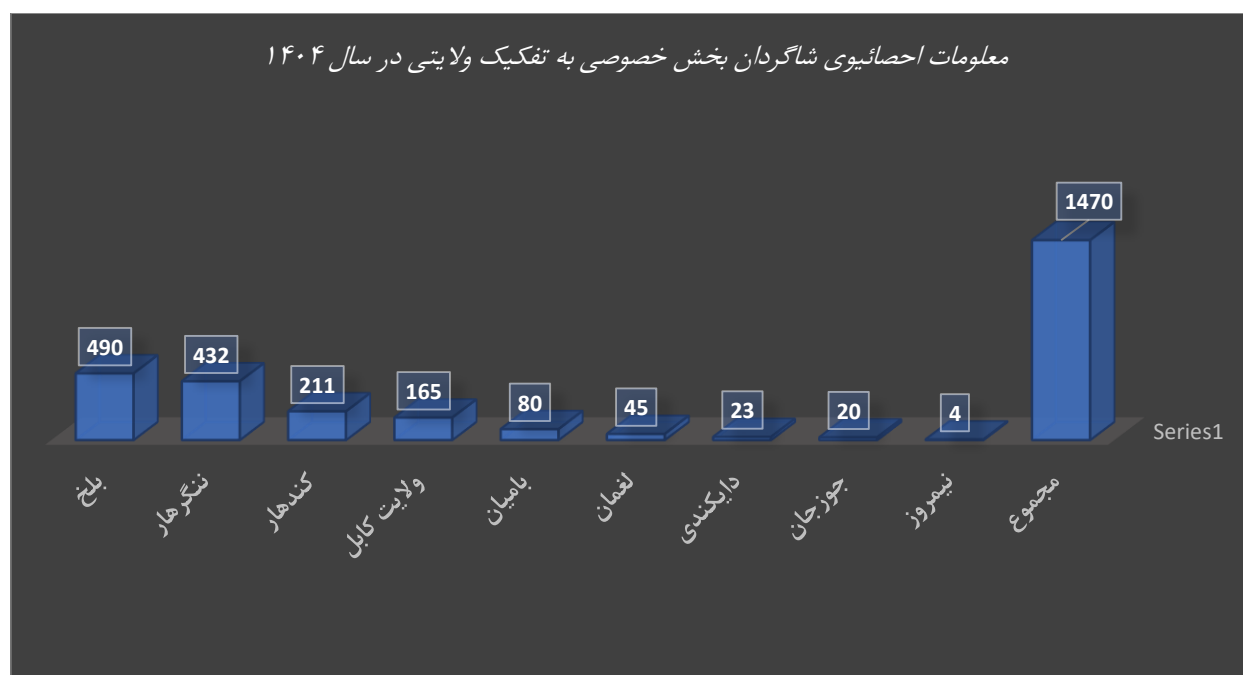
2065	490	0	490	2701	285	2416	بلخ	16
0	20	0	20	1104	26	1078	جوزجان	17
280	0	0	0	1833	3	1830	فاریاب	18
705	0	0	0	772	0	772	بادغیس	19
268	0	0	0	1652	96	1556	هرات	20
244	0	0	0	825	4	821	فراه	21
114	4	0	4	464	15	449	نیمروز	22
1865	0	0	0	2389	0	2389	هلمند	23
1701	211	0	211	2174	9	2165	کندهار	24
93	0	0	0	336	12	324	زابل	25
496	0	0	0	694	0	694	ارزگان	26
550	0	0	0	567	0	567	غور	27
128	80	0	80	1007	60	947	بامیان	28
386	0	0	0	649	0	649	پکتیکا	29
504	0	0	0	1009	0	1009	نورستان	30
478	0	0	0	627	0	627	سرپل	31
1277	0	0	0	2526	0	2526	خوست	32
771	0	0	0	636	0	636	پنجشیر	33
40	23	0	23	813	0	813	دایکندی	34
27475	1470	0	1470	56917	932	55985	مجموع	

لازم به ذکر و یادآوری می باشد که از مجموع این تعداد شاگردان، ۵۵۹۸۵ (۹۸.۳۶۲٪) تن آنان را شاگردان طبقه ذکور تشکیل می دهد، در حالی که تعداد داخله شاگردان طبقه اناث در سال ۱۴۰۴ فقط به ۹۳۲ (۱.۴۲۹٪) تن می رسد.

قسمی که در جدول شماره (۱) این فصل به نمایش گذاشته شده است، بیشترین میزان شاگردان را ولایت کابل با داشتن ۱۱۰۷۸ تن شاگرد، ولایت ننگرهار با داشتن ۵۰۸۴ تن شاگرد، ولایت بلخ با داشتن ۲۷۰۱ تن شاگرد، و ولایت خوست با داشتن ۲۵۲۶ تن شاگرد، از میزان بیشترین شاگرد و محصل برخوردار می باشند. در مقابل ولایت زابل با داشتن ۳۳۶ تن شاگرد، ولایت نیمروز با داشتن ۴۶۴ تن شاگرد، ولایت لوگر با داشتن ۴۹۶ تن شاگرد، ولایت غور با داشتن ۵۶۷ تن شاگرد و ولایت سرپل با داشتن ۶۲۷ تن شاگرد برنامه تعلیمات تکنیکی و مسلکی، از ولایت های دارای میزان کمترین شاگردان محسوب می گردند.

۳- بررسی شاگردان بخش‌های خصوصی به تفکیک ولایتی

همانطوری که در ارقام و احصائیه شاگردان مراکز دولتی طی سال ۱۴۰۴ در جدول فوق نمایش داده شده است، تعداد شاگردان مراکز خصوصی نیز به تفکیک ولایت ارایه گردیده است که تعداد آن به ۱۴۷۰ تن شاگرد می‌رسد. لازم به ذکر می‌باشد که براساس اطلاعات گردآوری شده در آمریت احصاییه، هیچ شاگردی از طبقه انات در هیچ یکی از مراکز مربوط به تعلیمات تخنیکی و مسلکی در بخش‌های خصوصی جذب نگردیده و مشغول به تحصیل نمی‌باشند.

در سطح کشور ولایت‌های مانند بلخ با داشتن ۴۹۰ تن شاگرد، ننگرهار با داشتن ۴۳۲ تن شاگرد، کندهار با داشتن ۴۳۲ تن شاگرد، کابل با داشتن ۱۶۵ تن شاگرد، بامیان با داشتن ۸۰ تن شاگرد، لغمان با داشتن ۴۵ تن شاگرد، دایکندی با داشتن ۲۳ تن شاگرد، جوزجان با داشتن ۲۰ تن شاگرد و نیمروز با داشتن فقط ۴ تن شاگرد، اقدام به آموزش و جذب شاگرد در بخش تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال جاری نموده است. این درحالی می‌باشد که ولایت‌های دیگر هیچ شاگردی در بخش‌های خصوصی ندارند. همچنین، آمار و معلومات احصائیوی نشان می‌دهد که این میزان نسبت به تعداد شاگردان در مراکز دولتی بسیار کم است؛ یعنی فقط (۲.۵۱۷٪) شاگردان مجموع شاگردان دولتی و خصوصی را دارا می‌باشد. این ممکن است نشان‌دهنده موانع مالی، نبود امکانات یا عدم اعتماد به مراکز خصوصی و یا هم دلایلی دیگری داشته باشد.

۴- توزیع جغرافیایی مراکز و فرصت سازی برابر

توزیع جغرافیایی شاگردان در مراکز مربوط به تعلیمات تخنیکی و مسلکی یکی از عوامل کلیدی در تحلیل دسترسی به فرصت های تعلیمی و تربیتی برابر و متوازن در سطح کشور می باشد. بررسی پراکندگی و توزیع جغرافیایی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی می تواند نمایانگر تفاوت های قابل توجه در دسترسی به منابع تعلیمی بین مناطق و ولایت های مختلف کشور باشد. این تحلیل به ما کمک می کند تا درک بهتری از چگونگی پراکندگی مراکز آموزشی و وضعیت حضور شاگردان در مناطق مختلف بدست آوریم. علاوه بر این، تفاوت های جغرافیایی در تعداد و نوع مراکز تعلیمی، به ویژه در میان مراکز دولتی و خصوصی، می تواند نشان دهنده ی موانع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود در بعضی از مناطق و ولایات کشور باشد. از همین جهت، توجه به ولایاتی که از میزان کمترین دسترسی به مراکز آموزشی برخوردار اند و همچنین ولایاتی که مراکز خصوصی در آنها فعال هستند، ضروری است تا اقدامات لازم برای بهبود وضعیت آموزشی اتخاذ گردد.

در بیشتر ولایات، مراکز دولتی به طور گسترده تری فعال هستند و بسیاری از شاگردان در این مراکز مشغول تعلیم و فراگیری آموزش های تخنیکی و مسلکی هستند. برای مثال، ولایت های کابل با داشتن ۱۱۰۷۸ تن شاگرد، ننگرهار با داشتن ۵۰۸۴ تن شاگرد، بلخ با داشتن ۲۰۷۰۱ تن شاگرد، خوست با داشتن ۲۵۲۶ تن شاگرد، هلمند با داشتن ۲۳۸۹ تن شاگرد، کندهار با داشتن ۲۱۷۴ تن شاگرد، بدخشان با داشتن ۱۹۱۶ تن شاگرد، کابل با داشتن ۱۹۰۷ تن شاگرد، فاریاب با داشتن ۱۸۳۳ تن شاگرد، پکتیا با داشتن ۱۷۷۲ تن شاگرد، هرات و میدان وردک هریک با داشتن ۱۶۵۲ تن شاگرد، کندز با داشتن ۱۶۰۶ تن شاگرد، غزنی با داشتن ۱۴۷۶ تن شاگرد، بغلان با داشتن ۱۴۶۲ تن شاگرد، لغمان با داشتن ۱۳۶۸ تن شاگرد، پروان با داشتن ۱۱۷۶ تن شاگرد، جوزجان با داشتن ۱۱۰۴ تن شاگرد، کاپیسا با داشتن ۱۰۷۳ تن شاگرد، نورستان با داشتن ۱۰۰۹ تن شاگرد، بامیان با داشتن ۱۰۰۷ تن شاگرد، فراه با داشتن ۸۲۵ تن شاگرد، دایکندی با داشتن ۸۱۳ تن شاگرد، بادغیس با داشتن ۷۷۲ تن شاگرد، سمنگان با داشتن ۷۰۹ تن شاگرد، ارزگان با داشتن ۶۹۴ تن شاگرد، پکتیکا با داشتن ۶۴۹ تن شاگرد، پنجشیر با داشتن ۶۳۶ تن شاگرد، سرپل با داشتن ۶۲۷ تن شاگرد، غور با داشتن ۵۶۷ تن شاگرد، لوگر با داشتن ۴۹۶ تن شاگرد، نیمروز با داشتن ۴۶۴ تن شاگرد و سرانجام زابل با داشتن ۳۳۶ تن شاگرد، از بالا به پایین میزان پراکندگی و توزیع جغرافیایی و نیز میزان توازن موجودیت شاگردان در ولایت های مختلف را بازتاب داده و همچنین توضیح می دهد که نظر به جمعیت و نفوس ولایت های کشور، آیا دسترسی برابر و یکسان شهروندان کشور به آموزش های تعلیمات تخنیکی و مسلکی وجود دارد یا خیر.

۵- ارقام شاگردان فارغ التحصیل به سطح ملی

با توجه به پالیسی و اهداف استراتژیک اداره و نیز روند رو به رشد تعلیمات تخنیکی و مسلکی در افغانستان، گزارش حاضر در نظر دارد تا وضعیت شاگردان فارغ التحصیل شده از مراکز تعلیمی تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ را مورد بررسی قرار دهد. این گزارش به تحلیل تعداد و ویژگی‌های شاگردان فارغ التحصیل شده درین سال در سراسر مراکز آموزشی مربوطه اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌پردازد. تاباشد که مسئولین و سیاست‌گذاران حکومتی تأثیر آن را در بازار کار و نیازهای اقتصادی با دقت و مداقه مورد سنجش قرار دهند.

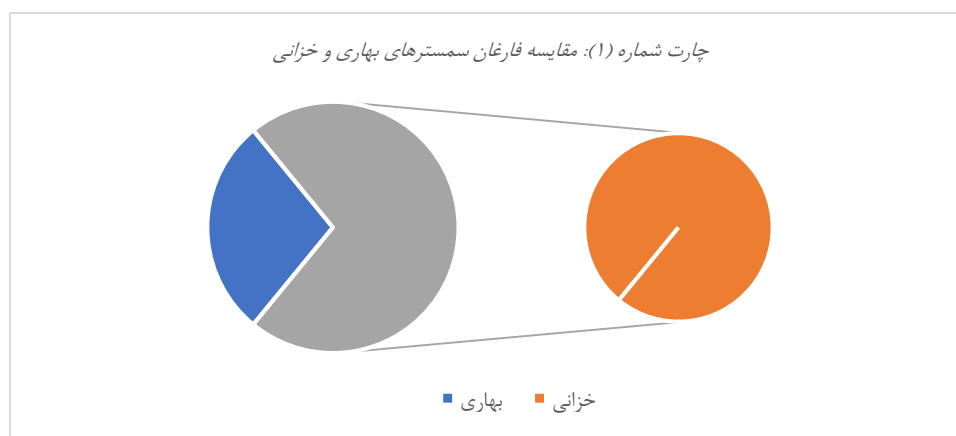
فعالیت‌های مرتبط با تعلیمات تخنیکی و مسلکی، به مثابه یکی از اساسی‌ترین نهادهای تعلیمی و تربیتی کشور، نقشی حیاتی در پیشبرد برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی ایفا می‌کند. از آنجا که در سال‌های اخیر توجه خاص به پیشرفت توانمندی‌های تخنیکی و مسلکی گردیده است، گزارش حاضر تلاش دارد تا با ارائه آمارهای دقیق و جامع، به ارزیابی میزان موفقیت این مراکز آموزشی در تربیت نیروی کار مسلکی و تطابق آن با نیازهای واقعی بازار کار بپردازد.

جدول شماره (۲): لیست فارغان مراکز تعلیمی برحسب ولایت.

ارقام و معلومات احصائیوی شاگردان فارغ با تفکیک دو برنامه در سال ۱۴۰۴							
شماره	ولایت	برنامه تعلیمات				برنامه مجاهدین بهاری و خزان	
		بهار		خزان			مجموع
		ذکور	اناث	ذکور	اناث		
1	ولایت کابل	754	0	2535	0	3289	746
2	کاپیسا	101	0	382	0	483	690
3	پروان	21	0	460	0	481	816
4	میدان وردک	25	0	474	0	499	731
5	لوگر	0	0	165	0	165	515
6	غزنی	0	0	359	0	359	435
7	پکتیا	0	0	581	0	581	1341
8	ننګرهار	912	0	179	0	1091	852

978	339	0	50	0	289	لغمان	9
2533	461	0	347	0	114	کنر	10
513	504	0	486	0	18	بدخشان	11
835	438	0	438	0	0	تخار	12
404	435	0	338	0	97	بغلان	13
749	352	0	270	0	82	کندز	14
200	194	0	134	0	60	سمنگان	15
1556	586	0	479	0	107	بلخ	16
229	181	0	134	0	47	جوزجان	17
128	362	0	283	0	79	فاریاب	18
676	190	0	190	0	0	بادغیس	19
213	450	0	414	0	36	هرات	20
126	131	0	123	0	8	فراه	21
47	122	0	0		122	نیمروز	22
411	715	0	0	0	715	هلمند	23
871	495	0	37	0	458	کندهار	24
90	102	0	102	0	0	زابل	25
466	247	0	243	0	4	ارزگان	26
319	109	0	104	0	5	غور	27
118	246	0	234	0	12	بامیان	28
385	203	0	190	0	13	پکتیکا	29
416	207	0	151	0	56	نورستان	30
481	102	0	69	0	33	سرپل	31
1251	812	0	699	0	113	خوست	32
710	273	0	240	0	33	پنجشیر	33
38	183	0	168	0	15	دایکندی	34
20869	15387	0	11058	0	4329	مجموع	

قسمی که در جدول شماره (۲) به نمایش گذاشته است، طی سال ۱۴۰۴ مراکز تعلیمات تخیکی و مسلکی در سطح کشور به صورت مجموعی به تعداد ۱۵۳۸۷ نفر شاگرد را درحالی فارغ داده و آماده ورود به بازار کار کرده است که ۴۳۲۹ تن از فارغان مربوط به سمستر بهاری سال متذکره شده و به تعداد ۱۱۰۵۸ تن دیگر از آنان در سمستر خزانیه فارغ التحصیل گردیده اند.

همچنین، قابل گزارش دهی است که از مجموع شاگردان فارغ التحصیل شده در سال ۱۴۰۴، میزان بیشترین شاگردان فارغ را سمستر خزانیه با داشتن ۱۱۰۵۸ (٪۷۱.۸۶) تن، به خود اختصاص داده است. این درحالی است که به تناسب آن میزان شاگردان فارغ در سمستر بهاری خیلی کمتر از آن بوده و فقط به تعداد ۴۳۲۹ (٪۲۸.۱۳۴) تن از فارغ التحصیلان به سمستر بهاری تعلق گرفته اند.

۵-۱: ارقام شاگردان فارغ التحصیل به سطح ولایتیه

ارقام گردآوری شده از فراغت مراکز تعلیمات تخیکی و مسلکی که توسط آمریت احصائیه گردآوری و پس از تجزیه و تحلیل در قالب جدول فوق تنظیم گردیده است، نشان می دهد که در سال ۱۴۰۴ به تعداد ۱۵۳۸۷ نفر شاگرد در سراسر کشور فارغ التحصیل گردیده اند. لازم به ذکر می باشد که ولایت های کابل با فراغت ۳۲۸۹ (٪۳۷.۲۱) شاگرد، ننگرهار با فراغت ۱۰۹۱ (٪۷.۰۹) شاگرد، خوست با فراغت ۸۱۲ (٪۵.۲۷۷) شاگرد و هلمند با فراغت ۷۱۵ (٪۴.۶۴) شاگرد از میزان بیشترین شاگرد فارغ التحصیل شده برخوردار می باشند. این در حالی است که میزان کمترین شاگردان فارغ التحصیل شده مراکز تعلیمات تخیکی و مسلکی را در سال ۱۴۰۴، ولایت های سرپل و زابل هریک با داشتن ۱۰۲ (٪۰.۶۶) تن شاگرد، غور با داشتن ۱۰۹ (٪۰.۷) و نیمروز با داشتن ۱۲۲ (٪۰.۷۹) تن، دارا می باشند.

۶-۱: ارقام فارغ التحصیلان برنامه مجاهدین به سطح ولایتی

درکنار بسیاری از فعالیت های دیگر، یکی از مهمترین و مفیدترین برنامه اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی در سال های پسین، راه اندازی برنامه آموزش و ارتقای ظرفیت مجاهدین در چارچوب این اداره می باشد. از همین خاطر لازم دانسته می شود تا به بررسی، تجزیه و تحلیل ارقام و احصائیه شاگردان فارغ التحصیل این برنامه اقدام گردد.

طوری که در جدول شماره (۲) به نمایش گذاشته شده است، در سمسترهای بهاری و خزان سال ۱۴۰۴ از برنامه مجاهدین در سطح کشور به تعداد ۲۰۸۶۹ تن از رشته مدیریت فارغ گردیده و ارتقای ظرفیت یافته اند. قابل ذکر است که از این میان، ولایت کنر با داشتن ۲۵۳۳ تن، ولایت بلخ با داشتن ۱۵۵۶ تن، ولایت پکتیا با داشتن ۱۳۴۱ تن و ولایت خوست با داشتن ۱۲۵۱ تن، از میزان بیشترین فارغ التحصیل درسال متذکره برخوردار می باشند. این درحالی است که ولایت دایکندی با داشتن ۳۸ تن، ولایت نیمروز با داشتن ۴۷ تن، ولایت زابل با داشتن ۹۰ تن و ولایت بامیان با داشتن ۱۱۸ تن، از میزان کمترین فارغ التحصیل در سال ۱۴۰۴ برخوردار می باشند.

۶-۲: بررسی ارقام و احصائیه شاگردان جدیدالشمول

تعلیمات تخنیکي و مسلکی به عنوان یکی از ارکان اساسی نظام آموزشی کشور، نقش مهمی در تربیه نیروی انسانی متخصص و آماده سازی جوانان برای ورود به بازار کار ایفا می کند. بررسی و تجزیه و تحلیل احصائیه شمولیت شاگردان در سطح ۳۴ ولایت کشور، در آغاز سمسترهای بهاری و خزان سال ۱۴۰۴، می تواند یک تصویر روشن از میزان علاقه مندی، ظرفیت جذب مراکز تعلیمی و برنامه ریزی های این اداره در راستای تحقق و عملیاتی سازی پلان و اهداف استراتژیک مرتبط به خویش ارایه نماید.

تحلیل این ارقام به تفکیک سمسترهای بهاری و خزان، به مسولان هسته مرکزی اداره کمک می نماید تا تغییرات و نوسانات در جذب شاگردان را به تفکیک سمسترهای بهاری و خزان شناسایی نموده و زمینه را برای شناسایی نقاط قوت، چالش ها و فرصت های امیدوار کننده و کاربردی در سمسترهای آینده فراهم سازد.

از همین خاطر، آمريت دراین بخش و قسمت از کتاب سالنامه اقدام به بررسی، تجزیه، تحلیل و ارایه ارقام و احصائیه شاگردان جدیدالشمول به تفکیک سمسترهای بهاری و خزان سال ۱۴۰۴ نمودیم. باشد که مطالعه ی دقیق مباحث

مرتبط به شمولیت شاگردان در سال ۱۴۰۴ باعث بهبودی در حوزه های تصمیم گیری، پلان گذاری، مدیریت، نظارت و ارزیابی مسولان شده و منتج به نتیجه شود.

جدول شماره (۳): ارقام و احصائیه شمولیت شاگردان در سال ۱۴۰۴

ارقام شمولیت شاگردان با تفکیک دو برنامه در سال ۱۴۰۴							
برنامه مجاهدین	برنامه تعلیمات					ولایت	شماره
	مجموع	خزانی		بهری			
		اناث	ذکور	اناث	ذکور		
221	5893	0	1344	17	4532	ولایت کابل	1
0	966	0	213	0	753	کاپیسا	2
0	735	0	44	0	691	پروان	3
0	721	0	72	0	649	میدان وردک	4
0	257	0	23	0	234	لوگر	5
0	700	0	208	0	492	غزنی	6
1950	1080	0	0	0	1080	پکتیا	7
0	1871	9	822	0	1040	ننګرهار	8
212	632	1	606	0	25	لغمان	9
0	1278	0	168	0	1110	کنر	10
0	759	0	53	4	702	بدخشان	11
131	703	0	0	8	695	تخار	12
0	633	0	62	0	571	بغلان	13
0	549	0	262	0	287	کندز	14

0	348	0	61	0	287	سمنگان	15
0	925	0	0	8	917	بلخ	16
0	527	0	302	0	225	جوزجان	17
0	691	0	233	3	455	فاریاب	18
0	463	0	82	0	381	بادغیس	19
0	756	0	141	20	595	هرات	20
0	310	0	293	0	17	فراه	21
0	298	27	271	0	0	نیمروز	22
0	1180	0	1107	0	73	هلمند	23
0	905	0	81	0	824	کندهار	24
0	146	0	0	0	146	زابل	25
0	267	0	0	0	267	ارزگان	26
0	272	0	0	0	272	غور	27
0	532	0	72	20	440	بامیان	28
0	395	0	31	0	364	پکتیکا	29
0	451	0	79	0	372	نورستان	30
0	302	0	20	0	282	سرپل	31
0	1401	0	281	0	1120	خوست	32
0	461	0	56	0	405	پنجشیر	33
0	393	0	98	0	295	دایکندي	34

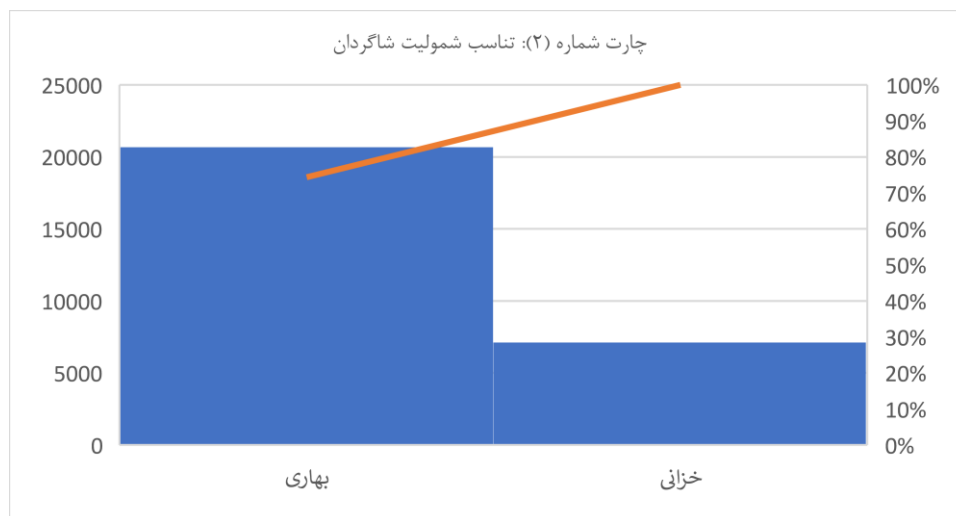
2514	27800	37	7085	80	20598	مجموع
------	-------	----	------	----	-------	-------

۱-۲: ارقام شمولیت شاگردان سمستر بهاری به سطح ولایتی

بررسی احصائیه شمولیت شاگردان در آغاز سمستر بهاری سال ۱۴۰۴ در سطح ۳۴ ولایت، اهمیت خاص و ارزشمندی دارد؛ زیرا این ارقام بیانگر میزان علاقه مندی جوانان عزیز کشور، ظرفیت جذب مراکز آموزشی، و نشان دهنده رویکردهای توسعه وی مسولان هسته مرکزی و مدیران ولاتی در آغاز سمستر بهاری می باشد.

تحلیل ارقام شمولیت در سمستر بهاری، امکان شناخت تفاوت‌ها میان ولایات، ارزیابی برنامه ریزی های آموزشی و شناسایی بسیاری از مسایل مربوط به اهداف تعلیمی اداره را فراهم می کند. ارایه این گزارش می تواند به عنوان یک ابزار و عامل مؤثر برای برنامه ریزی آینده و ارتقای کیفیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی مورد استفاده قرار بگیرد.

همانطوری که در جدول شماره (۳) نشان داده شده است، در سطح ۳۹۲ مرکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، مجموع شمولیت شاگردان در سمستر بهاری به تعداد ۲۰۶۷۸ تن می‌رسد. قابل تذکر و یادآوری است که از این میان، به تعداد ۲۰۵۹۸ (۹۹.۶۱٪) تن از شاگردان جدیدالشمول در سمتسر بهاری را طبقه ذکور تشکیل داده و صرفاً به تعداد ۸۰ (۰.۳۸۶٪) تن دیگر آنان را شاگردان طبقه اناث تشکیل می‌دهد. همچنین، بررسی و تحلیل ارقام نشان می‌دهد که ولایت های کابل، خوست، کنر و پکتیا هریک به ترتیب با داشتن ۴۵۴۹ تن، ۱۱۲۰ تن، ۱۱۱۰ تن و ۱۰۸۰ تن، از میزان بیشترین شاگردان جدید الشمول برخوردار می‌باشند. اما ولایت های فراه، لغمان، هلمند و زابل هریک به ترتیب با داشتن ۱۷ تن، ۲۵ تن، ۷۳ تن و ۱۴۶ تن، میزان کمترین شاگردان جدیدالشمول در سمستر بهاری سال ۱۴۰۴ در شمولیت خویش ثبت کرده اند. این درحالی است که ولایت نیمروز در این سمستر هیچ شمولیتی نداشته است.

طوری که در چارت شماره (۲) به نمایش گذاشته شده است و در گزارش پایین خواهد آمد، شمولیت و جذب شاگردان در مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی در سمستر بهاری خیلی بیشتر از جدیدالشمولان سمستر خزانگی در سال تعلیمی و تحصیلی ۱۴۰۴ بوده است؛ یعنی از مجموع شمولیت شاگردان در سال متذکره (۲۷۸۰۰) تن جدیدالشمول، به تعداد ۲۰۶۷۸ (۷۴.۳۸٪) تن از آنان را شمولیت بهاری تشکیل می دهد، درحالیکه به تعداد ۷۱۲۲ (۲۵.۶۱٪) تن دیگر از آن ها را شمولیت سمستر خزانگی در بر گرفته است.

۲-۲: ارقام شمولیت شاگردان سمستر خزانگی به سطح ولایتی

تحلیل ارقام شمولیت شاگردان در سمستر خزانگی سال ۱۴۰۴، بیانگر بهبود عملکرد و توسعه برنامه ریزی های تعلیمی و همچنین ضعف آن ها در مقایسه به سمستر بهاری بوده و امکان شناخت تفاوت ها میان ولایات، ارزیابی برنامه ریزی های آموزشی و شناسایی بسیاری از مسایل مربوط به اهداف تعلیمی اداره را فراهم می کند. ارایه این گزارش می تواند به عنوان یک ابزار و عامل مؤثر برای برنامه ریزی آینده و ارتقای کیفیت تعلیمات تکنیکی و مسلکی مورد استفاده قرار بگیرد.

همانطوری که در جدول شماره (۳) نشان داده شده است، در سطح ۳۹۲ مرکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تکنیکی و مسلکی، مجموع شمولیت شاگردان در سمستر خزانگی به تعداد ۹۶۶۱ تن شاگرد می رسد. قابل تذکر و یادآوری است که از این میان، به تعداد ۹۴۸۹ (۹۸.۲۱٪) تن از شاگردان جدیدالشمول در سمستر خزانگی را طبقه ذکور تشکیل داده و صرفاً به تعداد ۱۷۲ (۱.۷۸٪) تن دیگر آنان را شاگردان طبقه اناث تشکیل می دهد. همچنین، بررسی و

تحلیل ارقام نشان می‌دهد که ولایت های کابل، هلمند، ننگرهار و لغمان هریک به ترتیب با داشتن ۱۳۴۴ تن، ۱۱۰۷ تن، ۸۳۱ تن و ۶۰۷ تن، از میزان بیشترین شاگردان جدید الشمول در سمسٹر خزانی سال ۱۴۰۴ برخوردار می‌باشند. اما ولایت های سرپل، لوگر، پکتیا و پروان هریک به ترتیب با داشتن ۲۰ تن، ۲۳ تن، ۳۱ تن و ۴۴ تن، میزان کمترین شاگردان جدیدالشمول در این سمسٹر را دارا می‌باشند. این درحالی است که ولایت های غور، ارزگان، زابل، بلخ، تخار و پکتیا در این سمسٹر هیچ شمولیتی نداشته اند.

۲-۳: بررسی احصائیه شمولیت شاگردان برنامه مجاهدین

از آنجا که یک بخش مهمی از پالیسی های امارت اسلامی افغانستان ارتقای ظرفیت مجاهدین بوده و این برنامه از طریق مراکز تعلیمی اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی انجام گرفته است، گزارش حاضر به بررسی ارقام شمولیت شاگردان برنامه مجاهدین در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی طی سال ۱۴۰۴ می‌پردازد. این گزارش بخصوص از این جهت حایز اهمیت است که با توجه به رویکرد پالیسی حکومت امارت اسلامی در تقویت و توسعه مهارت های تخنیکي و مسلکی، از نقش بالا در درک و تحلیل از وضعیت این برنامه دارد.

در این راستا، گزارش مذکور می‌تواند به تصمیم گیرندگان و مسئولین اداره کمک کند تا از وضعیت شاگردان مجاهد در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی آگاه شوند و در جهت ارتقای کیفیت آموزش ها و بهبود فرصت های تعلیمی برای آنها و دیگر مسایل مرتبط با آنان در مراکز تعلیمی به سطح ولایتی اقدام نمایند.

طوری که در جدول شماه (۳) نشان داده شده است، در سطح کشور طی سال ۱۴۰۴ به تعداد ۲۵۱۴ تن از مجاهدین تثبیت سوپیه شده و به عنوان جدیدالشمول در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی و در رشته مدیریت اقدام به کسب تعلیم نموده اند. شایان تذکر و یادآوری می‌باشد که از مجموع شاگردان متذکره به تعداد ۱۹۵۰ تن از آنان در ولایت پکتیا، به تعداد ۲۲۱ تن از آنان در ولایت کابل، به تعداد ۲۱۲ تن از آنان در ولایت لغمان و به تعداد ۱۳۱ تن دیگر از آنان به عنوان جدیدالشمول در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی مربوط به ولایت چهارگانه فوق درسال جاری مشغول کسب تحصیل می‌باشند. این درحالی است که به تعداد ۳۰ ولایت دیگر کشور، هیچ شمولیتی از برنامه مجاهدین نداشته است.

فصل چهارم (بخش استادان)

مقدمه

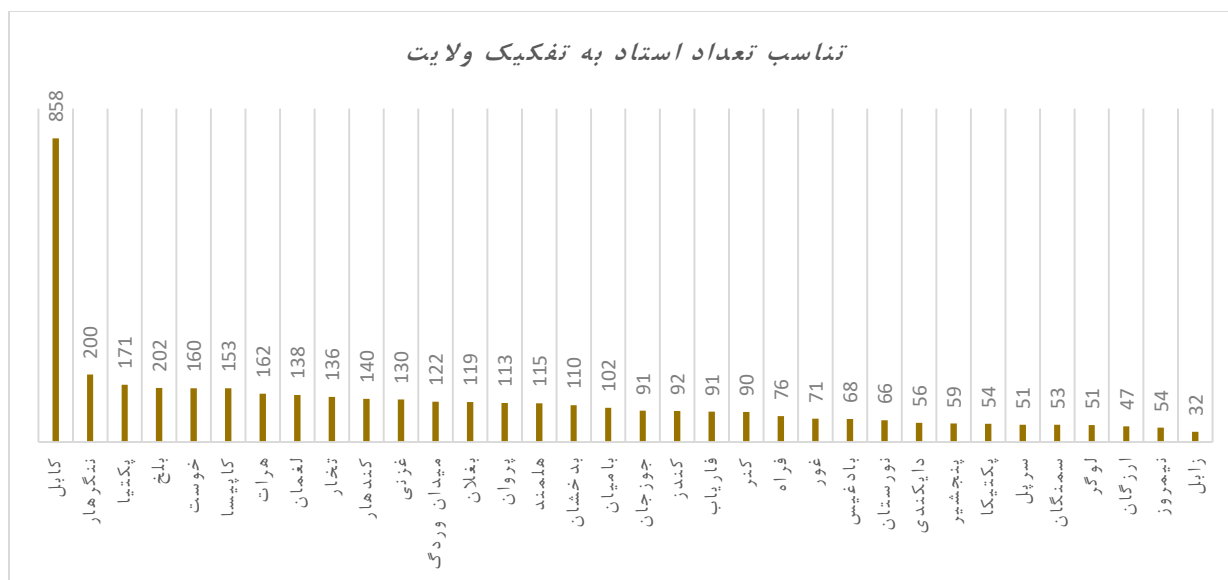
اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی به عنوان یکی از نهادهای مهم آموزشی کشور، مسئولیت تربیه و ارتقای ظرفیت های بشری در عرصه های مختلف تخنیک و مسلکی را بر دوش دارد. در این راستا، استادان به مثابه ستون های اصلی نظام های آموزشی دنیا و بخصوص کشور عزیز ما افغانستان، نقش اساسی در کیفیت تعلیم و تربیه ایفا می نمایند. به منظور ارزیابی وضعیت موجود و برنامه ریزی مؤثر برای آینده، تهیه و تدوین گزارش جامع از وضعیت استادان در مراکز تعلیمی این اداره یک ضرورت جدی پنداشته می شود.

این گزارش که بر مبنای معلومات ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور ترتیب گردیده است، موضوعات مهمی چون تعداد استادان دولتی، توزیع جنسیتی استادان، تفکیک استادان به سطح ولایت ها، بررسی استادان داخل شهری و اطراف، وضعیت استادان حق الزحمه ای (داخل تشکیل و خارج تشکیل) و درجه تحصیل استادان را مورد مطالعه و تحلیل قرار می دهد. هدف اساسی از تهیه این گزارش، فراهم سازی یک تصویر روشن از وضعیت استادان و ایجاد زمینه برای تصمیم گیری های مؤثر در راستای بهبود کیفیت تعلیمات تخنیک و مسلکی در کشور می باشد.

در این فصل از گزارش تلاش صورت گرفته است تا با استفاده از آمار و اطلاعات معتبر، وضعیت استادان مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی در سراسر افغانستان بررسی گردد. این تحلیل می تواند به تصمیم گیری های آگاهانه برای ارتقای ظرفیت های تعلیمی و تحصیلی، بهبود شرایط کاری استادان و افزایش کیفیت تعلیمات تخنیک و مسلکی در کشور کمک کند.

۱- بررسی تعداد استادان دولتی

جدول شماره (۱) نشان دهنده تعداد استادان مراکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی در سطح کشور به تفکیک ولایتی می باشد. در سال ۱۴۰۴ تعداد تشکیل استادان رسمی به ۲۳۷۵ می رسد. این در حالی است که به تعداد ۱۰۶ بست آن را استادان طبقه اناث تشکیل می دهند. همچنین در سطح کشور در سال متذکره به تعداد ۲۸۳ بست داخل تشکیل و به تعداد ۱۵۷۹ بست حق الزحمه خارج از تشکیل وجود داشته است.

معلومات و ارقام گردآوری شده نشان می‌دهد که ولایت کابل با داشتن ۶۰۵ بست استاد رسمی، ولایت ننگرهار با داشتن ۱۶۱ استاد رسمی و سپس ولایت بلخ با داشتن ۱۱۲ بست استاد رسمی، از میزان بیشترین استاد برخوردار می‌باشند.

جدول شماره (۱): ارقام معلوماتی در مورد بست های اشغال شده استادان در سطح کشور باتفکیک جنسیت و رسمی و حق الزحمه

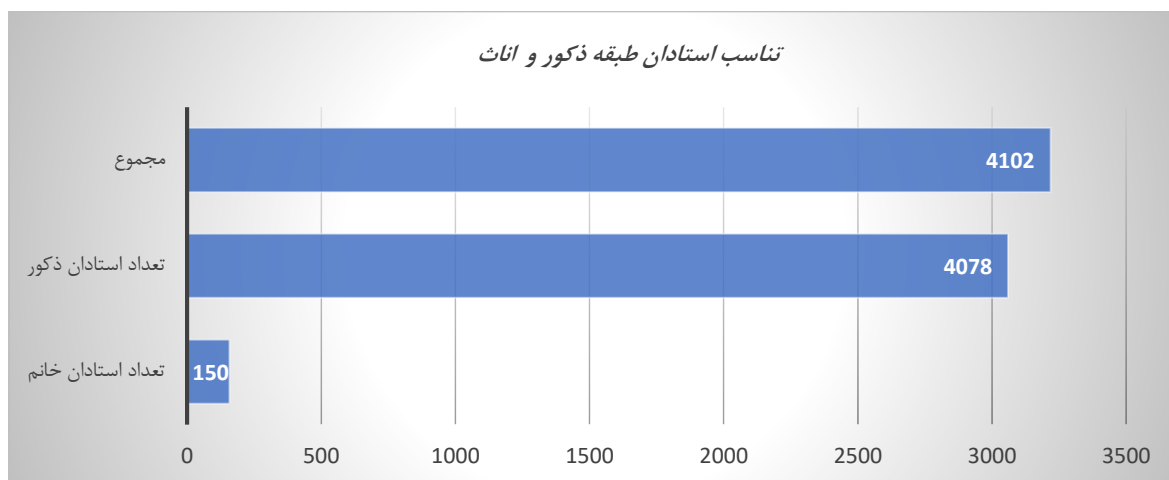
ارقام استادان به اساس ولايت در سال ۱۴۰۴										
شماره	اسم ولايت	استادان رسمي			استادان حق الزحمه اى					
		مجموع	انث	ذكور	داخل تشكيل		خارج تشكيل			
					مجموع	انث	ذكور			
1	ارزگان	24	0	24	2	0	21	0	21	
2	بادغيس	22	0	22	11	0	35	0	35	
3	باميان	57	2	55	17	2	23	5	28	
4	بدخشان	59	3	56	0	0	43	8	51	
5	بغلان	83	1	82	7	0	29	0	29	
6	پروان	57	0	57	9	0	47	0	47	
7	پكتيا	68	2	66	13	0	90	0	90	

21	0	21	4	0	4	29	0	29	پکتیکا	8
18	0	18	5	0	5	36	0	36	پنجشیر	9
84	0	84	4	0	4	48	0	48	تخار	10
24	3	21	2	0	2	65	1	64	جوزجان	11
70	0	70	14	0	14	76	0	76	خوست	12
17	0	17	0	0	0	39	0	39	دایکندی	13
0	0	0	4	0	4	28	0	28	زابل	14
21	0	21	2	0	2	28	0	28	سرپل	15
23	0	23	0	0	0	30	3	27	سمنگان	16
65	0	65	15	0	15	50	4	46	غزنی	17
39	0	39	1	1	0	31	0	31	غور	18
42	0	42	6	0	6	43	0	43	فاریاب	19
28	0	28	15	0	15	33	0	33	فراه	20
93	0	93	4	0	4	56	0	56	کاپیسا	21
94	1	93	3	0	3	43	0	43	کندهار	22
38	0	38	0	0	0	52	0	52	کنر	23
67	6	61	14	0	14	60	0	60	لغمان	24
12	0	12	3	0	3	36	0	36	لوگر	25
35	0	35	12	0	12	75	0	75	میدان وردگ	26
26	3	23	15	0	15	25	0	25	نورستان	27
22	1	21	9	0	9	24	1	23	نیمروز	28
51	5	46	7	0	7	104	17	87	هرات	29
37	0	37	4	0	4	51	0	51	کندهار	30
50	0	50	0	0	0	65	0	65	هلمند	31
78	1	77	12	0	12	112	8	104	بلخ	32
39	4	35	0	0	0	161	2	159	ننګرهار	33
184	4	180	69	0	69	605	62	543	کابل	34
1579	41	1538	283	3	280	2375	106	2269	مجموع ارقام استادان	

برعکس، ولایت بادغیس با داشتن ۲۲ بست تشکیل استاد رسمی، ولایت ارزگان با داشتن ۲۴ بست تشکیل استاد رسمی و ولایت نیمروز نیز با داشتن ۲۴ بست تشکیل استاد رسمی، از میزان کمترین تشکیل و استادان برخوردار می‌باشند.

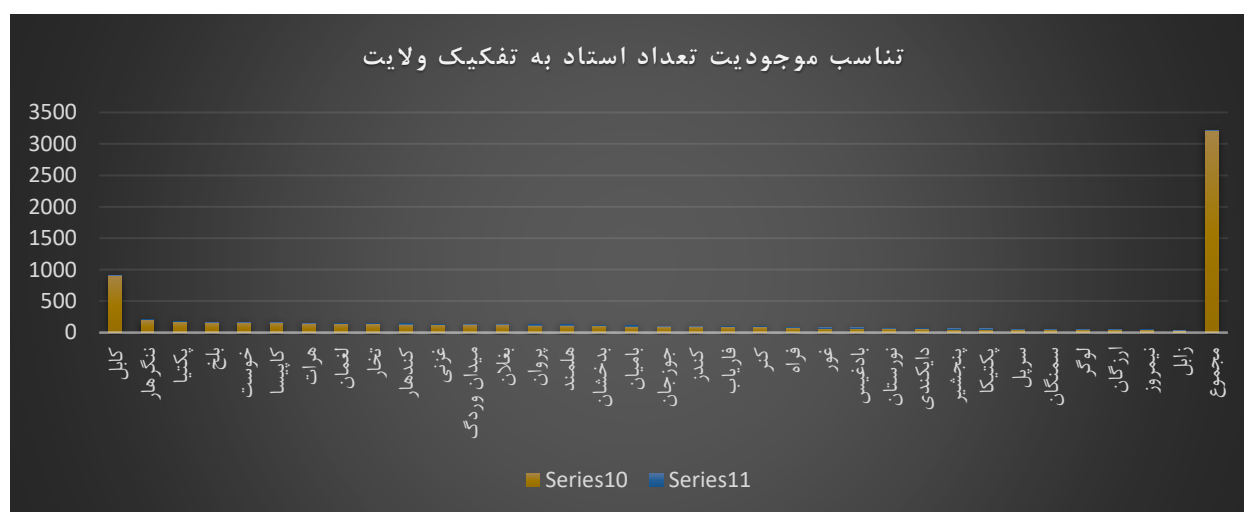
۲- بررسی تناسب استادان مرد و زن

جدول فوق و معلومات گردآوری شده آمريت احصائيه نشان می‌دهد که در کنار استادان ذکور، به تعداد ۱۴۷ (۴.۹۰٪) تن استاد زن به سطح کشور و در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی افغانستان ایفای وظیفه می‌نمایند. این درحالی است که در صد قابل توجهی استادان، تعلق به استادان طبقه ذکور دارد؛ یعنی از مجموع ۴۲۷۸ تن استاد در مراکز آموزشی متعلق به اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی، به تعداد ۴۱۳۱ تن آنان که معادل به (۹۵.۰۹٪) می‌گردد را استادان طبقه ذکور تشکیل می‌دهد. لازم به ذکر است که ولایت های مانند کابل با داشتن ۷۳ تن استاد، هرات با داشتن ۲۲ تن استاد، بدخشان با داشتن ۱۱ تن استاد، بلخ با داشتن ۱۰ تن استاد، بامیان با داشتن ۹ تن استاد از میزان بیشترین استادان طبقه اناث برخوردار می‌باشند. درحالیکه ولایت نیمروز، کندهار، فراه، غور و بغلان هریک با داشتن صرفاً (۱) استاد، پکتیا با داشتن ۲ استاد، نورستان و سمنگان با داشتن ۳ استاد، جوزجان با داشتن ۴ استاد و لغمان با داشتن ۶ استاد، از میزان کمترین استادان این طبقه به سطح ولایتی قرار دارند. لازم به ذکر است در سایر ولایت یادآوری نشده، اصلاً استادان طبقه اناث در فرایند تدریس حضور ندارند.

۳- بررسی تعداد استادان به سطح ولایتی

بررسی ها و اطلاعات آماری آمریت احصائیه نشان می‌دهد که از مجموع ۲۳۷۵ تن استاد رسمی و از مجموع ۲۸۳ تن استاد حق الزحمه داخل تشکیل و ۱۵۷۹ تن استاد حق الزحمه خارج از تشکیل در سراسر مراکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، ولایت های مانند کابل با داشتن ۶۰۵ تن استاد رسمی و ۲۵۳ بست حق الزحمه (داخل تشکیل و خارج از تشکیل)، ننگرهار با داشتن ۱۶۱ تن استاد رسمی و ۳۹ استاد حق الزحمه خارج از تشکیل و نیز ولایت بلخ با داشتن ۱۱۲ تن استاد رسمی، ۹۰ استاد (حق الزحمه داخل تشکیل و خارج از تشکیل)، از میزان بیشترین استاد برخوردار می‌باشند. برعکس ولایت های مانند زابل با داشتن ۳۰ (۰.۷۱٪)، ارزگان با داشتن ۴۷ (۱.۰۹٪)، لوگر با داشتن ۵۱ (۱.۱۶۸٪) و سمنگان و سرپل هریک با داشتن ۵۱ (۱.۲۱٪) از میزان کمترین استاد در مرکز خویش برخوردار می‌باشند.

اطلاعات گردآوری شده و تحلیل های صورت گرفته به صورت واضح بیانگر توزیع نامتوازن موجودیت استادان به سطح ولایتی می‌باشد. اما باید خاطر نشان نمود که شاید یکی از دلایل عدم توازن در تعداد استادان به سطح ولایتی و توزیع نابرابر آنان، تفاوت های جمعیتی میان ولایت ها و شهرهای مختلف در سطح کشور باشد و یا هم ممکن است دلایل دیگری داشته باشد که نیازمند بررسی و تحقیق علیحده می‌باشد.

۴- بررسی استادان شهری و بیرون شهری

تحلیل احصائیوی مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی یکی از ابزارهای کلیدی برای ارزیابی و برنامه ریزی بهتر سیستم آموزش های مربوط به این حوزه در هر کشوری محسوب می گردد. در سال ۱۴۰۴ و در کشور عزیز ما افغانستان، با توجه به چالش ها و فرصت های موجود در زمینه های تعلیم و تربیه، به خصوص در بخش تعلیمات تخنیکي و مسلکی، تحلیل این ارقام و آمار احصائیوی از اهمیت خاصی برخوردار است. تعلیمات تخنیکي و مسلکی به عنوان یک بخش مهم در ارتقای سطح مهارت ها و دانش عملی جوانان و نیز توسعه همه جانبه کشور به شمار می رود. براین اساس، تحلیل دقیق از وضعیت این مراکز به تفکیک مناطق مختلف کشور، بخصوص مقایسه مناطق شهری و بیرون شهری، می تواند به شناسایی چالش ها و فرصت های موجود در این بخش از یک طرف و تصمیم گیری های خردمندانه و کاربردی مقامات از سوی دیگر، کمک شایانی نماید. اینک مراکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی برحسب مناطق شهری و اطراف/ روستایی به صورت جداگانه و علیحده مورد بحث و بررسی می گیریم:

۴-۱: بررسی استادان موجود در مراکز شهری

همانطوری که در جدول ذیل (شماره ۲) نشان داده شده و معلومات احصائیوی آمریت احصائیه بیان می دارد، در سال ۱۴۰۴ در مراکز ولایات و محیط های شهری به صورت مجموعی به تعداد ۲۴۳۱ تن استاد در مراکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی وجود دارد که از این میان به تعداد ۲۲۸۶ تن از آنان را استادان طبقه ذکور تشکیل داده و به تعداد ۱۴۵ تن دیگر از این اساتید را طبقه اناث به خود اختصاص داده است.

شهرهای مانند کابل با داشتن ۷۶۵ تن، هرات با داشتن ۱۲۷ تن، خوست با داشتن ۱۰۵ تن، غزنی ۱۰۱ تن و بلخ با داشتن ۹۸ تن، از میزان بیشترین استاد در مراکز داخل شهر برخوردار می باشند. در مقابل ولایت های مانند پکتیکا و ارزگان هریک با داشتن ۱۹ تن، زابل و پنجشیر هریک با داشتن ۲۲ تن، سمنگان با داشتن ۲۳ تن و میدان وردک و لوگر هریک با داشتن ۲۵ تن، از میزان کمترین استاد در مناطق شهری برخوردار می باشند.

جدول شماره (۲): تعداد استادان با تفکیک محیط های شهری و اطراف/ روستایی

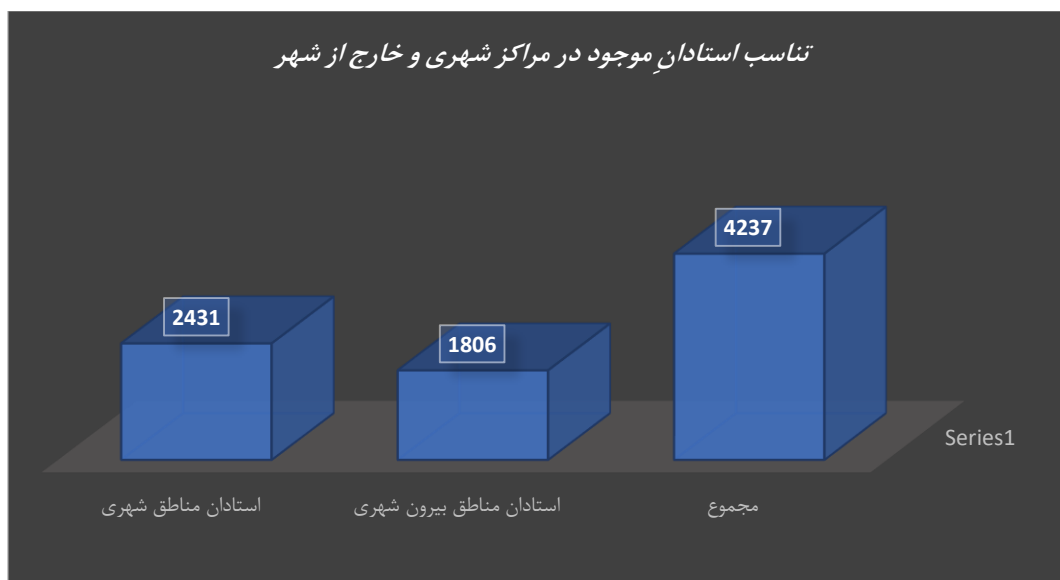
جدول معلوماتی استادان مراکز تعلیمی به تفکیک شهری و روستایی							
استادان مراکز شهری و روستایی						ولایت	شماره
مجموع	استادان مراکز روستایی		مجموع	استادان مراکز شهری			
	اناث	ذکور		اناث	ذکور		
28	0	28	19	0	19	ارزگان	1
37	0	37	31	0	31	بادغیس	2
44	0	44	58	7	51	بامیان	3
78	0	78	32	11	21	بدخشان	4
78	0	78	41	1	40	بغلان	5
57	0	57	56	0	56	پروان	6
98	0	98	73	2	71	پکتیا	7
35	0	35	19	0	19	پکتیکا	8
37	0	37	22	0	22	پنجشیر	9
82	0	82	54	0	54	تخار	10
30	0	30	61	4	57	جوزجان	11
55	0	55	105	0	105	خوست	12
29	0	29	27	0	27	دایکندی	13
10	0	10	22	0	22	زابل	14
19	0	19	32	0	32	سرپل	15
30	0	30	23	3	20	سمنگان	16
29	0	29	101	4	97	غزنی	17
17	0	17	54	0	54	غور	18
54	0	54	37	0	37	فاریاب	19
49	0	49	27	1	26	فراه	20
116	0	116	37	0	37	کاپیسا	21

57	0	57	83	1	82	کندهار	22
61	0	61	29	0	29	کنر	23
49	0	49	92	6	86	لغمان	24
26	0	26	25	0	25	لوگر	25
97	0	97	25	0	25	میدان وردک	26
39	0	39	27	3	24	نورستان	27
23	0	23	32	2	30	نیمروز	28
35	0	35	127	21	106	هرات	29
26	0	26	66	0	66	کندز	30
71	0	71	44	0	44	هلمند	31
104	0	104	98	9	89	بلخ	32
113	0	113	87	6	81	ننگرهار	33
93	0	93	765	64	701	کابل	34
1806	0	1806	2431	145	2286	مجموع	

از تحلیل و بررسی جدول فوق می‌توان نتیجه گرفت که تعداد استادان در مراکز شهری به طور چشمگیری بیشتر از مراکز روستایی و غیرشهری می‌باشد. به خصوص در مراکز روستایی، تعداد استادان طبقه اناث بسیار کمتر از استادان طبقه ذکور معلوم می‌شود.

۲-۴: تعداد استادان مراکز بیرون شهری / روستایی

طوری که در جدول شماره (۲) به وضوح نشان داده شده است و همچنین ارقام گردآوری شده توسط آمريت احصائيه بيان می‌دارد، در سال ۱۴۰۴ در مناطق و محیط‌های بیرون شهری به صورت مجموعی به تعداد ۱۸۰۶ تن استاد در مراکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی وجود دارند که تمامی آنها تعلق به استادان طبقه ذکور داشته و هیچ استادی از طبقه اناث در مناطق بیرون شهری مشغول تدریس نیستند.

از تحلیل و بررسی جدول فوق می‌توان نتیجه گرفت که تعداد استادان در مراکز شهری به طوری چشمگیر بیشتر از مراکز روستایی و غیرشهری می‌باشد.

طوری که در جدول فوق گزارش آرایه گردیده است، کاپیسا با داشتن ۱۱۶ تن، ننگرهار با داشتن ۱۱۳ تن، بلخ با داشتن ۱۰۴ تن، پکتیا با داشتن ۹۸ تن و میدان وردک با داشتن ۹۷ تن و ولایت های کابل با داشتن ۹۳ تن، هریک دارنده میزان بیشترین استاد در مناطق و مراکز تعلیمی خارج از شهرهای خویش هستند. برعکس ولایت های مانند زابل با داشتن ۱۰ تن، غور با داشتن ۱۷ تن، سرپل با داشتن ۱۹ تن، نیمروز با داشتن ۲۳ تن و لوگر با داشتن ۲۶ تن، از میزان کمترین استادان خارج از مناطق شهری برخوردار می‌باشند.

۵- تحلیل استادان به تفکیک استادان رسمی و حق الزحمه‌ای

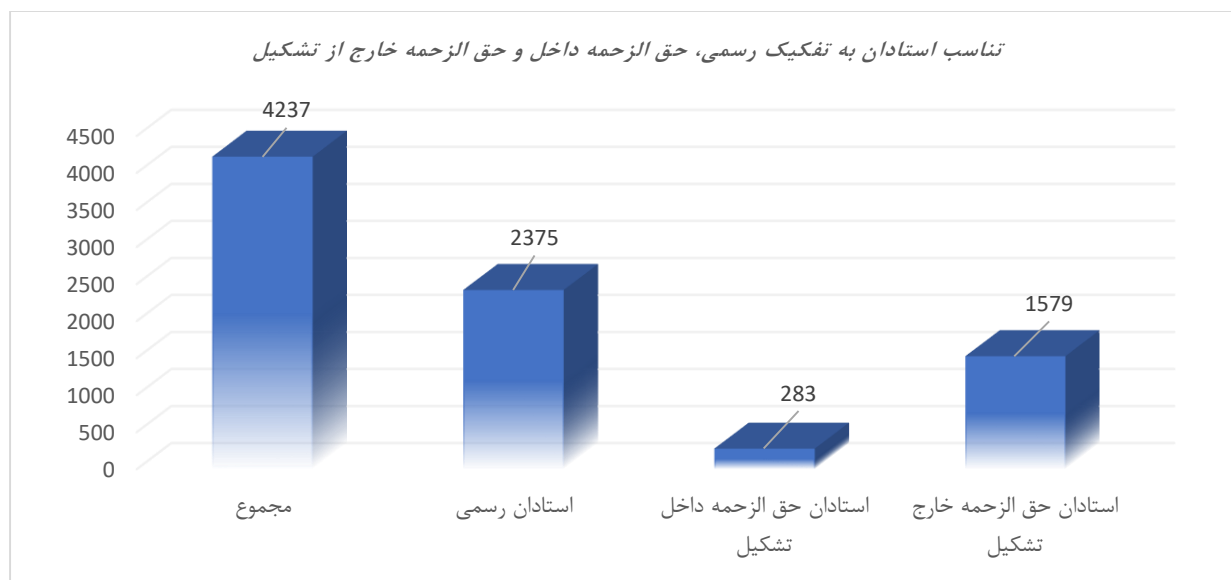
چنانچه در جدول شمار (۱) به تصویر کشیده شده است، تعلیمات تخنیکی و مسلکی که از جایگاه بسیار برجسته و ارزشمندی در نظام آموزشی کشور محسوب می‌گردد، بدون شک استادان و معلمان به عنوان یکی از استوانه ها و و شالوده های اساسی پیشرفت مراکز تعلیمی مرتبط به آن، نقش ایفا می نمایند. در سطح کشور، ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی فعالیت دارند که مجموع استادان آن به ۴۲۳۷ نفر می‌رسد. این استادان بر اساس نوع استخدام و شیوه کاری شان در سه دسته و بخش عمده شامل می‌شوند: استادان رسمی، استادان حق الزحمه‌ای داخل تشکیل و استادان حق الزحمه‌ای خارج تشکیل. تحلیل و بررسی این سه دسته از استادان نه تنها برای شناخت وضعیت موجود

دست اندرکاران تعلیمات تخنیکي و مسلکی اهمیت دارد، بلکه می‌تواند زمینه ساز برنامه ریزی های دقیق‌تر در جهت ارتقای کیفیت تدریس، مدیریت استادان و معلمان و همچنین بهبود تشکیلات و ساختار مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی گردد.

۵-۱: بررسی احصائیه استادان رسمی به سطح ولایتی

طوری‌که در جدول شماره (۱) و چارت ذیل به نمایش گذاشته شده است، از مجموع ۴۱۳۱ تن استاد، به تعداد ۲۲۶۹ تن از آنان را استادان رسمی تشکیل می‌دهد. بررسی ها و تحلیل وضعیت این آمریت نشان می‌دهد که از این میان، به تعداد ۴۰۸۷ تن از آنان را استادان طبقه ذکور تشکیل می‌دهد که شامل (۲۲۶۹ استاد رسمی، ۲۸۰ تن استاد حق الزحمه داخل تشکیل و ۱۵۳۸ تن استاد حق الزحمه خارج از تشکیل) می‌شود. درحالی‌که به تعداد ۱۵۰ تن دیگر از استادان با شمولیت (۱۰۶ استاد رسمی، ۳ استاد حق الزحمه داخل تشکیل و ۴۱ استاد حق الزحمه خارج از تشکیل)، تعلق به استادان طبقه اناث دارد.

احصائیه و ارقام استادان رسمی در سال ۱۴۰۴ که به ۲۳۷۵ تن می‌رسد، ولایت های مانند کابل با داشتن ۶۰۵ تن، ننگرهار با داشتن ۱۶۱ تن، بلخ با داشتن ۱۱۲ تن، هرات با داشتن ۱۰۴ تن و بغلان با داشتن ۸۳ تن، ممکن است نظر به کثرت مراکز تعلیمی، موجودیت نیروی بشری تحصیل کرده و یا عوامل دیگر، از میزان دارنده بیشترین استادان رسمی برخوردار می‌باشند. در مقابل ولایت های نیمروز با داشتن ۲۴ تن، بادغیس با داشتن ۲۲ تن، ارزگان با داشتن ۲۴ تن، نورستان با داشتن ۲۵ تن، زابل با داشتن ۲۸ تن و سمنگان با داشتن ۳۰ تن، نظر به عدم موجودیت عوامل فوق، از میزان کمترین استادان رسمی برخوردار می‌باشند.

چارت فوق به وضوح بیانگر این موضوع می‌باشد که از مجموع استادان در تمامی مراکز تعلیمی متعلق به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، بیشترین سهم را استادان رسمی با داشتن ۲۳۷۵ (۵۷,۳۲۵٪) از آن خود نموده است. این درحالی است که استادان حق الزحمه داخل از تشکیل و استادان حق الزحمه خارج از تشکیل هرگروه به ترتیب با داشتن ۲۸۳ (۳۶,۱۳٪) و ۱۵۷۹ (۶,۵۴۳٪) در رتبه ها و قدم های دوم و سوم نظر کمیت قرار دارند.

۲-۵: احصائیه استادان حق الزحمه داخل تشکیل به سطح ولایتی

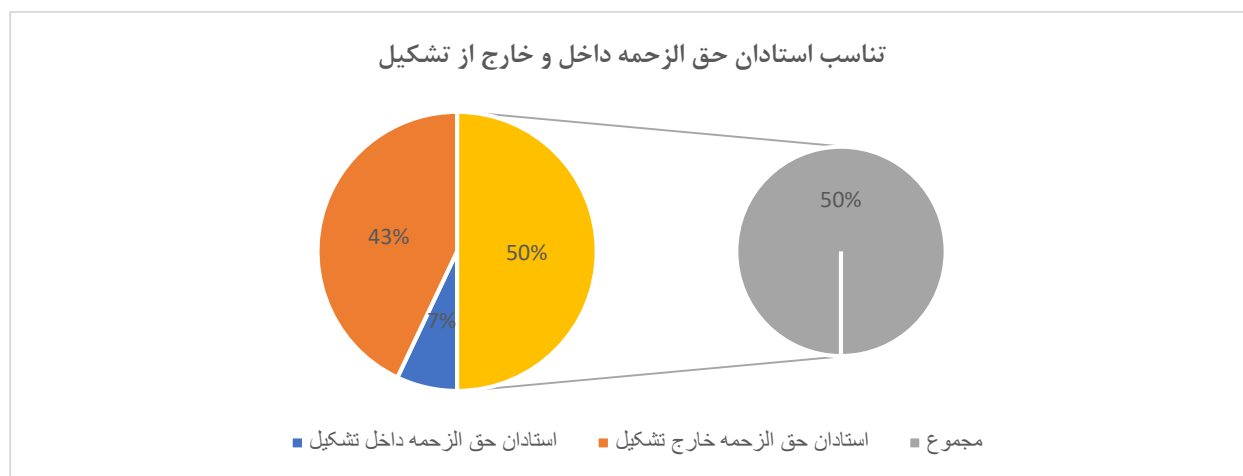
این گروه از استادان به افرادی اطلاق می‌گردد که هرکدام از جمله استادان رسمی مراکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی بوده، اما نظر به نیازمندی مراکز بیشتر از ۲۴ ساعت مکلفیت درسی در هفته، به صورت امتیازی و دریافت حق الزحمه، اقدام به ارایه تدریس می‌نمایند.

طوری که در جدول شماره (۱) و چارت فوق نشان داده شده است، به صورت مجموعی به تعداد ۱۸۶۲ تن استاد به صورت حق الزحمه‌ای تدریس می‌کنند که از این میان به تعداد ۲۸۳ نفر آنان را استادان حق الزحمه‌ای داخل تشکیل به خود اختصاص داده است. باید یادآور شد که از مجموع استادان حق الزحمه‌ای داخل تشکیل، به تعداد ۲۸۰ تن از آنان را طبقه ذکور بوده تشکیل داده، در حالیکه فقط ۳ نفر از آنان از جمله استادان طبقه اناث حق الزحمه‌ای داخل تشکیل می‌باشند. جدول مذکور نشان می‌دهد که در ولایت های مانند کابل به تعداد ۶۹ نفر، بامیان به تعداد ۱۷ تن، غزنی، فراه و نورستان هرکدام به تعداد ۱۵ تن، خوست و لغمان به تعداد هرکدام ۱۴ تن، از استادان داخل تشکیل، به

صورت حق الزحمه‌ای ایفای وظیفه می‌نمایند. این نکته بیانگر بیشترین میزان استادان حق الزحمه‌ای داخل تشکیل در ولایات نامبرده می‌باشد. اما در ولایت‌های مانند غور، ۱ تن، لوگر ۳ تن، سرپل، جوزجان و ارزگان در هریک به تعداد ۲ تن از استادان داخل تشکیل، به عنوان استادان حق الزحمه‌ای داخل تشکیل در مراکز تعلیمی ایفای وظیفه می‌نمایند. این در حالی می‌باشد که در ولایت‌های مانند هلمند، کنر، ننگرهار، سمنگان، دایکندی و بدخشان، هیچ استادی به صورت حق الزحمه در داخل تشکیل ایفای وظیفه نمی‌نمایند.

۳-۵: بررسی استادان حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل

استادان حق الزحمه خارج از تشکیل به آن‌عه از استادانی اطلاق می‌گردد که هیچگونه قرارداد رسمی با مراکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیک‌ی و مسلکی ندارند و برحسب لزوم دید و نیازمندی‌های مراکز تعلیمی، صرفاً در پیشبرد امور درسی همکار می‌باشند. معلومات احصائیوی این آمريت نشان می‌دهد که در مجموع، تعداد استادان خارج از تشکیل به مراتب بیشتر از استادان حق الزحمه ای داخل تشکیل می‌باشند.

به‌طور دقیق می‌توان گفت، تعداد کل استادان حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل در حدود (۱۵۷۹ نفر) بوده که تقریباً ۶ برابر تعداد استادان حق الزحمه ای داخل تشکیل (۲۸۲ نفر) می‌باشد. قسمی که در جدول فوق نشان داده شده است، میزان بیشترین استادان حق الزحمه خارج از تشکیل را ولایت‌های مانند کابل با داشتن ۱۸۴ تن، کندهار با داشتن ۹۴ تن، کاپیسا با داشتن ۹۳ تن، پکتیا با داشتن ۹۰ تن، تخار با داشتن ۸۴ تن و بلخ با داشتن ۷۸ تن، از میزان دارنده بیشترین استاد حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل برخوردار می‌باشند. در حالی که ولایت‌های مانند لوگر با داشتن ۱۲ تن، دایکندی با داشتن ۱۷ تن، پنجشیر با داشتن ۱۸ تن و سرپل، پکتیکا و ارزگان به ترتیب هریک با داشتن ۲۱ تن، از

میزان دارنده کمترین استادان حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل محسوب می‌شوند. لازم به ذکر است که تنها در ولایت زابل هیچ استادی به صورت حق الزحمه‌ای خارج از تشکیل حضور ندارد.

۶- بررسی میزان تحصیلات استادان

کارکنان و قوای بشری متخصص و متعهد، اساس و زیربنای هر نظام آموزشی را تشکیل می‌دهد. در اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، استادان به عنوان ستون های اصلی مراکز آموزشی نقش تعیین‌کننده در تربیت نیروی کاری تحصیل کرده و پاسخ گو به نیاز های بازار کار کشور به شمار می‌روند. بررسی سطح تحصیلات استادان نه تنها وضعیت موجود را روشن می‌سازد، بلکه زمینه ساز برنامه ریزی های آینده در جهت ارتقای کیفیت آموزش های تخنیکی و مسلکی نیز می‌باشد.

در حال حاضر، در سراسر افغانستان به تعداد ۴۲۳۷ تن استاد در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی ایفای وظیفه می‌نمایند. میزان تحصیلات این استادان در سه کتگوری عمده شامل: ماستر، لیسانس و ۱۴ پاس و پایین تر از آن دسته بندی گردیده است. تحلیل این ارقام استادان می‌تواند تصویر واضح از ظرفیت علمی موجود ارائه کرده و راهنمایی برای سیاست گذاری های آموزشی و برنامه های ارتقای ظرفیت استادان در آینده باشد.

از آنجایی که کیفیت آموزش در مراکز تعلیمی ارتباط مستقیم با پیشرفت و جهش تحصیلی شاگردان دارد، درجه و سطح تحصیلی استادان به عنوان یکی از مؤلفه های تأثیرگذار در ارتقای کیفیت آموزش در این مراکز مورد توجه ویژه قرار می‌گیرد. به خصوص در سال های اخیر، تحصیلات عالی استادان و میزان تأثیر آن در بهبود کیفیت تدریس و مهارت‌آموزی برای شاگردان، یکی از مباحث قابل توجه و قابل دقت در تصمیم گیری های آموزشی کشور است.

گزارش این فصل با هدف بررسی و تحلیل درجه تحصیل استادان در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ ارائه می‌شود. در این گزارش، تفکیک دقیق استادان بر اساس مقاطع تحصیلی مختلف (ماستر، لیسانس و پائین تر از آن) به عنوان شاخصی برای ارزیابی سطح علمی و تخصصی اساتید ارائه می‌گردد. این تحلیل می‌تواند زمینه ساز تصمیم گیری های بهینه در حوزه برنامه ریزی های آموزشی و ارتقای کیفی مراکز یادشده باشد و همچنین به مقامات ذیصلاح و سیاست گذاران این اداره کمک کند تا با شفافیت بیشتری در جهت بهبود فرآیندهای تعلیمی و به کارگیری نیروی بشری متخصص در بخش استادان قدم بردارند.

بنابراین، این گزارش نه تنها به ارزیابی وضعیت فعلی تحصیلات استادان در این مراکز می‌پردازد، بلکه پیامدهای این وضعیت بر کیفیت تعلیمی و مهارت‌های آموزشی در مقاطع مختلف تحصیلی را نیز مورد بررسی قرار می‌دهد.

در این بخش از گزارش، به تحلیل و بررسی وضعیت درجه تحصیل استادان مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی در سطح کشور طی سال ۱۴۰۴ پرداخته می‌شود. این تحلیل به دو بخش اساسی تقسیم می‌شود (استادان داخل تشکیل و استادان خارج تشکیل). مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی از اهمیت بالایی در فرآیند تربیت منابع بشری متخصص و مسلکی برخوردار بوده و از جانب دیگر در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور نقش مهمی ایفا می‌کند. استادان این مراکز به عنوان عنصر کلیدی در انتقال دانش تکنیکی و مسلکی به شاگردان، در بهبود کیفیت آموزش و رشد مهارت‌های تکنیکی در سطح جامعه نقش برجسته‌ای دارند.

از همین جهت، بررسی درجه تحصیل استادان برای شناخت نیازهای تعلیمی و شناسایی ظرفیت‌های موجود ضروری است. در بخش اول، استادان داخل تشکیل که به صورت دائمی و رسمی در مراکز آموزشی مشغول به تدریس هستند، مورد تحلیل قرار می‌گیرند. این گروه از استادان از نظر تحصیلات، تعداد و توزیع جغرافیایی بررسی خواهند شد تا وضعیت آموزشی و نیاز به بهبود در این بخش مشخص گردد.

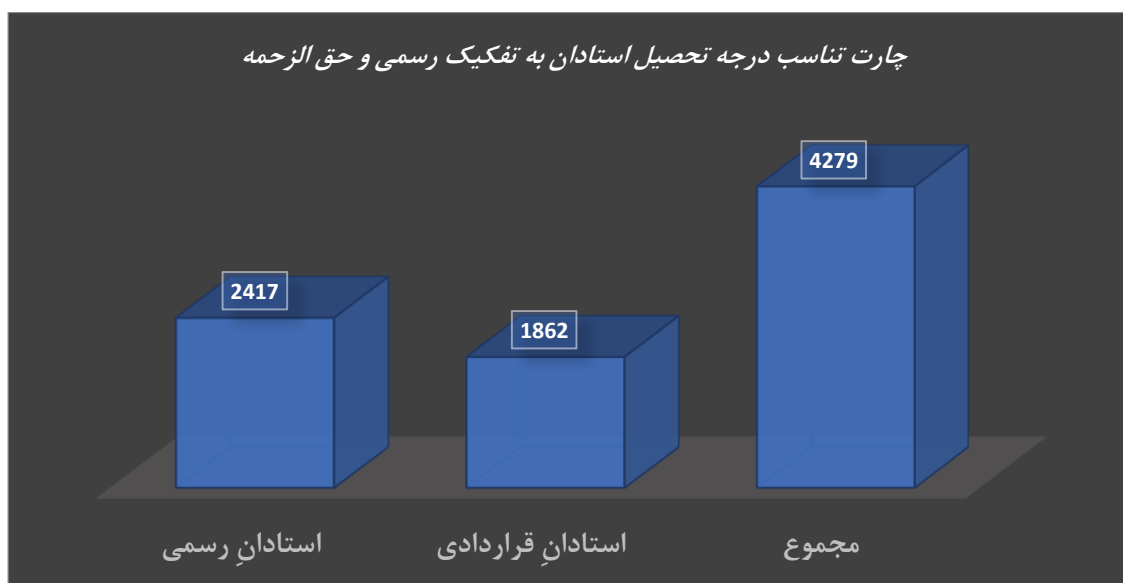
در بخش دوم، استادان خارج تشکیل که عمدتاً به صورت قراردادی و غیر دائمی فعالیت می‌کنند، مورد بررسی قرار خواهند گرفت. این بخش می‌تواند نشان دهنده چالش‌ها و فرصت‌های مربوط به جذب استادان متخصص به صورت دائمی یا موقتی باشد. همچنین، مقایسه وضعیت تحصیلی استادان داخل و خارج تشکیل به ما کمک خواهد کرد تا نقاط قوت و ضعف سیستم آموزشی در مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی را شناسایی کرده و راهکارهای کاربردی‌تر را پیشنهاد دهیم. هدف این گزارش فراهم آوردن یک دیدگاه جامع و تحلیلی از وضعیت درجه تحصیل استادان این مراکز است تا تصمیم‌گیرندگان و مقامات محترم بتوانند سیاست‌های بهتری برای بهبود کیفیت آموزش و افزایش بهره‌وری در مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی اتخاذ کنند.

۶-۱: درجه تحصیل استادان رسمی

استادان رسمی به استنادی اطلاق می‌شود که در سیستم رسمی و دائمی اداره تعلیمات تکنیکی و مسلکی در سطح کشور مشغول به تدریس می‌باشند. طبق جدول ذیل، از مجموع ۲۳۷۵ (به شمول ۱۰۶ اناث) تن استادان رسمی، به تعداد ۲۶۱ (به شمول ۸ اناث) تن از آنان را استادان با درجه تحصیلی ماستر تکمیل می‌دهند. استادان دارای درجه

تحصیل لیسانس به تعداد ۱۹۱۶ (به شمول ۸۴ اناث) تن استاد رسیده و مجموع استادان با درجه تحصیل ۱۴ پاس و پائتر از آن به ارقام ۱۹۰ (به شمول ۱۴ اناث) تن استاد می‌رسد.

از مجموع استادان بخش رسمی، ولایت های مانند کابل با داشتن ۱۱۵ تن، غور با داشتن ۲۴ تن، ننگرهار با داشتن ۲۰ تن، و بلخ با داشتن ۱۶ تن، از میزان بیشترین استادان دارای درجه تحصیلی ماستری برخوردار می‌باشند. در مقابل ولایت های مانند دایکندی، پنجشیر، نورستان، ارزگان، فراه، فاریاب، تخار و بدخشان هریک دارای فقط ۱ تن، کندهار، سمنگان، کندز و غزنی هریک با داشتن ۲ تن، از میزان کمترین استادان دارای این درجه تحصیلی محسوب می‌شوند. قابل ذکر است که ولایت های چون پکتیکا، زابل، نیمروز و بادغیس هیچ استادی دارای درجه تحصیلی ماستر ندارند.

همچنین، از مجموع ۱۹۱۶ تن استادان دارای درجه تحصیل لیسانس در بخش استادان رسمی، ولایت های مانند کابل با داشتن ۴۳۱ تن، ننگرهار با داشتن ۱۳۰ تن، بلخ با داشتن ۸۳ تن، هرات با داشتن ۸۶ تن و بغلان با داشتن ۷۱، از میزان بیشترین استادان برخوردار هستند. برعکس ولایت های مانند ارزگان، نیمروز و بادغیس هریک با داشتن ۲۰ تن، کندهار با داشتن ۳۳ تن و نورستان و سمنگان هریک با داشتن ۲۴ تن، از میزان کمترین استادان با این درجه تحصیل به شمار می‌روند. قابل تذکر است که ولایت غور هیچ استادی با این مدرک تحصیلی در تشکیلات خویش ندارد.

در بخش استادان با درجه تحصیل چهارده پاس، ولایت های کابل با داشتن ۵۳ تن، بلخ با داشتن ۱۳ تن، ننگرهار با داشتن ۱۱ تن و کاپیسا، پروان، بغلان، هرات، هلمند، کندهار و غور هریک با داشتن ۸ تن، از میزان بیشترین استاد و

ولایت های مانند نمرور، فاریاب، جوزجان و تخار هریک با داشتن ۱ تن، دایکندی و لوگر هریک با داشتن ۲ تن و ارزگان، بادغیس، سمنگان، لغمان و پکتیا هریک با داشتن ۳ تن، از میزان کمترین استادان با این درجه تحصیل به شمار می روند. این درحالی است که ولایت های مانند سرپل، نورستان، پکتیکا، بامیان، زابل، کندز و غزنی هریک، هیچ استادی با درجه تحصیل چهارده پاس و پائینتر از آن در تشکیل خویش ندارند.

جدول شماره (۳): ارقام استادان با تفکیک درجه تحصیل آن ها به تفکیک ولایتی

ارقام استادان به اساس درجه تحصیل آنها در سال ۱۴۰۴															
شماره	ولایت	استادان رسمی												استادان قراردادی	
		مجموع	۱۴ پاس		لیسانس		ماستر		مجموع	۱۴ پاس		لیسانس		ماستر	
			آنا	ذکر	آنا	ذکر	آنا	ذکر		آنا	ذکر	آنا	ذکر	آنا	ذکر
۱	کابل	۱۱ ۵	۶	۵۱	۴۸	۵	۶۰۵	۳۲	۰	۱۹۳	۱	۲۴	۳	۲۵۳	
۲	کاپیسا	۶	۰	۴۲	۸	۰	۵۶	۴	۰	۸۴	۰	۹	۰	۹۷	
۳	پروان	۵	۰	۴۴	۸	۰	۵۷	۱	۰	۴۷	۰	۸	۰	۵۶	
۴	میدان وردک	۴	۰	۶۴	۷	۰	۷۵	۵	۰	۴۰	۰	۲	۰	۴۷	
۵	لوگر	۴	۰	۳۰	۲	۰	۳۶	۲	۰	۱۱	۰	۲	۰	۱۵	
۶	غزنی	۲	۰	۴۴	۴	۰	۵۰	۵	۰	۷۵	۰	۰	۰	۸۰	
۷	پکتیا	۳	۰	۶۰	۳	۰	۶۸	۱	۰	۹۸	۰	۴	۰	۱۰۳	
۸	ننگرهار	۲۰		۱۲۹	۱۰	۱	۱۶۱	۲	۰	۱۸	۱	۱۵	۳	۳۹	
۹	لغمان	۵	۰	۵۲	۳	۰	۶۰	۹	۰	۶۲	۱	۴	۵	۸۱	
۱۰	کنر	۵	۰	۴۰	۷	۰	۵۲	۲	۰	۲۹	۰	۷	۰	۳۸	
۱۱	بدخشان	۱	۰	۵۱	۴	۰	۵۹	۲	۰	۳۷	۵	۴	۳	۵۱	
۱۲	تخار	۱	۰	۴۶	۱	۰	۴۸	۱	۰	۷۸	۰	۹	۰	۸۸	
۱۳	بغلان	۴	۰	۷۰	۸	۰	۸۳	۱	۰	۳۲	۰	۳	۰	۳۶	
۱۴	کندز	۲	۰	۴۹	۰	۰	۵۱	۰	۰	۳۱	۰	۱۰	۰	۴۱	
۱۵	سمنگان	۲	۰	۲۳	۲	۱	۳۰	۰	۱	۲۱	۰	۲	۰	۲۳	
۱۶	بلخ	۱۵	۱	۷۷	۶	۱۲	۱۱۲	۴	۰	۷۶	۰	۱۰	۰	۹۰	
۱۷	جوزجان	۷	۰	۵۶	۱	۱	۶۵	۰	۰	۲۱	۰	۲	۱	۲۶	

48	0	5	0	41	0	2	43	0	1	0	41	0	1	فاریاب	18
46	0	4	0	39	0	3	22	0	3	0	19	0	0	بادغیس	19
58	0	2	5	49	0	2	104	6	2	11	75	0	10	هرات	20
43	0	8	0	34	0	1	33	0	6	0	26	0	1	فراه	21
31	1	3	0	24	0	3	24	0	1	1	22	0	0	نیمروز	22
50	0	7	0	40	0	3	65	0	8	0	51	0	6	هلمند	23
97	2	22	2	66	0	5	43	0	8	0	33	0	2	کندهار	24
4	0	1	0	3	0	0	28	0	0	0	28	0	0	زابل	25
23	0	1	0	22	0	0	24	0	3	0	20	0	1	ارزگان	26
40	0	1	1	35	0	3	31	0	7	0	0	0	24	غور	27
45		2	6	31	1	5	57	0	0	1	49	1	6	بامیان	28
25	0	1	0	21	0	3	29	0	0	0	29	0	0	پکتیکا	29
41	0	1	3	36	0	1	25	0	0	0	24	0	1	نورستان	30
23	0	1	0	16	0	6	28	0	0	0	25	0	3	سرپل	31
84	0	4	0	77	0	3	76	0	6	0	67	0	3	خوست	32
23	0	6	0	17	0	0	36	0	5	0	30	0	1	پنجشیر	33
17	0	1	0	16	0	0	39	0	2	0	36	0	1	دایکند ی	34
1862	18	185	27	1520	1	111	2375	14	176	84	1832	8	261	مجموع	

۲-۶: بررسی درجه تحصیل استادان قراردادی به سطح ولایتی

استادان خارج از تشکیل به استنادانی اطلاق می‌شود که به صورت قراردادی یا غیر دایمی در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی مشغول به تدریس هستند. این استادان ممکن است به صورت سمستروار، پروژه ای یا در دوره‌های خاص در مراکز تعلیمی استخدام گردند. بررسی‌ها و اطلاعات گردآوری شده توسط این آمریت در چارچوب جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ به صورت مجموعی به تعداد ۱۸۶۲ تن استاد در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در چارچوب استادان خارج از تشکیل و به صورت قراردادی ایفای وظیفه می‌نمایند. تعداد استادان دارای درجه تحصیل لیسانس که از رقم بالاترین برخوردار می‌باشند، به ۱۵۴۷ تن می‌رسد. این درحالی است که تعداد استادان با درجه تحصیل چهارده پاس و پایین‌تر از آن که در جایگاه بعدی قرار دارد، به ۲۰۳ نفر می‌رسد. همچنین تعداد استادان با

درجه تحصیل ماستر که از میزان کمترین استاد در بخش خارج از تشکیل قرار دارند، به ۱۱۲ تن استادان حق الزحمه خارج از تشکیل می‌رسند.

۳-۶: توزیع جغرافیایی استادان قراردادی به تفکیک درجه تحصیل

بررسی ها و ارقام تهیه شده توسط آمریت احصائیه اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ ولایت کابل به عنوان پایتخت و دارنده بیشترین مراکز تعلیمی با داشتن ۲۵۳ تن، پکتیا با داشتن ۱۰۳ تن، کاپیسا و کندهار هریک با داشتن ۹۷ تن و بلخ با داشتن ۹۰ تن استاد، از میزان بیشترین تعداد استادان حق الزحمه ای برخوردار می‌باشند. در مقابل، ولایت های مانند زابل با داشتن ۴ تن، لوگر با داشتن ۱۵ تن، دایکندی با داشتن ۱۷ تن، پنجشیر، سرپل، ارزگان و سمنگان هریک با داشتن ۲۳ تن و پکتیکا با داشتن ۲۵ تن، از میزان کمترین استادان این طبقه به سطح ولایتی محسوب می‌گردند.

فصل پنجم (بخش املاکی)

مقدمه

در سال ۱۴۰۴ هجری شمسی، مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی افغانستان به عنوان یک بخش مهم و بنیادین در نظام تعلیمی کشور، نقش مهمی در توانمند سازی نیروی کار و ارتقای مهارت‌های تخنیکی و مسلکی هموطنان عزیز و مخصوصاً قشر جوان کشور ایفا کرده است. این مراکز با هدف تجهیز جوانان به مهارت‌های تخصصی و تخنیکی مورد نیاز بازار کار، توسعه یافته‌اند. اما برای رسیدن به این هدف، نیازمند حفظ و ارتقای زیربناها و تجهیزات این مراکز است. از این رو، تعمیرات و نگهداری دیوارها، زمین‌ها، فارم‌های تحقیقاتی، ورکشاپ‌ها و لابراتوارها، جزو اولویت های اساسی در مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به شمار می‌روند.

این گزارش با تمرکز بر اقدامات انجام‌شده در سال ۱۴۰۴ در خصوص تعمیرات و بهبود وضعیت فیزیکی مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی، بخصوص در زمینه دیوارها، زمین‌ها، فارم های تحقیقاتی، ورکشاپ‌ها و لابراتوارها، تهیه گردیده است. همچنین، چالش‌ها و فرصت های موجود در این بخش ها نیز بررسی خواهد شد. هدف از این گزارش، شفاف سازی وضعیت فعلی این مراکز، ارزیابی میزان موفقیت ها و شناسایی نیازمندی های آتی جهت ارتقای کیفیت آموزش و فراهم آوری محیط مناسب برای یادگیری و نیز تصمیم گیری بر مبنای ارقام و احصایه های موجود و گردآوری شده می باشد.

۱- بررسی تعمیرات مراکز تعلیمی به سطح ولایتی

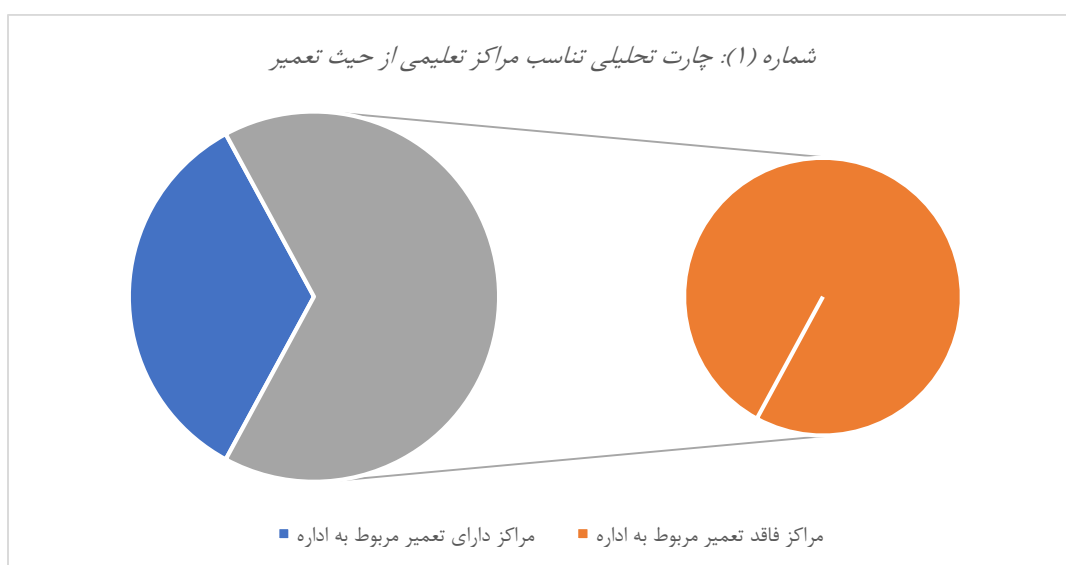
در سال ۱۴۰۴، بخش تعمیرات مراکز آموزشی تعلیمات تخنیکی و مسلکی افغانستان به عنوان یکی از اجزای حیاتی در ارتقای کیفی تعلیمات تخنیکی و مسلکی و فراهم آوری محیط مناسب برای شاگردان و کادر تعلیمی، اهمیت خاص دارد. با توجه به وضعیت فعلی، بسیاری از مراکز آموزشی فاقد تعمیرات اساسی و مناسب هستند که این امر به طور مستقیم بر فرآیند یادگیری و کارایی این مراکز تاثیر می‌گذارد. در این گزارش، به بررسی وضعیت تعمیرات مراکز آموزشی در سطح کشور پرداخته شده است، و تلاش شده تا نیازمندی ها، چالش ها و فرصت های موجود برای بهبود وضعیت تعمیرات این مراکز روشن گردد.

قسمی که در جدول شماره (۱) این فصل نشان داده شده است، در سال ۱۴۰۴ در مجموع از ۳۹۲ مرکز آموزشی تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سراسر افغانستان، ۱۲۷ مرکز (۳۲.۳۹٪) دارای تعمیر مربوط به املاک اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی، ۱۱۳ (۲۸.۸۲٪) مرکز دارای تعمیرهای عاریتی، ۳۷ (۹.۴۳٪) مرکز فاقد تعمیر و به صورت اشتراکی و یا غیر فعال می‌باشد، ۳۴۰ (۸۶.۷۳٪) مرکز دارای زمین، ۵۲ (۱۳.۲۶٪) مرکز فاقد زمین، ۳۱۰ (۷۹.۰۸٪) مرکز دارای دیوار و همچنین ۸۲ (۲۰.۹۱٪) مرکز فاقد دیوار می‌باشند.

۱-۱: مراکز تعلیمی دارای تعمیر در سطح ولایتی

بررسی ها و ارقام گردآوری شده توسط این آمریت نشان می‌دهد که بخش های عمده‌ای از مراکز آموزشی تعلیمات تخنیکی و مسلکی در افغانستان نیاز به تعمیر دارند؛ زیرا توجه به ساخت و ساز و نیز بهبود وضعیت فیزیکی این مراکز می‌تواند به افزایش کیفیت آموزش و بهبود محیط های تعلیمی مراکز تلیمات تخنیکی و مسلکی کمک نماید.

تجزیه و تحلیل آمریت احصائیه نشان می‌دهد که از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح ۳۴ ولایت کشور، فقط به تعداد ۱۲۷ مرکز دارای تعمیر اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌باشد. ولایت های مانند کابل، هلمند، بلخ، میدان وردک و پروان هرکدام با داشتن ۱۹، ۹، ۸، ۸ و ۸ مرکز تعلیمی از میزان بیشترین مرکز داری تعمیر اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی برخوردار می‌باشند. همچنین ولایت های مانند فراه، سرپل، لوگر، دایکندی و بادغیس هریک فقط با داشتن ۱ مرکز، از میزان کمترین مراکز تعلیمی دارای تعمیر در سال ۱۴۰۴ به شمار می‌روند.

طوری که در چارت بالا و جدول شماره (۱) این فصل به نمایش گذاشته شده است، از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی به تعداد ۱۲۷ (۳۲.۳۹۷٪) از مرکز تعلیمی دارای تعمیرات مربوط به اداره تعلیمات تکنیکی و مسلکی می‌باشند. به همین شکل، به تعداد ۲۶۵ (۶۷.۰۶٪) از مراکز تعلیمی فاقد تعمیرهای مربوط به این اداره نبوده و به تعداد ۱۱۵ (۲۹.۸۴۶٪) دارای تعمیر کرایه‌ای، به تعداد ۱۱۳ (۲۹.۳۳۶٪) مرکز دارای تعمیرهای به عاریت گرفته شده از نهادهای دیگر و ۳۷ (۶.۶۳۲٪) مرکز فاقد تعمیر بوده و به صورت اشتراکی با مراکز تعلیمی دیگر به پیش برده می‌شوند و یا هم برخی از این مراکز تعلیمی غیر فعال هستند.

۲-۱: مراکز تعلیمی بدون تعمیر در سطح ملی ولایتی

آمارهای گردآوری شده از مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که نسبت به مراکز تعلیمی دارای تعمیر، تعداد مراکز تعلیمی بدون تعمیر بیشتر می‌باشد؛ یعنی به تعداد ۲۶۵ (۶۷.۰۶٪) از مراکز تعلیمی فاقد تعمیرهای مربوط به این اداره نبوده و به تعداد ۱۱۵ (۲۹.۸۴۶٪) دارای تعمیر کرایه‌ای، به تعداد ۱۱۳ (۲۹.۳۳۶٪) مرکز دارای تعمیرهای به عاریت گرفته شده از نهادهای دیگر و ۳۷ (۶.۶۳۲٪) مرکز فاقد تعمیر بوده و به صورت اشتراکی با مراکز تعلیمی دیگر به پیش برده می‌شوند و یا هم برخی از این مراکز تعلیمی غیر فعال هستند.

جدول شماره (۱): ارقام املاکی مراکز تعلیمات تکنیکی و مسلکی طی سال ۱۴۰۴

ارقام املاکی مراکز آموزشی تعلیمات تکنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴						
شماره	ولایت	ارقام دیوار مراکز تعلیمی		ارقام تعمیرات مراکز تعلیمی		ارقام زمین مراکز تعلیمی
		دارای	بدون	دارای	مراکز فاقد تعمیر	دارای
		مراکز	مراکز	مراکز	مراکز	مراکز

		مراکز تعلیمی دارای تعمیر مشترک با تعلیمات تخصصی دیگر	مراکز دارای تعمیر عارضی	مراکز دارای تعمیر کرای					
9	29	2	12	5	19	2	36	کابل	1
0	7	1	2	2	2	1	6	کاپیسا	2
1	10	1	2	0	8	2	9	پروان	3
0	9	0	2	4	3	2	7	لغمان	4
5	8	0	5	3	5	6	7	کنر	5
1	12	0	1	7	5	2	11	بدخشان	6
0	10	0	2	5	3	1	9	تخار	7
1	9	1	1	5	3	1	9	بغلان	8
1	9	1	4	1	4	1	9	کندز	9
1	8	1	1	4	3	1	8	سمنگان	10
1	13	1	1	4	8	5	9	بلخ	11
2	7	2	2	3	2	2	7	چوزجان	12
2	12	2	3	7	2	1	13	فاریاب	13
4	3	2	3	1	1	4	3	بادغیس	14
0	11	1	3	3	4	0	11	هرات	15
1	8	0	6	1	2	1	8	نیمروز	16
0	14	0	5	0	9	0	14	هلمند	17
4	10	3	7	2	2	4	10	کندهار	18
1	6	0	3	2	2	2	5	زابل	19
0	6	1	4	0	1	0	6	ارزگان	20
2	5	2	0	3	2	3	4	غور	21
3	8	0	1	6	4	3	8	بامیان	22
0	8	0	3	3	2	4	4	پکتیکا	23

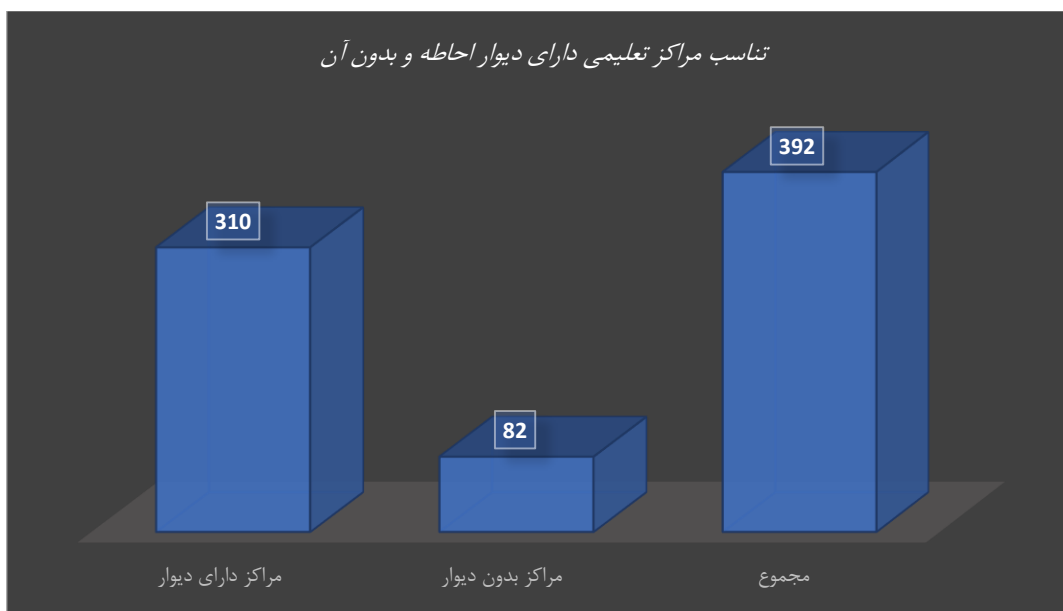
1	6	1	1	4	1	1	6	نورستان	24
2	12	1	5	3	5	3	11	خوست	25
1	7	1	0	5	2	4	4	پنجشیر	26
1	9	1	0	8	1	3	7	دایکندی	27
2	13	2	5	6	2	5	10	پکتیا	28
1	10	0	6	1	4	3	8	غزنی	29
3	5	4	2	1	1	4	4	لوگر	30
0	15	0	4	3	8	5	10	میدان وردک	31
1	9	2	1	7	0	2	8	سرپل	32
1	19	1	11	2	6	3	17	ننګرهار	33
0	13	3	5	4	1	1	12	فراه	34
52	340	37	113	115	127	82	310	مجموع	

۲: بررسی دیوارهای مراکز تعلیمی

دیوارهای مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی به عنوان یکی از اجزای اساسی زیربنای این مراکز، نقش مهمی در تأمین امنیت و ایجاد یک فضای آموزشی مناسب دارد. در سال ۱۴۰۴، بسیاری از این مراکز با چالش‌های جدی در خصوص وجود یا عدم وجود دیوارهای محکم مواجه هستند. برخی مراکز فاقد دیوارهای احاطه‌ای هستند که این موضوع می‌تواند خطراتی از جمله آسیب به تجهیزات و تهدیدات امنیتی را به همراه داشته باشد. این گزارش به بررسی وضعیت دیوارهای مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی در افغانستان در سال ۱۴۰۴ پرداخته و مشکلات و نیازهای موجود در این بخش را تحلیل خواهد کرد. هدف از این گزارش، شناسایی وضعیت فعلی دیوارهای مراکز تعلیمی برای تصمیم‌گیری‌های بعدی مسئولین و مقامات محترم هسته مرکزی اداره می‌باشد.

۲-۱: تعداد مراکز تعلیمی دارای دیوار و فاقد دیوار

ارقام و معلومات احصائیوی تهیه شده در قالب جدول فوق نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۴ از مجموع ۳۹۲ باب مرکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکي و مسلکی، ۳۱۰ (۷۹.۰۸٪) مراکز تعلیمی دارای دیوار و احاطه بوده و به تعداد ۸۲ (۲۰.۹۱٪) از مراکز تعلیمی در سطح کشور فاقد دیوارهای حفاظتی می‌باشند.

قابل تذکر و یادآوری می‌باشد که مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی دارای بیشترین دیوار در ولایت های مانند کابل با داشتن ۳۶ مرکز، ننگرهار با داشتن ۱۷ مرکز، هلمند با داشتن ۱۴ مرکز، فاریاب با داشتن ۱۳ مرکز، فراه با داشتن ۱۲ مرکز و بدخشان، هرات و خوست هرکدام با داشتن ۱۱ مرکز، از میزان بیشترین تعمیرات دارای احاطه برخوردار می‌باشند. برعکس ولایت های مانند کنر با داشتن ۶ مرکز، بلخ، پکتیا و میدان وردک هرکدام با داشتن ۵ مرکز و نیز ولایت های بادغیس، کندهار، پکتیکا، پنجشیر ولوگر هریک با داشتن ۴ مرکز، دارای بیشترین مراکز تعلیمی تعمیرات بدون دیوار می‌باشند. باید خاطر نشان نمود که خوشبختانه در ولایت های مانند هرات، هلمند و ارزگان هیچ مرکز تعلیمی بدون دیوار احاطه وجود نداشته و تمامی مراکز تعلیمی دارای دیوارهای حفاظتی و امنیتی می‌باشند. همین طور، در ولایت های مانند فراه، نورستان، نیمروز، فاریاب، سمنگان، کندز، بغلان، تخار و کاپیسا در هریک فقط ۱ مرکز تعلیمی فاقد دیوار وجود دارد.

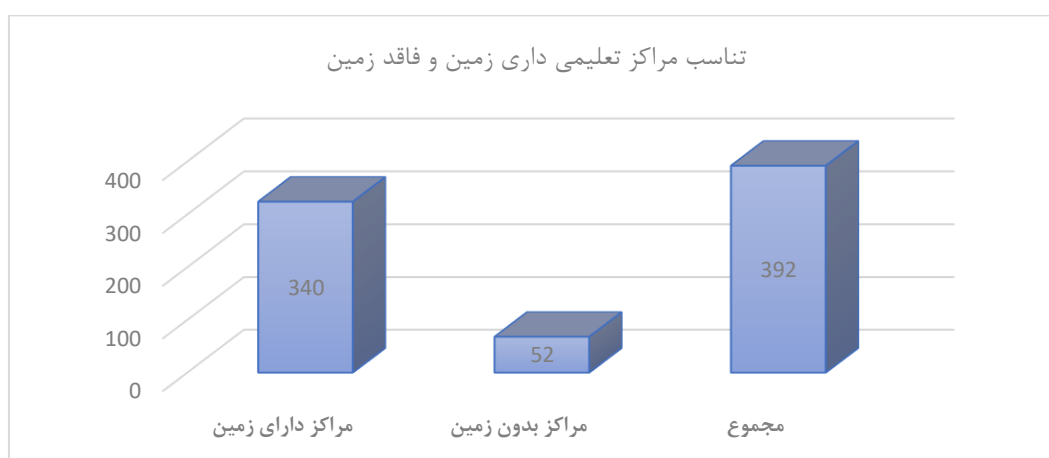
۳ بررسی زمینهای مراکز تعلیمی در سطح داخلی و ولایتی

زمین های مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی به عنوان یکی از ارکان اساسی برای فراهم آوری فضای مناسب برای تعلیمات و فعالیت های عملی در این مراکز، اهمیت بالا دارند. در سال ۱۴۰۴، بسیاری از این مراکز با مشکلاتی در خصوص تأمین زمین مناسب برای فعالیت های آموزشی و توسعه فضاهای عملی مواجه هستند. در برخی موارد، کمبود زمین یا عدم دسترسی به زمین های کافی، می‌تواند به محدودیت های جدی در ارائه آموزش های عملی و تخنیکی

منجر شود. این گزارش به بررسی وضعیت زمین‌های مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سراسر افغانستان در سال ۱۴۰۴ می‌پردازد و مشکلات و نیازمندی‌های موجود را تحلیل خواهد کرد. هدف از این گزارش شفاف سازی وضعیت زمین‌های این مراکز و ارائه راهکارها برای بهبود شرایط و ارتقای فضای آموزشی و تعلیمی می‌باشد.

۳-۱: بررسی مراکز تعلیمی دارای زمین و فاقد زمین

در مجموع از ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی متعلق به این اداره، به تعداد ۳۲۴ (۸۲.۶۵٪) باب از مراکز دارای زمین‌های مناسب بوده و به تعداد ۶۸ (۱۷.۳۴۶٪) باب از مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی فاقد زمین هستند.

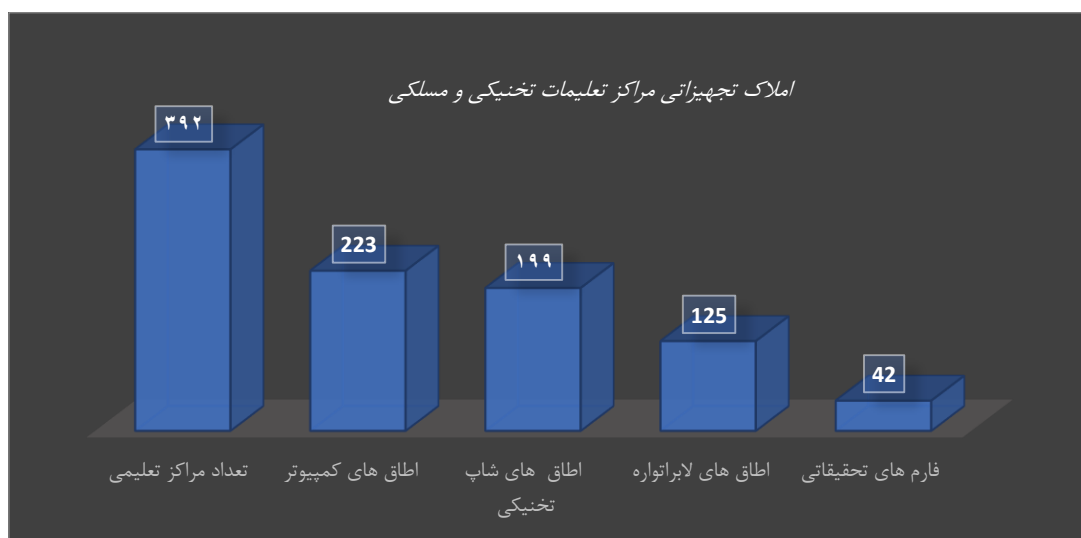

ولایت‌های مانند کابل با داشتن ۲۸ باب مرکز، ننگرهار با داشتن ۱۷ باب مرکز، هلمند با داشتن ۱۴ باب مرکز، میدان وردک با داشتن ۱۴ باب مرکز، فراه با داشتن ۱۳ باب مرکز، و نیز ولایت‌های بدخشان، فاریاب و خوست هرکدام با داشتن ۱۱ باب مرکز، از میزان بیشترین مراکز آموزشی دارای زمین برخوردار هستند. این امر می‌تواند به توسعه فعالیت‌های عملی و آموزشی و برگزاری دوره‌های آموزشی در فضای باز کمک کند. درحالی‌که ولایت‌های مانند کابل با داشتن ۱۰ باب مرکز، کنر و لوگر هریک با داشتن ۵ باب مرکز، کندهار و پکتیا هریک با داشتن ۴ باب مرکز، بلخ، بادغیس، بامیان، پنجشیر و ننگرهار هرکدام با داشتن ۳ باب مرکز تعلیمی، از میزان بیشترین مراکز فاقد زمین برخوردار می‌باشند.

۴ بررسی املاک تجهیزاتی مراکز (کیفیت و مرتبط بودن)

گزارش حاضر به بررسی وضعیت زیربناها های آموزشی در مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی افغانستان در سال ۱۴۰۴ می پردازد. این زیربناها شامل اتاق های کمپیوتر، اتاق های لابراتوارها، اتاق های ورکشاپ های تخنیکي و اتاق های فارم های تحقیقاتی است که با توجه به اهمیت آنها، آموزش های تخنیکي و مسلکی بیش از پیش با کیفیت تر می گردد. در این سال، مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی به عنوان یکی از نهادهای کلیدی در آموزش و توانمندسازی جوانان، نیازمند تجهیز و عصری سازی زیربناهای خود هستند تا بتوانند به آموزش شاگردان و انتقال مهارت های عملی به آنان پردازند. بخصوص در رشته های تخنیکي و مسلکی، تجهیزات پیشرفته و کارگاهی همچون اتاق های کمپیوتر، لابراتوارها و ورکشاپ های تخنیکي از اهمیت بالا برخوردارند که امکان یادگیری و تحقیقات عملی را برای شاگردان فراهم می آورند.

این گزارش به ارزیابی و تحلیل تعداد و وضعیت این اتاق ها در مراکز مختلف در سطح کشور می پردازد و تلاش دارد تا نواقص و نیازمندی های موجود را شناسایی کند. با توجه به پراکندگی جغرافیایی مراکز تعلیمات تخنیکي و مسلکی در سطح کشور، بررسی این زیر بناهای املاکی می تواند تصویر روشنی از وضعیت فعلی آموزش های تعلیمات تخنیکي و مسلکی در کشور و همچنین چالش های موجود در مسیر ارتقای آنها ارائه دهد.

با توجه به ارقام گردآوری شده و تحلیل‌های صورت گرفته در قالب جدول ذیل، مشخص می‌شود که ولایت کابل به عنوان پایتخت کشور و دارنده بیشترین مراکز تعلیمی، از میزان بیشترین تعداد اتاق‌ها در زمینه‌های کمپیوتر (۵۷)، بعد از ولایت میدان وردک در بخش لابراتوار (۱۱)، شاپ‌های تخنیکی (۷۷) و فارم‌های تحقیقاتی (۶) برخوردار می‌باشد.

جدول شماره (۲): ارقام امکانات املاکی مراکز آموزشی (کیفیت و مرتبط بودن)

ارقام امکانات املاکی مراکز آموزشی (کیفیت و مرتبط بودن) سال ۱۴۰۴					
شماره	ولایت	اتاق های شاپ تخنیکی	تعداد اتاق های کمپیوتر	تعداد فارم های تحقیقاتی	تعداد اتاق های لابراتواره
1	کابل	77	57	6	11
2	کاپیسا	5	2	2	2
3	پروان	3	6	0	4
4	میدان وردک	12	14	2	17
5	لوگر	7	3	1	2
6	غزنی	0	4	1	3
7	پکتیا	4	7	0	3
8	ننګرهار	4	14	2	9
9	لغمان	9	8	3	5
10	کنر	4	5	1	3
11	بدخشان	2	4	0	4
12	تخار	2	4	2	5
13	بغلان	6	2	0	1
14	کندوز	2	7	1	4
15	سمنگان	0	5	3	2
16	بلخ	14	19	0	9
17	جوزجان	4	4	2	1
18	فاریاب	1	4	1	4
19	بادغیس	0	2	0	1

2	1	11	5	هرات	20
7	4	2	1	فراه	21
3	1	6	1	نیمروز	22
3	1	4	5	هلمند	23
1	0	3	7	کندهار	24
0	0	1	0	زابل	25
1	1	3	1	ارزگان	26
2	0	2	1	غور	27
3	1	3	8	بامیان	28
2	0	4	0	پکتیکا	29
0	2	1	1	نورستان	30
3	0	0	2	سرپل	31
6	2	8	4	خوست	32
0	0	1	6	پنجشیر	33
2	2	3	1	دایکندی	34
125	42	223	199	مجموع	

در ادامه ولایت بلخ با داشتن ۱۴ اتاق شاپ تخنیکي، ۱۹ اتاق کمپیوتر، ۹ اتاق لابراتوار و ۰ فارم تحقیقاتي به نظر می رسد که در جایگاه دوم قرار داشته باشد. سپس ولایت میدان وردک با داشتن ۱۲ اتاق شاپ تخنیکي، ۱۴ اتاق های کمپیوتر، ۱۷ اتاق های لابراتوار و ۲ فارم های تحقیقاتي، جایگاه سوم را از حیث املاک تجهیزاتی از آن خود نموده است. در نهایت، ولایت های ننگرهار، کندهار، هرات در جایگاههای بعدی از نظر املاک تجهیزاتی از قبیل اتاق های شاپ تخنیکي، اتاق های کمپیوتر، فارم تحقیقاتي و اتاق های لابراتوار قرار داشته و دارای زیربناهای مناسبتری در این زمینه ها هستند. این در حالی می باشد که برخی ولایتهای نیاز به توجه بیشتری در بخش های متذکره می باشند؛ زیرا از میزان کمتری امکانات املاکی و تجهیزات برخوردار می باشند. به طور مثال، ولایت های مانند پنجشیر، زابل و نورستان فاقد اتاق های لابراتوار هستند، ولایت های مانند بادغیس، بدخشان، بغلان، پروان، پکتیا، پکتیکا، پنجشیر، زابل، سرپل،

غور و کندهار فاقد فارم تحقیقاتی هستند، ولایت های مانند باغیس، پکتیکا، زابل، سمنگان و غزنی فاقد شاپ های
تخنیکی هستند، در نهایت، ولایت سرپل فاقد اتاق کمپیوتر می باشد.

فصل ششم (نتیجه گیری و پیشنهاد)

الف - دسترسی متوازن

۱. تعداد مجموعی مراکز تعلیمی و تحصیلی تحت اثر اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ به تعداد (۳۹۲) باب مرکز تعلیمی و تحصیلی می‌رسد.

۲. تعداد انستیتوت‌های تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ به ۲۱۰ باب مرکز تعلیمی و تحصیلی می‌رسد، در حالیکه از مجموع ۳۹۲ باب مرکز به تعداد ۱۵۱ باب دیگر آن لیسه بوده و نیز تعداد مراکز تعلیمات خاص به ۳۱ باب می‌رسد. علاوه، در سراسر کشور به صورت مجموعی به تعداد ۱۰ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی فعال در بخش خصوصی وجود دارد. شایان ذکر است که ممکن به دلایل اقتصادی، بازار کار، عوامل اجتماعی و ممکن عوامل دیگر، در بسیاری از ۸۵٪ از ولایات کشور، هیچ مرکز خصوصی فعال وجود ندارد.

۳. بیشترین مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در مناطق خارج از شهرها موقعیت دارند؛ یعنی از مجموع ۳۹۲ مرکز به تعداد ۲۴۰ (۶۱,۲۲۴٪) باب مرکز تعلیمی به شمول ۹۶ انستیتوت، ۱۴۴ لیسه و ۰ مرکز تعلیمات خاص در مناطق بیرون شهری و رستایی استقرار یافته اند. در مقابل به تعداد ۱۵۲ (۳۸,۷۷۵٪) باب مرکز تعلیمات تخنیکی به شمول ۱۱۳ باب انستیتوت ۸ لیسه و ۳۱ مرکز تعلیمات خاص در محیط های شهری و داخل مراکز شهری موقعیت دارند.

۴. میزان بیشترین رشته های مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ را رشته های مربوط به سکتور اقتصاد و مدیریت به خود اختصاص داده است با داشتن ۱۱۸ مرکز تعلیمی، سپس سکتور تخنیک با داشتن ۱۱۵ مرکز تعلیمی و به تعقیب آن سکتور زراعت و ترنری با داشتن ۹۵ مرکز تعلیمی، تشکیل می‌دهند. رشته های مربوط به سکتورهای مانند ساختمان با داشتن ۴۲ مرکز تعلیمی، تعلیمات خاص با داشتن ۴۰ مرکز تعلیمی، تکنالوژی با داشتن ۳۷ مرکز تعلیمی، صنعت و معدن با داشتن ۳۴ مرکز تعلیمی، و در نهایت رشته ژورنالیزم و هنر با داشتن ۱۱ مرکز تعلیمی، در رتبه و جایگاه‌های بعدی قرار دارند.

۵. از نظر اقلیم و آب و هوا، به تعداد ۳۰۶ (۷۸,۰۶۱٪) مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در مناطق سردسیر موقعیت دارند، در حالیکه به تعداد ۸۶ (۲۱,۹۳۸٪) دیگر از مراکز تعلیمی در مناطق گرمسیر استقرار یافته اند.

۶. در سال ۱۴۰۴ به صورت مجموعی به تعداد ۷ مرکز تعلیمی جدیداً تأسیس گردیده اند که هریک مربوط به سکتور تعلیمات خاص بوده و شامل ولایت های نیمروز، سمنگان، سرپل، دایکندی، پکتیا، بغلان و بادغیس می‌گردد.

۷. مجموع شاگردان و محصلان مراکز دولتی مربوط به اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی در سال ۱۴۰۴ در سطح کشور به تعداد ۵۶۹۱۷ نفر می‌رسد. این درحالی است تعداد مجموعی شاگردان مراکز خصوصی تعلیمات تخنیک و مسلکی به ۱۴۷۰ و از شاگردان برنامه مجاهدین به ۲۷۴۷۵ تن می‌رسد.

۸. مراکز آموزشی در برنامه تعلیمات تخنیک و مسلکی در سال ۱۴۰۴ در مجموع به تعداد ۲۷۸۰۰ تن شاگرد و محصل را به عنوان شاگردان جدیدالشمول جذب نموده اند که از این میان، به تعداد ۲۰۶۷۸ تن از آنان در سمستر بهاری و به تعداد ۷۱۲۲ تن دیگر از آنها در سمستر خزان شمولیت یافته اند.

۹. در برنامه مجاهدین در سال جاری نیز بعضی ولایات شمولیت داشته اند که تعداد شاگردان آن به ۲۵۱۴ تن می‌رسد. لازم به یادآوری است که ولایت های متذکره شامل کابل، پکتیا، لغمان و تخار می‌گردد.

۱۰. در سال متذکره از مجموع مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی به تعداد ۱۵۳۷۸ تن شاگرد و محصل فارغ‌التحصیل گردیده اند که به تعداد ۴۳۲۹ تن از آنان را فارغان سمستر بهاری و به تعداد ۱۱۰۵۸ تن دیگر را فارغان سمستر خزان تشکیل می‌دهد.

۱۱. مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی در سطح ۳۴ ولایت کشور به تعداد ۲۰۸۶۹ تن شاگرد برنامه مجاهدین را در سمسترهای بهاری و خزان از رشته مدیریت فارغ نموده است.

ب = کیفیت و مرتبط بودن

۱. به تعداد ۴۲۳۷ تن استاد در ۳۹۲ مرکز آموزشی مربوط به اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی و در سطح ۳۴ ولایت کشور ایفای وظیفه می‌نمایند. که از این میان به تعداد ۲۳۷۵ تن از آنها را استادان رسمی، به تعداد ۲۸۳ تن استادان حق‌الزحمه داخل تشکیل و به تعداد ۱۵۷۹ تن استادان حق‌الزحمه خارج از تشکیل شامل می‌گردد.

۲. از مجموع ۴۲۳۷ تن استادان تعلیمات تخنیک و مسلکی در سال ۱۴۰۴، به تعداد ۲۴۳۱ (۵۶,۵۵۵٪) تن آنها در مراکز داخل شهرها و به تعداد ۱۸۰۶ (۴۳,۴۴۴٪) تن از استادان در مراکز بیرون شهری و در روستاها مشغول به انجام وظیفه هستند.

۳. تعداد استادان حق‌الزحمه داخل تشکیل به ۲۸۳ (۶,۶۱۳٪) تن می‌رسد، در حالیکه تعداد استادان حق‌الزحمه خارج از تشکیل مراکز تعلیمات تخنیک و مسلکی به ۱۵۷۹ (۳۶,۹۰۱٪) تن استاد ارتقا نموده است.

۴. از مجموع ۲۳۷۵ تن استادان رسمی، به تعداد ۲۷۳ تن از آنان را استادان با درجه تحصیلی ماستر تشکیل می‌دهند. استادان دارای درجه تحصیلی لیسانس به تعداد ۱۹۴۹ تن استاد می‌باشد و مجموع استادان با درجه تحصیل ۱۴ پاس و پائنتر از آن به ارقام ۱۹۵ تن استاد می‌رسد.

۵. از مجموع ۱۸۶۲ تن استادان قراردادی و غیر رسمی، به تعداد ۱۱۲ تن آنان دارای درجه تحصیل ماستری، به تعداد ۱۵۴۷ تن از آنها دارای درجه تحصیل لیسانس و به تعداد ۲۰۳ دیگر از آنها، شامل استادان دارای درجه تحصیل ۱۴ و پائنتر از آن می‌گردند.

۶. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی، به تعداد ۳۱۰ مرکز دارای دیوار محافظتی بوده و به تعداد ۸۲ مرکز دیگر فاقد دیوار احاطه و حفاظتی می‌باشند.

۷. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح کشور، تنها به تعداد ۱۲۷ مرکز، دارای تعمیرات و ساختمان های مربوط به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌باشند.

۸. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی، به تعداد ۱۱۵ مرکز دارای تعمیرات و ساختمان های کرایه می‌باشند.

۹. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سطح کشور، به تعداد ۱۱۳ مرکز تعلیمی دارای تعمیرات و ساختمان های عاریتی و متعلق به نهادهای دیگر می‌باشند.

۱۰. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی، به تعداد ۳۷ مرکز فاقد تعمیرات و ساختمان بوده و با مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی دیگر به صورت اشتراکی اقدام ایفای نقش می نمایند.

۱۱. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور، به تعداد ۳۴۰ مرکز تعلیمی دارای زمین می‌باشند و به تعداد ۵۲ باب مرکز تعلیمی دیگر، فاقد زمین می‌باشند.

۱۲. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور، به تعداد ۲۲۳ باب مرکز، دارای اتاق های کمپیوتر می‌باشند.

۱۳. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور، به تعداد ۱۹۹ باب مرکز، دارای اتاق های شاپ تخنیکی می‌باشند.

۱۴. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور، به تعداد ۱۲۵ باب مرکز، دارای اتاق های لابراتوار می‌باشند.

۱۵. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سطح کشور، به تعداد ۴۲ باب مرکز، دارای فارم های تحقیقاتی در رشته ها و سکتورهای مختلف می باشند.

ج- توزیع و تراکم مراکز آموزشی و شاگردان

۱. مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی از نظر توازن در سطح کشور به سه کتگوری ذیل تقسیم بندی می گردند. آن دسته از ولایاتی که بیشترین مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی را دارا می باشند، دوازده ولایت هستند که بیشتر از ۵۰٪ کل مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی کشور در آنجا مستقر می باشند.

کتگوری اول: (شهرکابل، ننگرهار، میدا وردک، پکتیا، بلخ، فاریاب، هلمند، کندز، خوست، بدخشان، فراه و کنر) از جمله ولایات هستند که نظر به داشتن بیشترین مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی در جایگاه اول و کتگوری نخست قرار می گیرند.

کتگوری دوم: ولایت های مانند (هلمند، غزنی، هرات، بامیان، پروان، بغلان، لغمان، تخار، کندز، پکتیکا و دایکندی) از جمله مناطقی می باشند که در جایگاه دوم و در این کتگوری جای خویش را تثبیت کرده اند.

کتگوری سوم: ولایت های مانند (لوگر، نیمروز، سرپل، پنجشیر، کاپیسا، سمنگان، جوزجان، زابل، بادغیس، غور، نورستان و ارزگان) جایگاه و رتبه سوم را از نظر داشتن مراکز تعلیمی به خود اختصاص داده اند.

۲. شاگردان تعلیمات تخنیکی و مسلکی از نظر توازن در سطح کشور نیز به سه کتگوری طور ذیل تقسیم بندی گردیده اند: آن عده از ولایاتی که بیشترین شاگردان اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی را دارا می باشند، متعلق به دوازده ولایت هستند که تنها شش ولایت این کتگوری شهرکابل، بلخ، ننگرهار، هلمند، هرات بیشتر از ۵۰٪ تمام شاگردان تعلیمات تخنیکی و مسلکی را دارا می باشند.

کتگوری اول: (شهرکابل، ننگرهار، بلخ، هلمند، هرات، وردک، جوزجان، کابل، کنر، بدخشان، کندهار و پکتیا) از جمله ولایاتی به شمار می روند که نظر به داشتن بیشتر شاگردان تعلیمات تخنیکی و مسلکی در کتگوری اول قرار می گیرند.

کتگوری دوم: ولایت های (لغمان، دایکندی، پروان، کاپیسا، تخار، فاریاب، کندز، غزنی، فراه، بغلان، بادغیس و بامیان) از جمله ولایاتی می باشند که در کتگوری دوم قرار داشته در حد متوسط دارنده شاگردان از نظر تعداد شاگرد می باشند.

کتگوری سوم: ولایت های (نیمروز، خوست، سمنگان، پکتیکا، سرپل، نورستان، لوگر، غور، پنجشیر، ارزگان و زابل) از جمله ولایاتی محسوب می گردند که از نظر دارندگی مقدار شاگرد، در کتگوری سوم قرار می گیرند.

۳. استادان تعلیمات تخنیکی و مسلکی از نظر توازن در سطح کشور همچنان به سه کتگوری به صورت ذیل تقسیم بندی می گردد:

کتگوری اول: ولایت های مانند (شهر و ولایت کابل، بلخ، ننگرهار، پکتیا، خوست، کاپیسا، هرات، لغمان، تخار، کندهار، غزنی، میدان وردک، بغلان و پروان)، از جمله ولایاتی به شمار می روند که نظر به داشتن بیشترین استادان تعلیمات تخنیکی و مسلکی در سال ۱۴۰۴ در کتگوری اول قرار می گیرند.

کتگوری دوم: ولایت های مانند (هلمند، بدخشان، بامیان، جوزجان، کندز، فاریاب، کنر، فراه و غور) از نظر داشتن میزان استاد در سال ۱۴۰۴ در جایگاه دوم و این دسته قرار می گیرند.

کتگوری سوم: ولایت های مثل (بادغیس، نورستان، دایکندی، پنجشیر، پکتیا، نیمروز، سرپل، سمنگان، لوگر، ارزگان و زابل) از جمله مناطق و شهرهای به شمار می روند که در سال ۱۴۰۴ از نظر کمیت استادان، جایگاه سوم را به خود اختصاص داده و شامل کتگوری سوم می گردند.

۴. تعمیرات مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی مربوط به این اداره در سال ۱۴۰۴ از نظر توازن در سطح کشور نیز به سه کتگوری ذیل تقسیم می گردد:

آن دسته از ولایاتی که بیشترین تعمیر مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی را دارا اند، از جمله هفت (کابل، هلمند، بلخ، میدان وردک، پروان، ننگرهار و کنر) از جمله ولایت های هستند که به تهای حدود ۵۰٪ از مراکزی دارنده تعمیرات مربوط به اداره را برخوردار می باشند.

کتگوری اول: ولایت های مانند (کابل، پروان، کندز، هرات، بامیان، خوست، کنر، بلخ، هلمند، ننگرهار و میدان وردک) از جمله ولایاتی هستند که از میزان بیشترین مراکز دارای تعمیر در سال ۱۴۰۴ محسوب می گردند.

کتگوری دوم: ولایت های مثل (بدخشان، بغلان، نیمروز، سمنگان، پکتیکا، پنجشیر، پکتیا و غزنی) از جمله ولایاتی هستند که در سال ۱۴۰۴ از نظر کمیت استادان، در جایگاه و کتگوری دوم قرار دارند.

کتگوری سوم: ولایت مانند (لوگر، دایکندی، فراه، سرپل، کاپسا، لغمان، تخار، جوزجان، فاریاب، بادغیس، کندهار، زابل، ارزگان، غور و نورستان) از جمله ولایاتی به شمار می روند که در رده بندی سوم از نظر تعداد استاد در مراکز تعلیمی طی سال ۱۴۰۴ به شمار می روند.

د = جنسیت

۱. از مجموع ۳۹۲ مرکز تعلیمی در سراسر کشور، به تعداد ۱۳ (۳٪) مرکز تعلیمی متعلق به شاگردان طبقه اناث می باشد. این درحالی است که نظر به پالیسی امارت اسلامی افغانستان، بسیاری از مراکز تعلیمی اناثیه به استثنای تعلیمات خاص از صنف ششم به بالا فعالیت آموزشی نداشته و به حالت تعلیق قرار دارند.

۲. در سال ۱۴۰۴ مراکز تعلیمات تخنیکی و مسلکی مختص برای طبقه اناث در ولایات های مانند (لوگر، کنر، بغلان، کندز، سمنگان، فراه، نیمروز، هلمند، غور، پکتیا، خوست و شهر کابل) قرار داشته اند.

۳. در ساله ۱۴۰۴ به تعداد ۹۳۲ (۱,۶۳۷٪) تن دانش آموز در سطح ۳۹۲ مرکز تعلیمی مربوط به اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی و در سکتور تعلیمات خاص و در رشته های (ناشنوایان و نابینایان) مشغول آموزش و فراگیری هستند. این درحالی است بخش عظیمی از شاگردان این اداره تعلق به طبقه ذکور داشته و تعداد آن به ۵۵۹۸۵ (۹۸,۳۶۲٪) تن می رسد.

۴. در سال ۱۴۰۴ تعداد شاگردان طبقه اناث در مراکز تعلیمات تخنیکی مربوط به سکتور خصوصی، هیچ شاگردی از طبقه اناث وجود ندارد. برعکس شاگردان طبقه ذکور در مراکز تعلیمی خصوصی به ۱۴۷۰ (۱۰۰٪) تن می رسد.

۵. در سال جاری تعداد استادان رسمی و کدري طبقه اناث به ۱۰۹ (۵,۵۰۹٪) تن و از استادان حق الزحمه ای این طبقه به ۴۴ (۲,۳۶۳٪) تن می رسد.

۶. به صورت اوسط و میانگین فقط ۱,۶۳٪ استادان تعلیمات تخنیک و مسلکی در سال ۱۴۰۴ را در سطح کشور، استادان طبقه اناث تشکیل می دهند.

۷. لازم به تذکر و یادآوری است که استادان طبقه اناث غالباً در مراکز تعلیمات خاص مشغول به انجام وظیفه می باشند.

وَعَلَىٰ طَبِيعَةٍ مِّنَ الْهُدَىٰ